

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

3197/2018. (VI. 21.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1038
3198/2018. (VI. 21.) AB végzés	jogszabály alaptörvény-ellenességének utólagos megállapítására és megsemmisítésére irányuló eljárás felfüggesztéséről	1050
3199/2018. (VI. 21.) AB végzés	jogszabály alaptörvény-ellenességének utólagos megállapítására és megsemmisítésére irányuló eljárás felfüggesztéséről	1057
3200/2018. (VI. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz eljárás felfüggesztéséről	1064
3201/2018. (VI. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1071
3202/2018. (VI. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1074
3203/2018. (VI. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1077
3204/2018. (VI. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1082
3205/2018. (VI. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1087
3206/2018. (VI. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1092
3207/2018. (VI. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1096
3208/2018. (VI. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1099
3209/2018. (VI. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1104
3210/2018. (VI. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1108
3211/2018. (VI. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1112
3212/2018. (VI. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1115
3213/2018. (VI. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1119
3214/2018. (VI. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1121
3215/2018. (VI. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1124
3216/2018. (VI. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1130
3217/2018. (VI. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1134
3218/2018. (VI. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1138

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3197/2018. (VI. 21.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Dienes-Oehm Egon, dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó, dr. Juhász Imre és dr. Varga Zs. András* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Salamon László* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság az egészségügyi szolgáltatások Egészségbiztosítási Alapból történő finanszírozásának részletes szabályairól szóló 43/1999. (III. 3.) Korm. rendelet 14. § (10) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. 18 egészségügyi szolgáltató gazdasági társaság és 5 magánszemély indítványozó (a továbbiakban: indítványozók) jogi képviselőjük útján az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz, melyben kérték az egészségügyi szolgáltatások Egészségbiztosítási Alapból történő finanszírozásának részletes szabályairól szóló 43/1999. (III. 3.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 14. § (10) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítványozók álláspontja szerint a Korm. rendelet támadott rendelkezése sérti az Alaptörvény XV. cikke (1) bekezdését.
- [2] 2. Az indítványozók valamennyien területi ellátási kötelezettség nélküli háziorvosi szolgáltatók. Szemben a területi ellátási kötelezettség teljesítésére kötelezett (a továbbiakban: önkormányzattal szerződött) háziorvosokkal, a területi ellátási kötelezettség teljesítésére nem kötelezett (a továbbiakban: önkormányzattal nem szerződött) szolgáltatók ellátási területe nincs meghatározva, nem állnak szerződésben az önkormányzatokkal, az ellátottak bejelentkezése a betegek szabad orvoslásán alapul – írják beadványukban az indítványozók. Miközben – szerintük – a kétféle feladatellátásban (azaz az önkormányzattal szerződött, illetve az önkormányzattal nem szerződött orvosok feladatellátása között) különbség nincs, a támadott jogszabályhely az önkormányzattal szerződött háziorvosi szolgáltatók számára a korábbi 130 000 Ft rezsitámogatás összegét 260 000 Ft-ra növelte, míg a juttatásból az önkormányzattal nem szerződött háziorvosokat kizárta. Jóllehet, a területi ellátási kötelezettséggel (a továbbiakban: TEK) rendelkező háziorvosok tényszerűen elkülöníthetők TEK nélküli kollégáiktól a hozzájuk tartozó terület, illetve az adott önkormányzattal kötött szerződés alapján, e különbség azonban a támadott szabályozás szempontjából álláspontunk szerint nem bír relevanciával – folytatják az indítványozók. Az Alkotmánybíróság – indítványozók által is idézett és hivatkozott – gyakorlatából kirajzolódó ún. észszerűségi teszt ügyükben való alkalmazhatóságához szerintük nem férhet kétség, ennek eredményeként pedig megítélésük szerint az általuk támadott jogszabályhely diszkriminatív, azaz alaptörvény-sértő volta egyértelműen megállapítható. Esetükben az önkormányzattal szerződött és az önkormányzattal nem szerződött háziorvosokra vonatkoztatva „az azonos szabályozási koncepció adott”, és ez a háziorvosi praxisok finanszírozásában, jogaik és kötelezettségeik meghatározásában fejeződik ki. Állításuk szerint a két csoport közti különbség e kon-

cepción belül „nem tekinthető relevánsnak”, hiszen az önkormányzattal nem szerződött házi orvosok kiadásai, elvégzendő munkájuk tartalma, mennyisége és minősége lényegében azonos az önkormányzattal szerződött házi orvosokéval. „Ennélfogva, az ésszerűségi teszt alkalmazhatósága szempontjából a vizsgált csoport homogenitásához sem férhet kétség” – állapítják meg az indítványozók.

- [3] Nézetük szerint az önkormányzattal nem szerződött házi orvosok kirekesztése a rezsitámogatásból csak akkor állna összhangban az Alaptörvénnyel, ha a hátrányos megkülönböztetésnek, illetve az önkormányzattal szerződött házi orvosokra vonatkoztatott pozitív diszkriminációnak ésszerű, alkotmányos indoka van, márpedig ilyen ésszerű indok véleményük szerint jelen esetben nincs. Az álláspontjuk szerint diszkriminatív szabályozás való oka feltételezésük szerint az önkormányzattal nem szerződött házi orvosi szolgáltatók ellehetetlenítése, hiszen az önkormányzattal nem szerződött szolgáltatók fokozatos megszüntetésére irányuló jogalkotói szándék meglétéhez „nem férhet kétség”. Ezt támasztja alá szerintük az is, hogy 2012. január 1-jét követően az önkormányzattal nem szerződött házi orvos részére házi orvosi működési engedély már nem adható ki. Hátrányos megkülönböztetésüket „nem tudják másként értelmezni, mint a fenti szabályozásból felsejlő jogalkotói cél elérésének felgyorsítása iránti igyekezetet”, ami „előbb-utóbb a TEK nélküli praxisok elégséges finanszírozásának hiánya miatti kényszer-megszűnéséhez vezet”. Álláspontjuk szerint ez a cél semmiképpen nem szolgálhat ésszerű indokként arra, hogy az azonos tevékenységet végző, azonos munkateherrel küzdő házi orvosok egy csoportja a többiekhez képest hátrányosan megkülönböztetve kevesebb juttatásban részesüljön. Nézetük szerint az önkormányzattal nem szerződött házi orvosi szolgáltatás felszámolása akár még alkotmányos érvekkel alátámasztható cél is lehetne, de „az ennek elérésére bevezetett diszkriminatív, a szolgáltatók gazdasági tönkretételét eredményező szabályozás szükségképpen alaptörvény-sértést valósít meg”. „Kétségtelen, hogy a jogalkotónak jogában áll meghatározni az egészségügyi szolgáltatások szabályait és az ebbe illeszkedő intézményi formákat, azonban ez nem történhet a szabályozás alanyai emberi méltóságának megsértése, önkényes, diszkriminatív, megalázó szabályok meghozatala révén” – zárják beadványukat az indítványozók.
- [4] Az indítványozók indítvány kiegészítésükben jelzik, hogy a jogalkotó „2019. július 27-i”, (ténylegesen 2017. július 27-i) hatállyal az általuk támadott jogszabályhely módosításával a jelenlegi 260 000 Ft helyett 390 000 Ft rezsitámogatást ír elő, amiből az önkormányzattal nem szerződött házi orvosok továbbra sem részesülnek. Úgy látják, hogy a panasz benyújtása óta a házi orvosi szolgáltatók homogén csoportján belül az önkormányzattal nem szerződött szolgáltatók hátrányos megkülönböztetése tovább súlyosbodott, a támadott jogszabályi rendelkezés ezért továbbra is alaptörvény-sértő.
- [5] Az Alkotmánybíróság eljárása során észlelte, hogy az alkotmányjogi panasz benyújtását és annak kiegészítését követően a panasszal érintett norma ismét módosult. Az 53/2018. (III. 19.) Korm. rendelet 4. § a) pontja a rezsitámogatás összegét 520 000 Ft-ra emeli fel. A szabály a kihirdetését követő napon lép hatályba, de a 2. § szerint az így megemelt összegű „támogatásra a területi ellátási kötelezettségű házi orvosi szolgáltatókat működtető szolgáltatók 2018. március 1-jétől jogosultak.”
- [6] Ezzel kapcsolatosan az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy – különös tekintettel az indítvány-kiegészítésben foglaltakra is – a módosítás eredményeként az alkotmányjogi panaszban kifejtett alkotmányjogi probléma továbbra is fennáll, ezért az Alkotmánybíróság az indítványt – minthogy az Abtv. 26. § (2) bekezdésében szabályozott eljárásról van szó – az abban támadott jogszabályi rendelkezésnek az Alkotmánybíróság által történő elbírálása idején hatályos szövegét figyelembe véve bírálta el.

II.

- [7] 1. Magyarország Alaptörvényének az alkotmányjogi panasz által érintett rendelkezései:

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

- [8] 2. A Korm. rendeletnek az alkotmányjogi panasz benyújtásakor hatályos, a panasz által érintett rendelkezése:

„14. § (10) A területi ellátási kötelezettségű háziiorvosi szolgálatokat működtető szolgáltatók havonta 260 000 Ft összegű rezsitámogatásra jogosultak szolgáltonként. A támogatás utalványozására a (2) bekezdés szerinti díjjal egyidejűleg kerül sor.”

- [9] 3. A Korm. rendeletnek az alkotmányjogi panasz elbírálásakor hatályos, a panasz által érintett rendelkezésének a szövege:

„14. § (10) A területi ellátási kötelezettségű háziiorvosi szolgálatokat működtető szolgáltatók havonta 520 000 Ft összegű rezsitámogatásra jogosultak szolgáltonként. A támogatás utalványozására a (2) bekezdés szerinti díjjal egyidejűleg kerül sor.”

III.

- [10] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján benyújtott indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek.
- [11] 1.1. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság eljárása kivételesen akkor is kezdeményezhető az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja alapján, ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó már kimerítette.
- [12] 1.2. A Korm. rendelet indítványozók által támadott szabálya 2016. augusztus 2-án lépett hatályba, az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti száznolcvan napos határidő 2017. január 30-án járt volna le, a panaszt az indítványozók 2017. január 27-én, azaz határidőben adták postára, így a panasz határidőben benyújtottnak tekintendő. Az indítványozók megjelölték az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény általuk megsérteni állított rendelkezését, a Korm. rendelet vizsgálandó, az indítványozók által alaptörvény-ellenesnek állított rendelkezését, valamint határozott kérelmet tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető indoklás alapján e rendelkezés megsemmisítésére. Az indítványozók érintettségük alátámasztásaként – az erre irányuló főtítkári felhívás alapján – csatolták működési engedélyeik másolatait, amelyek alátámasztják önkormányzattal nem szerződött státuszukat is. Így az indítványozók érintettek is tekinthetők. Az indítványozók általuk állított jogsérelem közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás.
- [13] 1.3. Az Abtv. 29.-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Ez alternatív feltétel, bármelyik megléte indokot ad a befogadásra. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek tekintette, hogy az önkormányzattal nem szerződött és az önkormányzattal szerződött házi-orvosok társadalombiztosítási finanszírozása közti – az indítványozók által kifogásolt – eltérés fennállása megalapozza-e az Alaptörvény XV. cikke (1) bekezdésének a sérelmét és így a hátrányos tartalmú megkülönböztetés tilalmába ütközik-e. Miután ez csak érdemi vizsgálatot követően dönthető el, ezért az Alkotmánybíróság a panaszt befogadta.
- [14] 1.4. Az indítvány az alábbiak szerint nem megalapozott.
- [15] 1.5. Az Alkotmánybíróság elsőként az Alaptörvény XV. cikkével kapcsolatos gyakorlatát tekintette át. A 7/2015. (III. 19.) AB határozat indokolásának [55] bekezdése szerint „[a]z Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a jogegyenlőség követelménye arra vonatkozik, hogy a jognak mindenkit egyenlőként kell kezelnie, azaz a jogalkotás során a jogalkotónak mindenki szempontjait azonos körültekintéssel, elfogulatlansággal és méltányossággal, az egyéni szempontok azonos mértékű figyelembevételével kell értékelnie [vö. 9/1990. (IV. 25.) AB határozat,

ABH 1990, 46, 48.]. Az alkotmánybíróági gyakorlatban a megengedhetetlen megkülönböztetés tilalma a jogi személyekre is vonatkozik [pl. 63/2008. (IV. 30.) AB határozat a pártalapítványok támogatása tárgyában], ezt a gyakorlatot megerősíti egyébként az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdésének megfogalmazása, mely kifejezetten mindenkire vonatkoztatja az általános jogegyenlőségi szabályt, illetve az alapvető jogokat megkülönböztetés nélkül mindenkinek biztosítja [lásd legutóbb összefoglalóan: 20/2014. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [243]-[245]].”

- [16] Az Alkotmánybíróság a 9/2016. (IV. 6.) AB határozat indokolása [22] bekezdésében szintén az Alaptörvény XV. cikkét értelmezte, az adott ügyben az Alaptörvényben biztosított jogokkal összefüggésben. Megerősítette, hogy „a hátrányos megkülönböztetés tilalma az Alkotmánybíróság gyakorlatában a jogrendszer egészét átható alkotmányos alapelveként kapott értelmezést. A hátrányos megkülönböztetés tilalma nem jelenti minden megkülönböztetés tilalmát, a tilalom elsősorban az alkotmányos alapjogok terén tett megkülönböztetésre terjed ki. Személyek közötti, alkotmányosértő hátrányos megkülönböztetés akkor állapítható meg, ha valamely személyt vagy embercsoportot más, azonos helyzetben lévő személyekkel vagy csoporttal történt összehasonlításban kezelnek hátrányosabb módon. A megkülönböztetés pedig akkor alkotmányellenes, ha a jogszabály a szabályozás szempontjából azonos csoportba tartozó (egymással összehasonlítható) jogalanyok között tesz különbséget anélkül, hogy annak alkotmányos indoka lenne. Rámutatott az Alkotmánybíróság arra is, hogy az alapjognak nem minősülő egyéb jogra vonatkozó személyek közötti hátrányos megkülönböztetés vagy más korlátozás alkotmányellenessége akkor állapítható meg, ha a sérelem összefüggésben áll valamely alapjoggal, végső soron az emberi méltóság jogával, és a megkülönböztetésnek, illetve korlátozásnak nincs tárgyilagos mérlegelés szerint ésszerű indoka, vagyis önkényes [lásd összefoglalóan: 14/2014. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [32]]. Az Alaptörvény XV. cikke (1) és (2) bekezdésének ezt az értelmezését követte a 32/2015. (IX. 19.) AB határozat is {(Indokolás [78]–[80] és [91])}”.
- [17] 1.6. Az indítványozók által állított alaptörvény-ellenes különbségtétel vizsgálatának tehát elsődleges feltétele, hogy a megkülönböztetés azonos (homogén) csoportba tartozó jogalanyok között történjen. Az Alkotmánybíróság a következőkben ezt a kérdést vizsgálta az önkormányzattal nem szerződött és az önkormányzattal szerződött házi orvosok tekintetében, mely vizsgálat során áttekintette és értékelte a feladatellátásuk gyakorlásának feltételeit, jogviszonyuk létrehozásának kritériumait, a jogi státuszukat és feladatellátásukat meghatározó jogszabályi környezetet.
- [18] Az Alkotmánybíróság ebben a körben elsőként utal az Alaptörvény XX. cikkének (1) és (2) bekezdéseiben foglaltakra. Az (1) bekezdés értelmében „[m]indenkinek joga van a testi és lelki egészséghez”, a (2) bekezdés szerint pedig ezen jog érvényesülését „Magyarország genetikailag módosított élőlényektől mentes mezőgazdasággal, az egészséges élelmiszerekhez és az ivóvízhez való hozzáférés biztosításával, a munkavédelem és az egészségügyi ellátás megszervezésével, a sportolás és a rendszeres testedzés támogatásával, valamint a környezet védelmének biztosításával segíti elő”. Az állam egészségügyi ellátás megszervezésével kapcsolatos – a korábbi Alkotmányban és az Alaptörvényben is – rögzített feladatainak az alkotmányosan elvárt, az alkotmánynak megfelelő teljesítésének mércéjével az Alkotmánybíróság az 1990-es évek közepén több alkalommal is foglalkozott.
- [19] Az Alkotmánybíróság ennek kapcsán utal korábbi döntésére, miszerint „[a]z Alkotmánybíróság az újabb ügyekben vizsgálendő alkotmányjogi kérdések kapcsán felhasználhatja a korábbi határozataiban kidolgozott érveket, jogelveket és alkotmányossági összefüggéseket, ha az Alaptörvény adott szakaszának az Alkotmánnyal fennálló tartalmi egyezése, az Alaptörvény egészét illető kontextuális egyezősége, az Alaptörvény értelmezési szabályainak figyelembevétele és a konkrét ügy alapján a megállapítások alkalmazhatóságának nincs akadálya, és szükségesnek mutatkozik azoknak a meghozandó döntése indokolásába történő beillesztése” {13/2013. (VI. 17.) AB határozat, Indokolás [31]–[32]}. A korábbi határozatokban kifejtett érvek felhasználhatóságát az Alkotmánybíróság esetről esetre, a konkrét ügy kontextusában vizsgálja. Jelen esetben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az állam egészségügyi ellátás szervezésére vonatkozó korábbi alkotmánybíróági határozatok – az állam egészségügyi ellátás szervezési feladatai, felelőssége tekintetében – felhasználhatók, mivel a régi Alkotmány 70/D. § (2) bekezdése az Alaptörvényben foglaltakkal lényegében azonos módon rendelkezett erről a kérdésről. (Alkotmány 70/D. § (2) „Ezt a jogot a Magyar Köztársaság a munkavédelem, az egészségügyi intézmények és az orvosi ellátás megszervezésével, a rendszeres testedzés biztosításával, valamint az épített és a természetes környezet védelmével valósítja meg”).

- [20] Így az Alkotmánybíróság az ügy elbírálása szempontjából irányadó egyik határozatában megállapította, hogy az Alkotmány 70/D. §-ában rögzített „egészséghez való jog biztosítása olyan alkotmányos állami feladatot jelent, amelyet az állam központi szervei és a helyi önkormányzati – továbbá egyéb – szervek rendszere révén valósít meg. Ennek keretében az állam – egyebek között – egészségügyi intézményhálózat működtetésére és az orvosi ellátás megszervezésére köteles. Az egészségügyi intézményhálózat és az orvosi ellátás körében az Alkotmánybíróság elvontan, általános ismérvekkel csak egészen szélső esetekre korlátozottan határozhatja meg az állami kötelezettség kritikus nagyságát, vagyis azt a szükséges minimumot, amelynek hiánya már alkotmányellenességhez vezet. Ilyennek volna minősíthető például, ha az ország egyes területein az egészségügyi intézményrendszer és az orvosi ellátás teljesen hiányozna”. [54/1996. (XI. 30.) AB határozat (ABH 1996, 186)] Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az állam – jelenleg is – ennek az ellátás szervezési, Alaptörvényben rögzített feladatának mindenekelőtt az önkormányzattal szerződött orvosok igénybevételének biztosításával teljesíti, akként hogy ez a szolgáltatás az ország valamennyi településén – lehetőleg az állampolgárok lakóhelyén – hozzáférhető legyen. Az állam szempontjából tehát az egészségügyi ellátás szervezésére vonatkozó alaptörvényi elvárás azt jelenti, hogy – az egészségügyi alapellátást tekintve – minden magyar állampolgár számára legyen egy olyan orvos, amely az ellátását nem tagadhatja meg, akihez tehát „tartozik”, lehetőleg valamennyi településen, azaz az állampolgárok (biztosítottak) számára elérhető, ténylegesen, effektíve hozzáférhető módon. Az önkormányzattal szerződött orvosok – szemben az önkormányzattal nem szerződött orvosokkal – tehát az állam Alaptörvényből eredő egyik – az egészségügyi ellátásokhoz való, valamennyi magyar állampolgár hozzáférése szempontjából – meghatározó kötelezettsége teljesítésének kihagyhatatlan, nélkülözhetetlen szereplői az alapellátás vonatkozásában.
- [21] Az állam ezen, alaptörvényben rögzített feladatának teljesítése érdekében rögzítette, hogy az egészségügyi alapellátás biztosítása a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladat teljesítése körében a helyi önkormányzatok feladata. [2011. évi CLXXXIX. törvény Magyarország helyi önkormányzatairól (a továbbiakban: Mötv.), 13. § (1) bekezdés 4. pontja]. A törvény indokolása szerint a törvény „felsorolja a települési önkormányzat feladatait. A felsorolás nem kimerítő, tételes feladat- és hatáskör-telepítés. Ez az ágazati szakmai törvények feladata, amelyek az adott társadalmi viszony átfogó szabályozásának részeként határozzák meg többek között az állam és a helyi önkormányzatok közötti feladatmegosztást a törvényben rögzített elvek szerint (például kötelező differenciálás).”
- [22] Az egészségügyi ellátás vonatkozásában az egyik ilyen szaktörvény az egészségügyi alapellátásról szóló 2015. évi CXXIII. törvény (a továbbiakban: Eatv.), amely definiálja az egészségügyi alapellátás Mötv.-ben használt fogalmát, így rögzíti a települési önkormányzatok ezzel kapcsolatos feladatait és megállapítja a házi orvosi ellátás alapvető szakmai szabályait. Ennek keretében kimondja, hogy „[a]z egészségügyi alapellátás biztosítja, hogy a beteg a lakóhelyén, illetve annak közelében választása alapján igénybe vehető, hosszú távú, személyes kapcsolaton alapuló, folyamatos egészségügyi ellátásban részesüljön, nemétől, korától és betegsége természetétől függetlenül.” [Eatv. 1. § (1) bekezdés], a település önkormányzatok feladatává teszi az alapellátás körében – egyebek között – a házi orvosi ellátásról és a házi orvosi ügyeleti ellátásról való gondoskodást [Eatv. 5. § (1) bekezdés a) és c) pontjai], előírja, hogy a települési önkormányzatoknak ki kell alakítaniuk és önkormányzati rendeletben meg kell állapítaniuk az egészségügyi alapellátási körzeteket [Eatv. 6. § (1) bekezdése], ennek vagy ezeknek a település egészét le kell fednie, azaz minden egyes, településen élő lakosnak tartoznia kell egy önkormányzattal szerződött házi orvoshoz, aki az érintett lakosok egészségügyi ellátását nem tagadhatja meg. Fontos, és jelen ügy kapcsán kiemelendő rendelkezése a törvénynek, hogy az önkormányzattal szerződött házi orvosok „személyes és folyamatos” ellátást nyújtanak [Eatv. 8. § (1) bekezdés], alapellátási feladataik rendelkezési időn kívüli ellátása érdekében a települési önkormányzatnak az önkormányzattal szerződött orvosok bevonásával házi orvosi ügyeleti ellátásról kell gondoskodnia.
- [23] Fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy – szemben az önkormányzattal nem szerződött házi orvosokkal – az önkormányzattal szerződött házi orvosok nem pusztán gyógyító tevékenységet folytatnak, hanem részben az állam Alaptörvényben rögzített ellátás szervezési feladata teljesítésének közreműködői, részben a települési önkormányzatok törvényben rögzített kötelező feladatának végrehajtásában vesznek részt biztosítva azt, hogy a település valamennyi lakosa a lakóhelyén, illetve annak közelében folyamatos, azaz a rendelkezési időn kívüli időtartamra is kiterjedő egészségügyi ellátásban részesüljön, így – még ha csak közvetve is – közjogi szereplőkké váltak. A településen élő lakosok szempontjából nézve, az önkormányzattal szerződött házi orvosok jelentik számukra azt a kiszámíthatóságot és biztonságot, hogy megbetegedésük esetére van kihez

fordulniuk és amennyiben az önkormányzattal szerződött háziorvosukhoz fordulnak, ellátásuk bármilyen további feltételhez kötés nélkül meg fog történni.

- [24] A háziorvosi rendszer helyzetét és működését vizsgálta az ország egész területére kiterjedően az Állami Számvevőszék legutóbb 2011-ben, a vizsgálat tapasztalatait pedig a „Jelentés a háziorvosi ellátás működésének és pénzügyi feltételrendszerének ellenőrzéséről” című dokumentumban (a továbbiakban: Jelentés) rögzítette. A Jelentés szerint „[a]z ellenőrzés célja a háziorvosi ellátás működésének és pénzügyi feltételrendszerének, szabályozottságának és szervezetségének, a betegek egyenlő hozzáférési lehetőségeinek, valamint az egészségbiztosítói és költségvetési, önkormányzati és EU támogatások eredményességének értékelése volt”. A Jelentés az önkormányzattal szerződött háziorvosokra vonatkozó összegző megállapításai és következtetései körében kiemeli, hogy „[a] hazai háziorvosi rendszer mai működését a romló feltételrendszer mellett stagnálás jellemzi. A finanszírozási nehézségek, az előregedő humán kapacitás és az emelkedő betöltetlen praxisszám az uniós átlaghoz való felzárkózás helyett az elért eredmények fenntarthatóságának a kockázatát vetítik előre. ... Az ellátórendszer ellehetetlenülését vetíti előre az orvosok előregedése és a rendszerbe belépő új orvosok alacsony száma, valamint az, hogy az országos átlagnál magasabb megbetegedési és halálozási mutatókkal bíró településeken az egy orvosra jutó betegek száma emelkedik. Az orvosok több mint harmada 50-59 év közötti és további harmada 60 év feletti. Az önkormányzatok nehezen tudják betölteni a megüresedő praxisokat, amit mutat a pályázati idők elhúzódása, a felosztott körzetek és a betöltetlen praxisok számának növekedése, a szakképzésben résztvevők alacsony száma. Az ÁSZ háziorvosoknak kiküldött kérdőíves felméréséből megállapítható, hogy a háziorvosok több időt dolgoznak, mint amit az EU munkaidő direktíva megenged. Ha betartanák a munkaügyi előírást, akkor az orvoshiány még nyilvánvalóbb lenne. [...] A háziorvosi szolgáltatás földrajzi elérhetősége heterogén, több mint 1300 településen nincs háziorvosi rendelő vagy a háziorvos székhelye nem ott található. Az epidemiológiai adatokkal összehasonlítva az a kedvezőtlen kép rajzolódik ki, hogy a magas halandósággal és krónikus betegségek gyakoribb előfordulásával bíró hátrányos térségekben a legmagasabb a betöltetlen praxisok aránya. [...] Ezekben a településeken az átlagosnál lényegesen magasabb a betegségteher, valamint többnyire nincs egyéb egészségügyi szolgáltató. ... Az egészségügyi alapellátáshoz való megfelelő hozzáférés biztosításához különösen fontos, hogy a lakóhelyen kívüli háziorvosi rendelés hozzáférhetősége a kistépüléseken élők számára javuljon.”
- [25] A háziorvosi ellátáshoz való megfelelő hozzáférés és a területi lefedettség szempontjából kiemelkedő és meghatározó jelentőséggel bír a tartósan betöltetlen háziorvosi körzetek száma, továbbá az erre vonatkozó adatok alakulása, tendenciája. Tartósan betöltetlen háziorvosi körzetnek minősül a vonatkozó jogi szabályozás értelmében „az a területi ellátási kötelezettséggel működő háziorvosi körzet, amelyben az ellátási kötelezettségnek hat hónapot meghaladóan csak helyettesítéssel tudnak eleget tenni, kivéve, ha ennek az az oka, hogy a körzetet ellátó háziorvos munkavégzésében akadályoztatva van, vagy amelyben – a helyettesítés kivételével – az önkormányzat az ellátás nyújtásáról legalább hat hónapig nem tud gondoskodni önálló tevékenység végzésére jogosult személlyel” [313/2011. (XII. 23.) Korm. rendelet 2. § (1) bekezdés b) pontja]. Az erre vonatkozó hivatalos adatok a tartósan betöltetlen háziorvosi praxisok számával jellemezhető ellátottsági szint egyértelmű és folyamatos, tartós romlását mutatják az elmúlt tizenöt évben. Míg 2004-ben 135 ilyen háziorvosi körzet volt (Jelentés 15. oldal), addig ez a szám 2011-ben 171-re emelkedett (Jelentés 4. számú tábla), 2018. február 1-jén pedig elérte a 300-at az Állami Egészségügyi Ellátó Központ tartósan betöltetlen háziorvosi körzetekről kiadott tájékoztatója szerint. A 2018. elejére kialakult ellátottsági helyzet rámutat arra is, hogy a háziorvosi praxisok betöltetlensége már nem csak a hátrányos helyzetű térségekben élő betegek saját, választott háziorvoshoz való fordulását lehetetleníti el, ez az ellátási, hozzáférési feszültség mára megjelent a nagyvárosokban is, így – többek között – már Kecskeméten, Mohácson, Szarvason, Orosházán, Ózdon, Sárospatakon, Miskolcon, Hódmezővásárhelyen, Enyingen, Dunaújvárosban, Székesfehérváron, Sárbogárdon, Püspökladányban, Jászberényben, Törökszentmiklóson, Tatabányán, Esztergomban, Oroszlányban, Salgótarjánban, Nagyőrösön, Kiszárdán, Szekszárdon, Körmenden és Pápán próbálkozik a települési önkormányzat több, mint fél éve eredménytelenül az üressé vált háziorvosi körzetek betöltésével, de ugyanilyen gondokkal küzd 13 fővárosi kerület önkormányzata is.
- [26] A Jelentés és a fenti számok alapján megállapítható, hogy az országban az állampolgárok az önkormányzattal szerződött és általuk választott háziorvosok ellátásaihoz való egyenlő hozzáférési esélye jelenleg nem biztosított, sőt az egyre romló tendenciát mutat. Az ellátáshoz való hozzáférés általános, minden magyar állampolgárra kiterjedő biztosításának kötelezettsége ugyanakkor az állam és a települési önkormányzatok Alaptörvényből következő feladata. E tekintetben a Jelentés alapján rögzíthető az is, hogy az állam ezen alkotmányos kötele-

zetségének teljesítése érdekében eddig is számos, az egyéni érdekeltségi viszonyok megváltoztatására, illetve az érintett önkormányzatok mozgásterének bővítésére irányuló intézkedések bevezetésével törekedett elősegíteni az üressé vált háziiorvosi körzetek betöltését. Így a feltételrendszer javítását célzó erőfeszítések körében az önkormányzattal szerződni kívánó, vagy már szerződött háziiorvosok számára nyújtott, illetve nyújt az állam – egyebek mellett – eszköz- és ingatlan vásárlási támogatást, letelepedési, valamint praxisvásárlási támogatást, illetve ebbe a körbe tartoznak az érintett önkormányzatok által igénybe vehető, a tartósan betöltetlen háziiorvosi körzetekben az ellátás biztosítását elősegítő praxis programok. Ilyen, az egyéni érdekeltségre ható anyagi ösztönző az önkormányzatokkal szerződött háziiorvosok számára nyújtott rezsitámogatás is, amelyet az érintett orvosok a praxis működtetésére, fenntartására használnak fel a területükön élő lakosság feladatkörükbe tartozó egészségügyi ellátása érdekében.

- [27] 1.7. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint további jelentős különbségek mutathatók ki az önkormányzattal szerződött és az önkormányzattal nem szerződött orvosok tevékenysége megkezdése feltételeit tartalmazó jogszabályok vizsgálata eredményeként is. Az önkormányzattal nem szerződött háziiorvos, miután az illetékes egészségügyi szakigazgatási szervtől beszerezte működési engedélyét, tevékenységét megkezdheti bármilyen további feltétel teljesítése nélkül. Ezzel szemben annak az orvosnak, aki valamelyik önkormányzat kijelölt körzetében kíván – önkormányzattal szerződött orvosként – gyógyító tevékenységet folytatni, mindenekelőtt az önálló orvosi tevékenységről szóló 2000. évi II. törvény (a továbbiakban: Öotv.) szerint ún. praxisjogot kell szereznie, ami egy olyan, személyhez kapcsolódó vagyoni értékű jog, ami elidegeníthető és folytatható is. [Öotv. 2. § (1)–(3) bekezdései] Egy háziiorvosi praxis vételára – ami természetesen az érintettek közti szabad megegyezés tárgya – országosan, elhelyezkedésétől függően jelentősen eltérő, de egy átlagos háziiorvosi praxis ellenértéke általában eléri a több millió forintos nagyságrendet. Az önkormányzattal szerződni kívánó háziiorvosnak tehát működése megkezdése előtt, annak egyik feltétele teljesítése érdekében jelentős nagyságrendű „beruházást” kell végrehajtania. A praxisjog megszerzését követően további feltétel az önkormányzattal szerződni kívánó orvosok esetében a tevékenység megkezdéséhez, hogy az orvosnak és az adott praxisjoggal érintett települési önkormányzatnak vele feladat-ellátási szerződést kell kötnie [Öotv. 2/B. § (1) bekezdés]. A megkötendő szerződés kifejezi, hogy az orvos tulajdonképpen önkormányzati kötelező feladat végrehajtásában vesz részt, a szerződés megkötése előtt az önkormányzat általában a szükséges körültekintéssel jár el az orvos személyének kiválasztásában és folyamatosan figyelemmel is kíséri az orvos tevékenységét, mindenekelőtt a településen élők jelzései alapján. Ez a törvényi megoldás érvényre juttatja azt, hogy az önkormányzattal szerződött orvosok működése helyi közügy, az adott orvos „letelepedése”, feladatellátásának minősége a helyi közösség figyelmének, értékelésének folyamatos középpontjában áll. A törvény a szerződés kötelező tartalmi elemeinek meghatározásán [Öotv. 2/B. § (1) bekezdés a)–j) pontjai] túl kötelezővé teszi a feladat-ellátási szerződés települési önkormányzat részéről történő felmondását abban az esetben, ha a háziiorvos a feladat-ellátási szerződésben vállalt kötelezettségeit írásbeli felszólítás ellenére sem teljesíti, vagy folytatólagosan megszegi a jogszabályban foglalt működésre vonatkozó szabályokat, illetve önálló orvosi tevékenység végzésére vonatkozó jogosultságát bármely okból elveszti [Öotv. 2/B. § (3) bekezdés]. A szerződés önkormányzat részéről történő felmondása esetén ez azt jelenti, hogy az önkormányzattal szerződött háziiorvos az adott körzetben már nem folytathat orvosi tevékenységet. Az önkormányzattal nem szerződött háziiorvosnak ilyen – esetlegesen bekövetkező, de ki nem zárható – következménnyel nem kell számolnia.
- [28] Az önkormányzattal szerződött és az önkormányzattal nem szerződött háziiorvosok helyzetére, jogállására, feladataira, jogviszonyuk keletkezésének feltételeire vonatkozó jogi szabályozás áttekintése és vizsgálata alapján az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a szabályozás tartalmából következően a két személyi kör helyzete oly mértékben különbözik és eltérő, ami az Alaptörvény XV. cikke alkalmazása szempontjából kizárja az azonos (homogén) csoportba tartozásukat, így nyilvánvalóan az indítványozók által állított, a két csoport közti hátrányos megkülönböztetés esetleges megvalósulását is.
- [29] Fentiek alapján az Alkotmánybíróság a Korm. rendelet 14. § (10) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasította.

IV.

- [30] Jelen ügyben az indítványozók által alaptörvény-ellenesnek tartott és megsemmisíteni kért szabály eredeti – az indítványozók által még nem támadott – szövege az indítvány benyújtását több mint 180 nappal megelő-

zően lépett hatályba. A jogalkotó utóbb azonban módosította a szabályozást, és az indítványozók a módosítás-hoz képest 180 napon belül benyújtott indítványukban az egész – a módosító szabályt magába foglaló – norma alaptörvény-ellenességét állítják. Az indítvány tehát az inkorporáló és nem a módosító jogszabály alaptörvény-ellenességét állítja, és nem az újonnan beiktatott jogszabálysöveg, hanem az egész jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését kéri.

- [31] Az indítványozók konkrétan a Korm. rendelet 14. § (10) bekezdésének az alaptörvény-ellenességét állítják és a sérelmezett szabály megsemmisítését indítványozzák. A Korm. rendelet 14. § (10) bekezdését a Korm. rendelet módosításáról szóló 8/2015. (I. 29.) Korm. rendelet 2. §-a iktatta be, 2015. január 31-i hatálybalépéssel. A rendelkezés értelmében az önkormányzattal szerződött házi orvosok havonta 130 000 Ft összegű rezsitámogatásra jogosultak szolgálatonként. A 224/2016. (VI. 28.) Korm. rendelet (a továbbiakban: módosító Korm. rendelet) 3. §-a a Korm. rendelet 8/2015. (I. 29.) Korm. rendelettel megállapított 14. § (10) bekezdését akként módosította, hogy a „130 000 Ft” szövegrészt „260 000 Ft” szövegrészre változtatta. Ez a módosítás 2016. augusztus 2-án hatálybalépett, így a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Jat.) 12. § (1) bekezdése szerint végrehajtottá vált és a módosító norma beépült a módosított Korm. rendeletbe. A végrehajtottá válás eredményeként a módosító Korm. rendelet 3. §-a a Jat. 12. § (2) bekezdése alapján a hatálybalépését követő napon a hatályát veszítette. Miközben az indítványozók csak a módosító Korm. rendelet tartalmát állítják diszkriminatívnak, mégis kénytelenek voltak a Korm. rendelet 14. § (10) bekezdését, annak egészét – azaz a módosítással nem érintett részeit is – támadni és megsemmisítését kérni, mivel a módosító Korm. rendelet szabálya a hatálybalépését követő napon a hatályát veszítette, így a módosító jogszabály önálló alkotmányossági felülvizsgálatának az indítványozók részéről való kezdeményezése, illetve az Alkotmánybíróság által történő önálló felülvizsgálatának lehetősége jelenleg – így jelen ügyben is – kizárt, illetve nem megoldott.
- [32] Jóllehet az Alkotmánybíróság jelen ügyben az indítványozók indítványát elutasította, mindazonáltal a jövőre nézve nem zárható ki olyan eset, amikor egy alaptörvénybe ütköző tartalmú módosító szabályt kellene a testületnek megsemmisítenie. Erre az esetre nézve az Alkotmánybíróság fenntartja magának a jogot egy olyan tartalmú jogkövetkezmény alkalmazására, amely szerint a vizsgált indítvány tartalmának függvényében a módosító szabályt nem csak megvizsgálja, hanem szükséges és indokolt esetben annak *ex tunc* hatályú alaptörvény-ellenességét is kimondja, ezt követően pedig esetenként dönt arról, hogy az *ex tunc* hatályú alaptörvény-ellenesség folytán visszaáll-e a módosítás előtti szövegállapot vagy sem.

Budapest, 2018. június 4.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [33] A határozat rendelkező részével és a döntés érdemét alátámasztó indokolás megállapításaival egyetértek. Nem támogatom azonban a határozat IV. részének végén szereplő – a konkrét ügyön túlmutató –, az Alkotmánybíróság jövőbeni gyakorlatát alakítani kívánó alábbi deklarációt: „[J]óllehet az Alkotmánybíróság jelen ügyben a panaszosok indítványát elutasította, mindazonáltal a jövőre nézve nem zárható ki olyan eset, amikor egy

alaptörvénybe ütköző tartalmú módosító szabályt kellene a testületnek megsemmisítenie. Erre az esetre nézve az Alkotmánybíróság fenntartja magának a jogot egy olyan tartalmú jogkövetkezmény alkalmazására, amely szerint a vizsgált indítvány tartalmának függvényében a módosító szabályt nem csak megvizsgálja, hanem szükséges és indokolt esetben annak *ex tunc* hatályú alaptörvény-ellenességét is kimondja, ezt követően pedig esetenként dönt arról, hogy az *ex tunc* hatályú alaptörvény-ellenesség folytán visszaáll-e a módosítás előtti szövegállapot vagy sem” (Indokolás [32]).

- [34] Álláspontom szerint az idézett szövegrészben megfogalmazott hatáskörbővítés alappal kérdőjelezhető meg, az Alaptörvény, az Abtv. és a Jat. rendelkezései miatt.
- [35] Az Alkotmánybíróság eljárása az arra jogosult által előterjesztett indítvány alapján indul és a kérelemhez az Alkotmánybíróság – az Abtv. 52. § (2) bekezdésében tételesen meghatározott kivételektől eltekintve – kötve van. Ezzel kapcsolatban megjegyzendő, hogy az alkotmányos követelmény és a mulasztás megállapítása valójában nem önálló hatáskör, hanem az Alkotmánybíróság hatáskörei gyakorlása során alkalmazható jogkövetkezmény, továbbá rá kell mutatni arra is, hogy az Alaptörvény 24. cikk (4) bekezdésének felhatalmazása csak ugyanazon jogszabály más rendelkezésének vizsgálatára jogosítja fel az Alkotmánybíróságot. Az Abtv. 41. § (1) bekezdése alapján pedig, ha az Alkotmánybíróság hatályos jogszabály, vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességét megállapítja, a jogszabályt, vagy jogszabályi rendelkezést teljesen, vagy részben megsemmisíti, míg a hatályon kívül helyezett jogszabály alaptörvény-ellenességét akkor állapíthatja meg, ha a jogszabályt a konkrét esetben még alkalmazni kellene [Abtv. 41. § (3) bekezdés]. Végül a Jat. 12. § (1) és (2) bekezdései alapján a módosító rendelkezés a hatálybalépéssel végrehajtottá válik és az ezt követő napon hatályát veszti.
- [36] Az ismertetett rendelkezésekből az következik, hogy – ellentétben a kifogásolt szövegrészben foglaltakkal – alkotmányjogi panasz elbírálására irányuló eljárásban:
- az Alkotmánybíróság vizsgálata csak az ügyben alkalmazott jogszabályra – annak az alkalmazáskori időállapotára – irányulhat és nem a módosító jogszabályra;
 - mivel az indítvány előterjesztésére a törvény határidőt állapít meg, így ehhez nemcsak az indítványozó, hanem – a kérelemhez kötöttség elvén – az Alkotmánybíróság is kötve van, ettől való eltérésre, és a módosító rendelkezések felhasználásával, a jogszabály évekkel (esetleg évtizedekkel) korábbi szövegállapotának hivatalbóli vizsgálatára az Alkotmánybíróságnak nincs felhatalmazása;
 - az Abtv. meghatározza az alaptörvény-ellenesség esetén követendő eljárást, ezért a törvényi rendelkezéseket csak lehetőségként kezelő „esetenkénti” mérlegelésre az Alkotmánybíróságnak ugyancsak nincs alkotmányos felhatalmazása;
 - dogmatikai szempontból aggályos – még az úgynevezett mozaikos megsemmisítés esetén is – az, hogy az Alkotmánybíróság az alaptörvény-ellenesség kapcsán belátása szerint dönthetne a módosítás előtti szövegállapot „visszaállításáról”. Az Alkotmánybíróság az idézett hatásköri szabályok alapján az alaptörvény-ellenes jogszabály, jogszabályi rendelkezés megsemmisítéséről, vagy alkalmazása tilalmának kimondásáról dönt, nem pedig az általa kívánatosnak tartott szövegállapot „hatálybaléptetéséről”.
- [37] A jogbiztonság érdekében az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, míg a jogalkotó hatáskörét illetően a C) cikk (1) bekezdését is figyelembe véve nem támogatom a határozat idézett szövegéből kirajzolódni látszó aktivista törekvéseket.

Budapest, 2018. június 4.

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

- [38] A párhuzamos indokoláshoz csatlakozom.

Budapest, 2018. június 4.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

[39] A párhuzamos indokoláshoz csatlakozom.

Budapest, 2018. június 4.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [40] A határozat IV. részének utolsó bekezdése szerint „a jövőre nézve nem zárható ki olyan eset, amikor egy alaptörvénybe ütköző tartalmú módosító szabályt kellene a testületnek megsemmisítenie. Erre az esetre nézve az Alkotmánybíróság fenntartja magának a jogot egy olyan tartalmú jogkövetkezmény alkalmazására, amely szerint a vizsgált indítvány tartalmának függvényében a módosító szabályt nem csak megvizsgálja, hanem szükséges és indokolt esetben annak ex tunc hatályú alaptörvény-ellenességét is kimondja, ezt követően pedig esetenként dönt arról, hogy az ex tunc hatályú alaptörvény-ellenesség folytán visszaáll-e a módosítás előtti szövegállapot vagy sem” (Indokolás [32]). A megállapítás helyességének alátámasztása érdekében szükségesnek tartom a módosító jogszabályokra, azok normatartalmára és hatályára vonatkozó felfogások változásának alaposabb bemutatását.
- [41] 1. A 2006 előtti legisztikai felfogás töretlen volt abban a tekintetben, hogy egy másik törvényt módosító törvény rendelkezései ugyan beépülnek a módosított törvénybe, de megőrzik módosító jellegüket (ez általánosítva minden jogszabályra irányadó volt). Ezt tükrözi és igazolja az a gyakorlat, mely szerint egy jogszabály hatályon kívül helyezésekor – ekkor és nem korábban! – az összes módosító jogszabályt is hatályon kívül kellett helyezni. Erre azért volt szükség, mert egy módosító rendelkezés hatályon kívül helyezése vagy alkotmánybírói megsemmisítése esetén automatikusan visszaállt a korábbi szövegállapot. Erről soha nem volt vita sem a jogtudományban, sem a joggyakorlatban. A módosítás tehát mindvégig megőrizte a kapcsolatát a jogalkotó akaratával: nem új (vagy egységes szerkezetben újra kiadott) jogszabály jött létre a módosítás eredményeként, hanem egy már meglévő jogszabály valamely rendelkezése helyére más rendelkezés lépett.
- [42] A helyzet az Alkotmánybíróság 4/2006. (II. 15.) AB határozatával változott meg. Ezzel az Alkotmánybíróság a már korábban is aggályosnak tartott „saláta” típusú törvénymódosítások egyikének, a Magyar Köztársaság 2005. évi költségvetéséről szóló 2004. évi CXXXV. törvénynek a ténylegesen nem költségvetési részét megsemmisítette. Egyidejűleg azt is kijelentette, hogy a megsemmisítés „nem érinti a megsemmisített törvénnyel módosított (megváltoztatott) törvények – és a megsemmisített törvényi rendelkezések által a jogrendszerben végrehajtott más változások, módosítások, különösen a hatályon kívül helyezések – érvényességét.”
- [43] Ez utóbbi megállapítás nyilván már akkor is vitatható volt (vagy kellett volna lennie), és ellentétes volt a korábbi évtizedek, talán évszázadok gyakorlatával, kérészetűvé tette ugyanis a más jogszabályt módosító jogszabályokat (vagy legalábbis azok ilyen rendelkezéseit).
- [44] 2. A határozat súlyos következményét a kormányzati szerkezetelakítással összefüggő törvénymódosításokról szóló, kolosszális terjedelmű 2006. évi CIX. törvény hozta. Ez önmagában is alapjaiban változta meg a rendszerváltozásnak a közigazgatás szabályozását érintő eredeti megoldását, melyben az alapvető döntéseket az Országgyűlés fenntartotta magának, de a legisztikai szemléletváltás ennél is jelentősebb volt.
- [45] A kormányzati szerkezetelakítással összefüggő törvénymódosításokról szóló 2006. évi CIX. törvény 7. §-a (1) bekezdésének *d)* pontja úgy rendelkezett, hogy a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (Ötv.)
- 17. § (2) bekezdésében a „fővárosi, megyei közigazgatási hivatal vezetőjének” szövegrész helyébe a „Kormány által rendeletben kijelölt szervnek (közigazgatási hivatal)” szöveg,
 - 98. §-át megelőző „A fővárosi, megyei közigazgatási hivatal” alcím helyébe az „A közigazgatási hivatal” alcím,
 - 98. § (1) bekezdésében a „fővárosi, megyei közigazgatási hivatal (továbbiakban: közigazgatási hivatal)” szövegrész helyébe a „közigazgatási hivatal” szöveg,
 - 98. § (2) bekezdésében a „közigazgatási hivatal vezetője a fővárosban és a megyében” szövegrész helyébe a „közigazgatási hivatal” szöveg lép. (A törvény a megyei és/vagy fővárosi jelzőt következetesen törölte

az Ötv-ből, és az o) pont, valamint a (2) bekezdés e) és i) pontja egyéb törvényekből is. A probléma-kezelés elvi részéhez ezek részletes idézése nem szükséges.) Ezáltal (formálisan) lehetővé vált a közigazgatási hivatalok regionalizálása. A törvény a 174. § (1) bekezdés szerint (némely kivételekkel) 2007. január 1-jén lépett hatályba, és a 176. § (2) bekezdése szerint nagyjából 2007. január 31-én hatályát is veszítette – oly módon, hogy a hatályvesztés az „elkövetett” módosítások érvényességét vagy hatályát nem érintette.

[46] A törvény tehát az Alkotmánybíróság új doktrínájára épült. Az alkotmányellenes törvénymódosítást az Alkotmánybíróság a 90/2007. (XI. 14.) AB határozatával orvosolni tudta, de az eredeti állapot ezáltal nem állt helyre. Az Alkotmánybíróság ugyanis az alkotmányellenes módosítást okozó 2006. évi CIX. törvény különféle rendelkezéseit (így a 7. §-át) nem vizsgálta (az erre vonatkozó eljárást megszüntette), mivel ez a törvény a vizsgálatkor már nem volt hatályban. Később a doktrína beépült a Jat-ba is.

[47] 3. Jelen helyzetben az Alkotmánybíróság elkezdte helyrehozni az okozott zavart. Formálisan nem jelentette ki a 4/2006. (II. 15.) AB határozat doktrínájának elvetését, de megnyitotta az utat következményeinek orvoslása előtt. Többet nem tehetett, mert a Jat-ra az indítvány nem terjedt ki, ezért az nem volt vizsgálat alá vonható. A legisztikai zavar – amelynek jelentőségét az is mutatja, hogy az Alaptörvény saját magát kivonja alóla, mivel az S) cikk nem tartalmaz hasonló „normatartalom-vesztési” formulát – természetesen a Jat. módosításával is megoldható.

Budapest, 2018. június 4.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró különvéleménye

[48] 1. Nem értek egyet az indítvány érdemi vizsgálatával, mivel az alkotmányjogi panaszt nézetem szerint annak elkésettsége okán vissza kellett volna utasítani.

[49] Az indítvány szövege és az Alkotmánybíróság indítvány-értelmezése szerint az indítványozók a Korm. rendelet 14. § (10) bekezdésének egészét – és nemcsak az abban foglalt összeg emelkedését – támadták az Alaptörvény XV. cikke szerinti diszkrimináció tilalmának sérelmére hivatkozással. E rendelkezés, amely a diszkriminatívnak állított alaphelyzetet előidézte (ti. azt, hogy a házi orvosok egy csoportja jogosult a rezsitámogatásra, másik csoportja viszont nem) 2015. január 31-én lépett hatályba, amelyhez képest a 2017. január 31-én benyújtott alkotmányjogi panasz – az Abtv. 30. § (1) és (4) bekezdése alapján – nyilvánvalóan elkésett.

[50] Ha és amennyiben az indítványozók csak a támogatás új összegét (és nem azt, hogy nekik nem jár rezsitámogatás) tartották volna alaptörvény-ellenesnek, akkor nem a Korm. rendelet 14. § (10) bekezdése, hanem a módosító Korm. rendelet 3. §-ának a) pontja (a Korm. rendelet 14. § (10) bekezdésének módosult szövegrésze) alaptörvény-ellenessége megállapítását kellett volna kezdeményezniük; ekkor nem lett volna az alkotmányjogi panasz elkésett. Ez esetben az Alkotmánybíróság – korábbi gyakorlata szerint – vizsgálhatta volna az inkorporáló jogszabály módosítással megállapított szövegének az alaptörvény-ellenességét, vagy akár – korábbi gyakorlatától eltérve – a már hatályon kívül helyezett módosító jogszabály alaptörvény-ellenességét. Nézetem szerint ugyanis az Abtv. 41. § (3) bekezdése nem zárja ki ez utóbbi vizsgálatot.

[51] 2. Nem értek egyet a határozat indokolásában (utolsó bekezdésében) megfogalmazott azon állásponttal, mely szerint „az Alkotmánybíróság fenntartja magának a jogot egy olyan tartalmú jogkövetkezmény alkalmazására, amely szerint a vizsgált indítvány tartalmának függvényében a módosító szabályt nem csak megvizsgálja, hanem szükséges és indokolt esetben annak *ex tunc* hatályú alaptörvény-ellenességét is kimondja, ezt követően pedig esetenként dönt arról, hogy az *ex tunc* hatályú alaptörvény-ellenesség folytán visszaáll-e a módosítás előtti szövegállapot vagy sem” (Indokolás [32]). Nézetem szerint az Abtv. nem ad felhatalmazást az Alkotmánybíróságnak arra, hogy esetenként döntsön a módosítás előtti szövegállapot helyreállításának a kérdésében. Az Abtv.-nek a kérdéshez leginkább kapcsolódó 45. § (4) bekezdése a hatályos jogszabály hatályon kívül helyezésének ideje (*ex tunc*, *ex nunc* vagy *pro futuro*), illetve alkalmazhatósága tekintetében ad lehetőséget az Alkotmánybíróságnak az egyedi mérlegelésre. Nem értelmezhető azonban az Abtv. szabályozása úgy, hogy az Alkotmánybíróság esetről-esetre dönthet az inkorporáló jogszabály eredeti szövegének visszaállításáról.

E körben vagy általános jelleggel kellene állásfoglalást kialakítania az Alkotmánybíróságnak, vagy – ha arra az álláspontra jutna, hogy az Alaptörvény, az Abtv. és a Jat. együttes értelmezésével e kérdés nem válaszolható meg – a módosító jogszabályok alaptörvény-ellenességének jogkövetkezményeit illetően mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet kellene megállapítania.

Budapest, 2018. június 4.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/339/2017.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3198/2018. (VI. 21.) AB VÉGGZÉSE

jogszabály alaptörvény-ellenességének utólagos megállapítására és megsemmisítésére irányuló eljárás felfüggesztéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése jogszabály Alaptörvénnyel való összhangjának utólagos vizsgálata tárgyában – *dr. Czine Ágnes, dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó és dr. Schanda Balázs* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Balsai István, dr. Juhász Imre, dr. Salamon László, dr. Stumpf István és dr. Szívós Mária* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a külföldről támogatott szervezetek átláthatóságáról szóló 2017. évi LXXVI. törvény 1. § (2) és (4) bekezdése, a 2. § (2) bekezdésében az „és az egyesületet vagy alapítványt külföldről támogatott szervezetként rögzíti” szövegrész, a 2. § (4) és (5) bekezdése, valamint a civil szervezetek bírósági nyilvántartásáról és az ezzel összefüggő eljárási szabályokról szóló 2011. évi CLXXXI. törvény 94. § (1) bekezdés *h*) pontja és 95. § *e*) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló eljárását az Európai Bizottság által 2017. december 7-én az Európai Unió működéséről szóló szerződés 258. cikke alapján az Európai Unió Bírósága előtt megindított eljárás befejezéséig felfüggeszti.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az országgyűlési képviselők egynegyedénél több, hatvan országgyűlési képviselő az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *e*) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 24. § (1) bekezdése alapján a 2017. július 11-én benyújtott indítványában kérte az Alkotmánybíróságtól annak megállapítását, hogy:
 - [2] – a külföldről támogatott szervezetek átláthatóságáról szóló 2017. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Tv.) 1. § (2) bekezdése ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével,
– a Tv. 1. § (4) bekezdése az Alaptörvény XV. Cikk (1) és (2) bekezdése szerinti hátrányos megkülönböztetést valósít meg,
– a Tv. 2. § (2) bekezdésében az „és az egyesületet vagy alapítványt külföldről támogatott szervezetként rögzíti” szövegrész, a Tv. 2. § (4) bekezdése, valamint a civil szervezetek bírósági nyilvántartásáról és az ezzel összefüggő eljárási szabályokról szóló 2011. évi CLXXXI. törvény (a továbbiakban: Cnytv.) 94. § (1) bekezdés *h*) pontja és 95. § *e*) pontja ellentétes az Alaptörvény I. cikk (4) bekezdésével, II. cikkével, VI. cikk (1) bekezdésével, továbbá ezekkel összefüggésben a XV. Cikk (1) és (2) bekezdéseivel,
– a Tv. 2. § (5) bekezdése ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, I. cikk (4) bekezdésével, II. cikkével, VI. cikk (1) bekezdésével, továbbá ezekkel összefüggésben a XV. Cikk (1) és (2) bekezdésével, illetve a IX. cikk (1) és (2) bekezdéseivel,
ezért azokat a hatálybalépésükre visszamenőlegesen semmisítse meg.
- [3] 2. Mivel az Alkotmánybíróság az Alaptörvény rendelkezéseinek értelmezése során figyelemmel van az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: EUB) gyakorlatára is {az Emberi Jogok Európai Bírósága kapcsán lásd 3215/2016. (X. 26.) AB végzés, Indokolás [7]}, értesült arról, hogy az Európai Bizottság (a továbbiakban: Bizottság) 2017. december 7-én az Európai Unió működéséről szóló szerződés 258. cikke alapján az EUB-hez fordult a Tv. miatt.
- [4] Az Alkotmánybíróság kiemelt jelentőségűnek tartja az Európai Unión belüli alkotmányos párbeszédet [Vö. 22/2016. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [33], 61/2011. (VII. 13.) AB határozat, 30/2015. (X. 15.) AB határozat], ezért figyelemmel volt az alábbi megfontolásokra.
- [5] A Tv.-ben előírt, és a jelen ügy indítványozói által sérelmezett nyilvántartási és feltüntetési kötelezettség képezi majd a tárgyát az EUB által lefolytatott eljárásnak is.
- [6] Továbbá a Bizottság az érintett kötelezettségszegési eljárás során figyelemmel volt az Európa Tanács keretében működő Jog a Demokráciáért Európai Bizottság (a továbbiakban: Velencei Bizottság) 2017. június 20-án kinyil-

vánított véleményére (889/2017. számú vélemény). A Velencei Bizottság a Tv.-nek az Európa Tanács alkalmazandó normáival való összeegyeztethetőségével kapcsolatos elemzésében arra az álláspontra helyezkedett, hogy „a törvény az egyesülés és a véleménynyilvánítás szabadságába, a magánélethez való jogba és a megkülönböztetés tilalmába való aránytalan és szükségtelen beavatkozáshoz vezet”. A Velencei Bizottság által felhívott alapjogokat az Európai Unió Chartája is rögzíti, és részleges átfedésben, illetve érintkezésben állnak, illetve állhatnak az Alkotmánybíróságra benyújtott indítványban megjelölt alapjogokkal.

- [7] Az Alkotmánybíróság 22/2016. (XII. 5.) AB határozatában kimondta, hogy „az Európai Unió az intézményi reformok, az Alapjogi Charta és az EUB révén az alapvető jogoknak többnyire a nemzeti alkotmányok által biztosított szintjével azonos, vagy legalább kielégítő mértékű védelmét képes biztosítani [...]. Ennek következtében az Alkotmánybíróság részére fenntartott felülvizsgálati lehetőséget az együttműködési kötelezettségre tekintettel, az európai jog lehetőség szerinti érvényesülését szem előtt tartva kell alkalmazni”. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a jelen ügyben arra a következtetésre jutott, hogy az ügy által konkrétan felvetett alapjogi összefüggésekre és az Európai Unió belüli együttműködési kötelezettségre tekintettel szükséges bevárnia az EUB előtt folyamatban lévő eljárás befejezését.
- [8] Az Abtv. 60. §-a szerint az Alkotmánybíróság az eljárását bíróság, hatóság, más állami szerv, az Európai Unió intézménye vagy nemzetközi szerv előtt folyamatban lévő eljárás befejezéséig kivételesen felfüggesztheti, ha az ügy Alkotmánybíróság általi érdemi elbírálása olyan kérdés előzetes eldöntésétől függ, amelyben e szervek előtti eljárás folyamatban van, és a felfüggesztést a jogbiztonság, az indítványozó különösen fontos érdeke, vagy más különösen fontos ok indokolja.
- [9] Mivel a fenti indokokra tekintettel az ügy Alkotmánybíróság általi érdemi elbírálása olyan kérdések előzetes eldöntésétől függ, amelyben az EUB előtt eljárás folyamatban van, és az európai jog lehetőség szerinti érvényesülését az Alkotmánybíróság az Abtv. 60. §-a szerinti különösen fontos oknak minősíti, az Alkotmánybíróság az EUB eljárásának befejezéséig – az Ügyrend 45. §-a alapján – a saját eljárását felfüggesztette.

Budapest, 2018. június 4.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [10] Egyetértek a rendelkező részben foglaltakkal, ugyanakkor annak indokaival kapcsolatban fontosnak tartom az alábbiak kiemelését is.

- [11] 1. Az Alkotmánybíróság a 61/2011. (VII. 13.) AB határozatban Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeivel összefüggésben kiemelte, hogy a nemzetközi jogi kötelezettségeknek és a belső jogoknak együtt kell érvényesülnie, hiszen „valójában eleve jogi szimbiózisban, »együttlétezésben« vannak a nemzetközi szerződések elfogadása, kihirdetése és az emberi jogok további belső szabályozása szempontjából”. Magyarországnak ezért „a belső jogát – amennyiben az adott szabályozási területen vannak odavágó, irányadó, akár szokásjogi, akár

szerződésbe foglalt nemzetközi jogi kötelezettségei is – az utóbbiakkal összhangban kell megalkotnia és értelmeznie.” (ABH 2011, 290, 320–321.)

- [12] 2. Az Alkotmánybíróság e határozatban az alapvető jogok védelmének nemzetközi rendszerével kapcsolatban – figyelemmel az Alaptörvény rendelkezéseire is – hangsúlyozta azt is, hogy ha egyes alapjogok esetében az Alkotmány (Alaptörvény) ugyanúgy fogalmazza meg az alapjog lényegi tartalmát, mint valamely nemzetközi szerződés (például a Polgári és Politikai Jogok Egyezségokmánya és az Emberi Jogok Európai Egyezménye), az Alkotmánybíróság által nyújtott alapjogvédelem szintje semmiképpen sem lehet alacsonyabb, mint a nemzetközi (jellemzően a strasbourgi Emberi Jogok Bírósága által ki bontott) jogvédelem szintje. A *pacta sunt servanda* elvéből [Alkotmány 7. § (1) bekezdés, Alaptörvény Q) cikk (2)–(3) bekezdés] következően tehát az Alkotmánybíróságnak akkor is követnie kell a strasbourgi joggyakorlatot, az abban meghatározott alapjogvédelmi szintet, ha saját megelőző, „precedens-határozataiból” ez kényszerűen nem következne. (ABH 2011, 290, 320–321.)
- [13] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a 61/2011. (VII. 13.) AB határozat fentiekben hivatkozott megállapításait az Alaptörvény hatálybalépése után is megerősítette [pl. 22/2016. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [33]], és az abban meghatározott elveket jellemzően érvényesíti [pl. 2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [65]; 3171/2017. (VII. 14.) AB határozat, Indokolás [62]; 3313/2017. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [34]]. [Azokban az esetekben, amelyekben az Alkotmánybíróság e gyakorlatától eltért, jellemzően nem értettem egyet a meghozott döntéssel [pl. 3146/2016. (VII. 22.) AB határozat, 3157/2018. (V. 16.) AB határozat]].
- [14] 3. Az Alkotmánybíróság az Európai Unió belüli együttműködési kötelezettséggel összefüggésben a 22/2016. (XII. 5.) AB határozatban rámutatott, hogy az Európai Unió belüli együttműködési kötelezettségre tekintettel az Alkotmánybíróság részére fenntartott felülvizsgálati lehetőséget az európai jog lehetőség szerinti érvényesülését szem előtt tartva kell alkalmazni. (Indokolás [49])
- [15] Az Európai Unió belüli „lojális együttműködés” elvére tekintettel – amely az EUSz. 4. cikk (3) bekezdéséből következik –, fontosnak tartom kiemelni azt is, hogy a tagállamoknak ez a kötelezettsége az alapító szerződésekből következő egyik legfontosabb alapelv, amely ezért kiemelt szerepet tölt be az EUB gyakorlatában is. Az EUB ítélezési gyakorlatában egyértelművé tette, hogy ez a kötelezettség a tagállamok bíróságaira is kiterjed. Az EUB gyakorlatára figyelemmel, úgy gondolom, hogy az Alkotmánybíróságra is irányadó az a kötelezettség, hogy a nemzeti jogi normákat „amennyire lehetséges” az uniós jogi normák szövegének és céljának tükrében szükséges értelmezni. [Az EUB erre vonatkozó, a közvetlen hatállyal nem bíró uniós normákkal összefüggésben kialakított ítélezési gyakorlata köréből lásd például a C-106/89. számú Marleasing-ügyben 1990. november 13-án hozott ítélet (EBHT 1990., I-4135. oldal), 8. pontját; a C-397/01-C-403/01. számú Pfeiffer és társai egyesített ügyekben 2004. október 5-én hozott ítélet (EBHT 2004., I-8835. oldal) 113. pontját; a C-268/06. számú Impact-ügyben 2008. április 15-én hozott ítélet (EBHT 2008., I-2483. oldal) 98. pontját; a C-555/07. számú Küçükdeveci-ügyben 2010. január 19-én hozott ítélet (EBHT 2010., I-365. oldal) 48. pontját és a C-282/10. számú Dominguez-ügyben 2012. január 24-én hozott ítélet 24. pontját.]
- [16] 4. A fentiekben hangsúlyozott szempontok, véleményem szerint, különösen hangsúlyosan jelennek meg az alapvető jogok védelmével összefüggésben. Ebben a körben pedig fontosnak tartom kiemelni, hogy az EUB gyakorlatában figyelemmel van az Emberi Jogok Európai Bíróságának (EJEB) joggyakorlatára. Az Európai Unió Alapjogi Chartájának preambuluma ugyanis maga utal arra, hogy a Charta tiszteletben tartja az Emberi Jogok Európai Egyezményében foglaltakat, és az EJEB esetjogából következő értelmezési szempontokat. Az EUB gyakorlatában erre tekintettel érvényesíti az EJEB által kialakított követelményeket.
- [17] Összességében úgy gondolom, a fentiekben kifejtettek alapján különösen fontos, hogy azoknak a nemzetközi szerződéseknek, amelyeknek az Európai Unió és a tagállamok is részesei, illetve ezzel összefüggésben az egyes alapvető jogok védelmére vonatkozóan az Európai Unió Bíróságának és az Alkotmánybíróságának a gyakorlatában – figyelemmel arra is, hogy mindkét szerv érvényesíti az EJEB esetjogát – egységes értelmezési szempontok érvényesüljenek. Erre tekintettel egyetértek az eljárás felfüggesztésével.

Budapest, 2018. június 4.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó és dr. Schanda Balázs alkotmánybírók párhuzamos indokolása

- [18] A rendelkező részben foglalt döntéssel egyetértünk, ugyanakkor az indokolás alábbiak szerinti kiegészítését tartjuk szükségesnek.
- [19] Az Alaptörvény E) cikke részben deklarálja Magyarországnak az európai egység megteremtése iránti elkötelezettségét, részben pedig azt, hogy egyes, az Alaptörvényből eredő állami hatásköreit az állami intézmények az Európai Intézmények útján a többi tagállammal közösen gyakorolja. Az E) cikk (2) és (3) bekezdéseivel az Alaptörvény ablakot nyitott az uniós és a tagállami jogrend között. Az Európai Unió másodlagos joga és a nemzeti jog „összeér”. Ez a tény megalapozza az Alaptörvény védelmére hivatott Alkotmánybíróság és az uniós jog integritásának védelmére hivatott EUB-nek az együttműködését. A bíróságok közötti dialógus a joggyakorlatok figyelemmel kísérésében kell, hogy megnyilvánuljon.
- [20] Az Alkotmánybíróság és az EUB értelemszerűen eltérően közelít ugyanazon kérdésekhez, hiszen eltérő az a referenciapont, amely a bírói fórumok döntéseinek alapját adja. Ezzel magyarázható az a különbség is, amely az Alaptörvény alkotmányos identitása {22/2016. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [61]–[67]}, és az EUB által az Európai Unióról szóló Szerződés (a továbbiakban: EUSZ) 4. cikk (2) bekezdésének első mondata alapján tiszteletben tartott – és gyakorlatában megjelenő – nemzeti identitás között azonosítható. Az EUSZ 4. cikk (2) bekezdésének első mondata értelmében „[a]z Unió tiszteletben tartja a tagállamoknak a Szerződések előtti egyenlőségét, valamint nemzeti identitását, amely elválaszthatatlan része azok alapvető politikai és alkotmányos berendezkedésének”.
- [21] Mindazonáltal ez a differencia nem lehet ok arra, hogy a tagállami alkotmánybíróságok figyelmen kívül hagyják az EUB-nek az adott tagállamot, a tagállam alkotmányos identitását (is) érintő gyakorlatát. Azzal éppen ellentétesen: figyelemmel kell lenni erre az esetjogra és ennek ismeretében, az uniós jog lehetőség szerinti érvényesülése érdekében, de az alkotmányos identitás megőrzése mellett kell az Alkotmánybíróságnak is saját döntéseit meghoznia. Így találva egyensúlyt az alkotmányos identitás védelme és a tagsággal viselt felelősség, vállalt lojalitás között.
- [22] Az Abtv. 60. §-a kivételesen lehetővé teszi az eljárás felfüggesztését, abban az esetben, ha az ügy érdemi elbírálása – többek között – az Európai Unió intézménye előtt folyamatban lévő eljárás előzetes eldöntésétől függ. E törvényi rendelkezés a jelen végzés jogalapja.
- [23] A felfüggesztés eljárási jogintézményének alkalmazásakor az „előkérdés” törvényi fogalmát kellett az Alkotmánybíróságnak értelmeznie. A végzés rendelkező részében foglalt döntés – számunkra elfogadható módon – arra utal, hogy a testület fontosnak ítélte az Alkotmánybíróság és az EUB közötti fentiek szerint értelmezett párbeszédet.
- [24] Az EUB ítélete a kötelezettségzegési eljárás keretében a tagállami jogszabályok uniós jogi megfeleléséről dönt – míg a hazai jogszabályok alkotmányossága tekintetében kizárólag az Alkotmánybíróság hozhat döntést. Elismerve a bíróságok közötti párbeszéd elvét el tudjuk fogadni, hogy az Alkotmánybíróság „bevárja” az EUB döntését. Ugyanakkor az alkotmányosság tekintetében az állásfoglalás egyedül az Alkotmánybíróság feladata és felelőssége. Egy törvény uniós jogba ütközéséből önmagában nem következik alaptörvény-ellenessége, ahogy alkotmányellenessége sem jelent perdöntő érvet az uniós jogi megfelelés vonatkozásában.

Budapest, 2018. június 4.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre alkotmánybíró különvéleménye

- [25] Nem értek egyet a többség által támogatott végzésnek sem a rendelkező részével, sem annak indokolásával.
- [26] 1. A végzéssel az Alkotmánybíróság az Abtv. 60. §-ára hivatkozással függesztette fel az előtte az Abtv. 24. §-a alapján indult eljárást. A felfüggesztés elsődleges indokaként a végzés azt jelölte meg, hogy az Európai Unió Bizottsága az EUB előtt 2017. december 7-én az Európai Unió működéséről szóló szerződés 258. cikke alapján (kötelezettségzegési) eljárást kezdeményezett.

- [27] 2. Álláspontom szerint a végzés egyrészt nem tartalmaz olyan indokot, amely törvényes alapot biztosítana az eljárás felfüggesztéséhez, másrészt olyan megállapításokat tesz hazánk és az Európa Tanács, illetve annak szakosított szervezete (Velencei Bizottság), illetve az Európai Unió viszonyrendszerét illetően, amelyeknek nemzetközi jogi, alkotmányos vagy törvényi alapja nincs.
- [28] Az Abtv. 60. §-a szerint: „[a]z Alkotmánybíróság az eljárását bíróság, hatóság, más állami szerv, az Európai Unió intézménye vagy nemzetközi szerv előtt folyamatban lévő eljárás befejezéséig kivételesen felfüggesztheti, ha az ügy Alkotmánybíróság általi érdemi elbírálása olyan kérdés előzetes eldöntésétől függ, amelyben e szervek előtti eljárás folyamatban van, és a felfüggesztést a jogbiztonság, az indítványozó különösen fontos érdeke, vagy más különösen fontos ok indokolja.”
- [29] A törvényi feltételek közül valójában csak egy áll fenn, ti. az, hogy az Európai Unió egyik intézménye előtt is folyamatban van egy eljárás, amely érinti az alkotmánybírósági indítvány tárgyát. A végzés azonban egyrészt adós maradt annak megválaszolásával, hogy létezik-e és ha igen, akkor mi az az előkérdés, amelyre a választ az EUB adja majd meg. Másrészt nem vesz arról tudomást, hogy a fent idézett jogszabályi rendelkezés – az itt hiányzó előkérdésen túlmenően – konjunktív feltételek valamelyikének fennálltát követeli meg a felfüggesztéshez. Az ily módon a végzés indokaként „egyedül maradó” különösen fontos indok megjelölésénél pedig elégtelennek és e helyütt megalapozatlannak látom az „európai jog lehetőség szerinti érvényesülését szem előtt” tartó alkotmányossági felülvizsgálat kötelezettségét az Alkotmánybíróság számára megfogalmazó – a korábbi 22/2016. (XII. 5.) AB határozatból átvett, és általam a párhuzamos indokolásban irányát tekintve kifogásolt – hivatkozást. Különös tekintettel arra, hogy a két bírói fórum eltérő mérce alapján, eltérő alapokon hozza meg döntéseit (az EUB fő feladata az uniós jog értelmezése, míg az Alkotmánybíróságé az Alaptörvény védelme).
- [30] A fentiek alapján az Alaptörvény védelme szempontjából rendkívül veszélyes, hogy a 22/2016. (XII. 5.) AB határozat megállapításait arra használja fel a végzés, hogy azzal leszűkíti az Alkotmánybíróság alapjogvédelmi feladatkörét. Ha ugyanis az Alkotmánybíróság – akár csak részben is – az európai jog lehetőség szerinti érvényesülése miatt várja be az EUB döntését, akkor azzal egyúttal azt is sugallja, hogy az EUB hatásköre kiterjed a magyar jogszabályok alkotmányossági vizsgálatára.
- [31] Úgy vélem továbbá, hogy a végzés olyan távoli és közvetett összefüggésekre is utal, amelyek fennállása egyrészt feltételezett, másrészt nem releváns. Így az arra való hivatkozás, hogy az alkotmánybírósági indítvány olyan alapjogokat jelöl meg, amelyeket a Velencei Bizottság is felhívott véleményében, olyan érvelés, amely túlzottan áttételesnek minősíthető.
- [32] Nem tartom szerencsésnek azt sem, hogy miközben a végzés rögzíti, hogy a felfüggesztés azért is indokolt, mivel az Alkotmánybíróság eljárása során figyelemmel van az EUB gyakorlatára is, eközben példaként egy olyan alkotmánybírósági végzésre hivatkozik {3215/2016. (X. 26.) AB végzés, Indokolás [7]}, amelyben az Alkotmánybíróság az EJB folyamatban lévő eljárására tekintettel függesztette fel eljárását.

Budapest, 2018. június 4.

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

- [33] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2018. június 4.

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

- [34] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2018. június 4.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

[35] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2018. június 4.

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István alkotmánybíró különvéleménye

- [36] 1. Álláspontom szerint a jelen ügyben az az alkotmánybírószági eljárás felfüggesztésre az Abtv. nem adott lehetőséget. Ezért a döntéssel nem tudok egyetérteni.
- [37] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Az Alkotmánybíróság alkotmányvédő feladatát az Alaptörvényben, illetve az Abtv.-ben meghatározott hatásköreibe tartozó eljárások lefolytatásával, illetve jogkövetkezmények megállapításával látja el. Az alkotmánybírószági eljárás felfüggesztése lényegében azal jár, hogy az Alkotmánybíróság az adott ügyben a demokratikus jogállam, az alkotmányos rend és az Alaptörvényben biztosított jogok védelmével kapcsolatos feladatának teljesítését is felfüggeszti. Ezért az eljárásunk felfüggesztésekor mindig különös alapossággal kell vizsgálni, hogy valóban fennállnak-e a felfüggesztés előfeltételei.
- [38] Az Abtv. 60. §-a szerint az eljárás felfüggesztésének egyik feltétele, hogy arra akkor kerülhet sor, „ha az ügy Alkotmánybíróság általi érdemi elbírálása olyan kérdés előzetes eldöntésétől függ”, amelyben „bírószág, hatóság, más állami szerv, az Európai Unió intézménye vagy nemzetközi szerv” előtt eljárás folyamatban van. Az eljárás felfüggesztésnek másik, az előbbivel konjunktív törvényi feltétele: „és a felfüggesztést a jogbiztonság, az indítványozó különösen fontos érdeke, vagy más különösen fontos ok indokolja”. Ez utóbbi feltétel maga is három – egymással alternatív viszonyban álló – rész-feltételt tartalmaz. Az Alkotmánybíróság eljárásának felfüggesztésére törvényesen csak akkor kerülhet sor, ha mind az első feltétel, mind pedig a második feltételnek legalább egyik rész-feltétele teljesül.
- [39] A jelen ügyben meghozott végzéssel kapcsolatban álláspontom szerint az Abtv. 60. §-ába foglalt feltételek közül nemhogy mindkét, de egyik feltétel sem teljesült, az eljárás felfüggesztésének a többségi indokolásban hivatkozott okból nem lett volna helye.
- [40] 2. Álláspontom szerint először is nem teljesült az a feltétel, hogy az ügy Alkotmánybíróság általi érdemi elbírálása az EUB által vizsgált kérdés előzetes eldöntésétől függött volna. Az uniós szerződésekből eredő kötelezettségek teljesítése, illetve ennek az EUB általi vizsgálata bizonyosan nem előkérdése az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz eljárásának. Egy jogszabály ellentétes lehet az uniós joggal, miközben összhangban van az Alaptörvénnyel, és fordítva is. Kizárólag annyi összefüggés van a két eljárás között, hogy mindkettő a vitatott tagállami jogszabályok – a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény módosításáról szóló 2017. évi XXV. törvény egésze, valamint a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény egyes rendelkezései – miatt indult. Tegyük fel, hogy a vizsgált szabályozás mind az uniós joggal, mind az Alaptörvénnyel ellentétes. Ha az EUMSZ 258. cikke szerinti eljárásában az EUB megállapítja az uniós jog sérelmét, a kifogásolt törvényeket nem iktathatja ki (ilyen döntést csak a tagállam hozhat). Vagyis az EUB ítéletéből semmiképpen sem következne, hogy annak alapján az Alkotmánybíróságnak a kifogásolt törvények alkotmányossági felülvizsgálatát az alkotmányjogi panasz alapján már nem kellene elvégeznie. Egy vitatott jogszabállyal szemben az Alaptörvény védelmét ráadásul az Alkotmánybíróság helyett az uniós szerződések érvényesülése felett őrködő EUB bizonyosan nem biztosítja (egyszerűen nincs ilyen hatásköre). A törvények Alaptörvénnyel való összhangjának a vizsgálatát az Alkotmánybíróságnak tehát akkor is el kellene végeznie, ha az EUB ítéletében a törvények kapcsán az uniós szerződések sérelmét állapítaná meg. Ha viszont az Alkotmánybíróság eljárása ilyen módon nem spórolható meg, akkor kérdés, hogy miért késlekedik a feladatának ellátásával. Nézzük meg azt az esetet is, hogy a vizsgált szabályozás nem ellentétes az uniós joggal, de az Alaptörvénnyel igen. Ha az EUB nem állapítja az uniós jog sérelmét, abból nem következik, hogy az Alkotmánybíróság ne állapítsa meg az Alaptörvénnyel való ellentétet, hiszen a két eljárásban más a vizsgálat mércéje. Akárhogyan is dönt tehát az EUB az előtte indult eljárásban, az semmilyen irányban nem determinálja a jelen ügyben az Alkotmánybíróság döntését. Magyarán szólva, az Alkotmánybíróság általi érdemi elbírálás nem függ az EUB eljárásától.

- [41] Megjegyzem, hogy az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatából sem következett, hogy szükség lett volna az alkotmányjogi panasz eljárást felfüggeszteni az EUB-nek az EUMSZ 258. cikke szerinti eljárása befejezéséig. Korábban a bírák idő előtti nyugdíjazása kapcsán folytatott eljárását [33/2012. (VII. 17.) AB határozat] sem függesztette fel az Alkotmánybíróság az EUB eljárására tekintettel.
- [42] Az Alkotmánybíróság nemrégiben elfogadott 22/2016. (XII. 5.) AB határozatának logikájával és szellemével sem tartom igazán összeegyeztethetőnek, hogy az Alkotmánybíróság az EUB-nek az EUMSZ 258. cikke szerinti eljárásában hozott döntésétől tegye függővé az Alaptörvény védelmét. Hivatkozott határozatában az Alkotmánybíróság deklarálta, hogy hatásköreinek gyakorlása során vizsgálhatja, hogy az Alaptörvény E) cikk (2) bekezdésén alapuló közös hatáskörgyakorlás sérti-e az emberi méltóságot, más alapvető jogot, vagy Magyarország szuverenitását, illetve történeti alkotmányán alapuló önazonosságát. Magyarországon az alkotmányos értékek és alapvető jogok tehát nemhogy az uniós jog által meghatározott szinten, hanem bizonyos esetekben még akár az uniós joggal szemben is védelemre jogosultak. Szabad-e, lehet-e akkor az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény védelméről lemondani, illetve azt az EUB döntésétől függővé tenni?
- [43] 3. Álláspontom szerint nem teljesült az eljárás felfüggesztésnek az Abtv. 60. §-a szerinti másik (konjunktív) törvényi feltétele sem, ti. hogy „a felfüggesztést a jogbiztonság, az indítványozó különösen fontos érdeke, vagy más különösen fontos ok indokolja”. A törvényekkel érintettek működését a jogbiztonság alapján is kifogásolt szabályozás már önmagában veszélyezteti, ami éppen az Alkotmánybíróság gyors döntéshozatalát tette volna kívánatossá a jogbiztonság és az indítványozó jogainak a védelmében, nem pedig az eljárás felfüggesztését. Ezeknek a szempontoknak a figyelembevétel helyett a többségi végzés a harmadik rész-feltételre hivatkozik, azzal, hogy „az európai jog lehetőség szerinti érvényesülését az Alkotmánybíróság az Abtv. 60. §-a szerinti különösen fontos oknak minősíti”. Mintegy azt állítva ezzel, hogy az alkotmányjogi panasz eljárás felfüggesztése „az európai jog lehetőség szerinti érvényesülését” lenne hivatott biztosítani. Vitatom, hogy a felfüggesztés ezt a célt bármilyen módon szolgálhatná.
- [44] Ha a vizsgált szabályozás ellentétes az uniós joggal, és eljárása eredményeként az Alkotmánybíróság már az EUB döntése előtt megállapítja a kifogásolt törvények alaptörvény-ellenességét, azokat megsemmisítve, akkor közvetve még elő is mozdíthatja az Alkotmánybíróság az európai jog érvényesülését. De annak érvényesülését nem akadályozza meg az sem, ha az Alkotmánybíróság a kifogásolt törvények Alaptörvénybe ütközését nem tartja megállapíthatónak, hiszen az uniós szerződések teljesítését az EUB attól függetlenül biztosítja, hogy az Alkotmánybíróság a magyar jogszabály felülvizsgálata kérdésében milyen döntést hoz.
- [45] Vagy talán az lenne „az európai jog lehetőség szerinti érvényesülésének” szem előtt tartása, hogy ha az EUB megállapítja az uniós jog sérelmét, akkor az Alkotmánybíróság is alaptörvény-ellenességet állapít meg, még ha azt magától egyébként nem is tenné meg? Az Alkotmánybíróság szuverén alaptörvény-védő feladatára figyelemmel ezt az értelmezést nehezen tudnám elfogadni. Mindenesetre ebből a megközelítésből is legfeljebb olyan esetben következhetne az eljárás felfüggesztése, ha az Alkotmánybíróság többsége érdemi vizsgálata során arra a megállapításra jutna, hogy az alaptörvény-ellenesség nem áll fenn, de a végleges döntését „az Európai Unió belüli együttműködési kötelezettségre” tekintettel az EUB döntését követően újragondolná. Hangsúlyozom, hogy ez az okfejtés legfeljebb akkor lenne használható, ha az adott eljárásban már kialakult volna a testületen belüli határozott érdemi álláspont; az indítvány benyújtása óta azonban még nem került sor az ügy érdemi tárgyalására. Mindezeket követően meglepő fordulat, hogy az EUB eljárására hivatkozással – de fél évvel annak megindítását követően – az Alkotmánybíróság arra az elhatározásra jutott, hogy eljárását felfüggeszti.

Budapest, 2018. június 4.

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: II/1460/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3199/2018. (VI. 21.) AB VÉGZÉSE

jogszabály alaptörvény-ellenességének utólagos megállapítására és megsemmisítésére irányuló eljárás felfüggesztéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése jogszabály Alaptörvénnyel való összhangjának utólagos vizsgálata tárgyában – *dr. Czine Ágnes, dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó és dr. Schanda Balázs* alkotmánybírók párhuzamos indoklásával, valamint *dr. Balsai István, dr. Juhász Imre, dr. Salamon László, dr. Stumpf István és dr. Szívós Mária* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény módosításáról szóló 2017. évi XXV. törvény egésze, valamint a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény egyes rendelkezései alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló eljárását az Európai Bizottság által 2017. december 7-én az Európai Unió működéséről szóló szerződés 258. cikke alapján az Európai Unió Bírósága előtt C-66/18. ügyszámon megindított eljárás befejezéséig felfüggeszti.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az országgyűlési képviselők több mint egynegyede, 62 képviselő, – az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés e) pontja és az Abtv. 24. § (1) bekezdése alapján – elsődlegesen a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény (a továbbiakban: Nftv.) módosításáról szóló 2017. évi XXV. törvény (a továbbiakban: Módtv.) egészének visszamenőleges hatályú megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól. Az indítványozók másodlagosan az Nftv. 76. § (1) bekezdés a) pontja, az Nftv. 76. § (1) bekezdés b) pontjában a „működő, és ott ténylegesen felsőoktatási képzést folytató” szövegrész, a Módtv. 2. § (3) bekezdésének az Nftv. 76. § (2) bekezdését megállapító rendelkezése, az Nftv. 115. § (7) bekezdése, a Módtv. 4. § (2) bekezdésének az Nftv. 115. § (8) bekezdésében a „- de legfeljebb a 2020/2021-es tanévben - szövegrésze; valamint a Módtv. 7. § a) pontja és ahhoz kapcsolódóan a Módtv. 4. § (2) bekezdése vonatkozásában a már hatálybalépett törvényi rendelkezések megsemmisítését, a még hatályba nem lépett rendelkezések tekintetében pedig annak kimondását kérték az Alkotmánybíróságtól, hogy azok nem lépnek hatályba.
- [2] 2. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény rendelkezéseinek értelmezése során figyelemmel van az EUB gyakorlatára is {az Emberi Jogok Európai Bírósága kapcsán lásd 3215/2016. (X. 26.) AB végzés, Indokolás [7]}. Eljárása során az Alkotmánybíróság észlelte azt, hogy az Európai Bizottság (a továbbiakban: Bizottság) 2017. december 7-én az Európai Unió működéséről szóló szerződés 258. cikke alapján az Európai Unió Bíróságához (a továbbiakban: EUB) fordult a Módtv. és az Nftv. fent megjelölt törvényi rendelkezéseiben foglalt szabályozás miatt.
- [3] Az Alkotmánybíróság kiemelt jelentőségűnek tartja az Európai Unión belüli alkotmányos párbeszédet [Vö. 22/2016. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [33], 61/2011. (VII. 13.) AB határozat, 30/2015. (X. 15.) AB határozat], ezért a vizsgált ügyben figyelemmel volt az alábbi megfontolásokra.
- [4] A Módtv. és az Nftv. jelen ügy indítványozói által támadott rendelkezéseit az EUB-nak is vizsgálni kell a saját eljárásában. A Bizottság a tárgybeli ügyben Magyarországgal szemben megindított kötelezettségszegési eljárás során figyelemmel volt az Európa Tanács keretében működő Jog a Demokráciáért Európai Bizottság (a továbbiakban: Velencei Bizottság) 2017. augusztus 11-én kinyilvánított véleményére (891/2017. számú vélemény). A Velencei Bizottság a Módtv. és az Nftv. kifogásolt szabályozásának az Európa Tanács alkalmazandó normáival való összeegyeztethetőségével kapcsolatos elemzéséből megállapítható az, hogy a Velencei Bizottság által felhívott alapjogokat az Európai Unió Chartája is rögzíti, és azok egy része szoros tartalmi érintkezésben áll, az Alkotmánybíróságra benyújtott indítványban megjelölt alapjogokkal.
- [5] Az Alkotmánybíróság 22/2016. (XII. 5.) AB határozatában kimondta, hogy „az Európai Unió az intézményi reformok, az Alapjogi Charta és az EUB révén az alapvető jogoknak többnyire a nemzeti alkotmányok által biztosított szintjével azonos, vagy legalább kielégítő mértékű védelmét képes biztosítani [...]. Ennek következtében az Alkotmánybíróság részére fenntartott felülvizsgálati lehetőséget az együttműködési kötelezettségre tekintet-

tel, az európai jog lehetőség szerinti érvényesülését szem előtt tartva kell alkalmazni”. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a jelen ügyben arra a következtetésre jutott, hogy a vizsgált ügy által konkrétan felvetett alapjogi összefüggésekre és az Európai Unión belüli együttműködési kötelezettségre tekintettel szükséges bevévnia az EUB előtt folyamatban lévő eljárás befejezését.

- [6] Az Abtv. 60. §-a értelmében az Alkotmánybíróság az eljárását bíróság, hatóság, más állami szerv, az Európai Unió intézménye vagy nemzetközi szerv előtt folyamatban lévő eljárás befejezéséig kivételesen felfüggesztheti, ha az ügy Alkotmánybíróság általi érdemi elbírálása olyan kérdés előzetes eldöntésétől függ, amelyben e szervek előtti eljárás folyamatban van, és a felfüggesztést a jogbiztonság, az indítványozó különösen fontos érdeke, vagy más különösen fontos ok indokolja.
- [7] Mivel a fenti indokokra tekintettel az ügy Alkotmánybíróság általi érdemi elbírálása olyan kérdések előzetes eldöntésétől függ, amelyben az EUB előtt eljárás már folyamatban van, és az európai jog lehetőség szerinti érvényesülését az Alkotmánybíróság az Abtv. 60. §-a szerinti különösen fontos oknak minősíti, az Alkotmánybíróság az EUB eljárásának befejezéséig – az Ügyrend 45. §-a alapján – a saját eljárását felfüggesztette.

Budapest, 2018. június 4.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [8] Egyetértek a rendelkező részben foglaltakkal, ugyanakkor annak indokaival kapcsolatban fontosnak tartom az alábbiak kiemelését is.
- [9] 1. Az Alkotmánybíróság a 61/2011. (VII. 13.) AB határozatban Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeivel összefüggésben kiemelte, hogy a nemzetközi jogi kötelezettségeknek és a belső jognak együtt kell érvényesülnie, hiszen „valójában eleve jogi szimbiózisban, »együttlékezésben« vannak a nemzetközi szerződések elfogadása, kihirdetése és az emberi jogok további belső szabályozása szempontjából”. Magyarországnak ezért „a belső jogát – amennyiben az adott szabályozási területen vannak odavágó, irányadó, akár szokásjogi, akár szerződésbe foglalt nemzetközi jogi kötelezettségei is – az utóbbiakkal összhangban kell megalkotnia és értelmeznie.” (ABH 2011, 290, 320–321.)
- [10] 2. Az Alkotmánybíróság e határozatban az alapvető jogok védelmének nemzetközi rendszerével kapcsolatban – figyelemmel az Alaptörvény rendelkezéseire is – hangsúlyozta azt is, hogy ha egyes alapjogok esetében az Alkotmány (Alaptörvény) ugyanúgy fogalmazza meg az alapjog lényegi tartalmát, mint valamely nemzetközi szerződés (például a Polgári és Politikai Jogok Egyezségokmánya és az Emberi Jogok Európai Egyezménye), az Alkotmánybíróság által nyújtott alapjogvédelem szintje semmiképpen sem lehet alacsonyabb, mint a nemzetközi (jellemzően a strasbourgi Emberi Jogok Bírósága által ki bontott) jogvédelem szintje. A *pacta sunt servanda* elvéből [Alkotmány 7. § (1) bekezdés, Alaptörvény Q) cikk (2)–(3) bekezdés] következően tehát

az Alkotmánybíróságnak akkor is követnie kell a strasbourgi joggyakorlatot, az abban meghatározott alapjogvédelmi szintet, ha saját megelőző, „precedens-határozataiból” ez kényszerűen nem következne. (ABH 2011, 290, 320-321.)

- [11] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a 61/2011. (VII. 13.) AB határozat fentiekben hivatkozott megállapításait az Alaptörvény hatálybalépése után is megerősítette [pl. 22/2016. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [33]], és az abban meghatározott elveket jellemzően érvényesíti [pl. 2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [65]; 3171/2017. (VII. 14.) AB határozat, Indokolás [62]; 3313/2017. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [34]]. {Azokban az esetekben, amelyekben az Alkotmánybíróság e gyakorlatától eltért, jellemzően nem értettem egyet a meghozott döntéssel [pl. 3146/2016. (VII. 22.) AB határozat, 3157/2018. (V. 16.) AB határozat]}.
- [12] 3. Az Alkotmánybíróság az Európai Unió belüli együttműködési kötelezettséggel összefüggésben a 22/2016. (XII. 5.) AB határozatban rámutatott, hogy az Európai Unió belüli együttműködési kötelezettségre tekintettel az Alkotmánybíróság részére fenntartott felülvizsgálati lehetőséget az európai jog lehetőség szerinti érvényesülését szem előtt tartva kell alkalmazni. (Indokolás [49])
- [13] Az Európai Unió belüli „lojális együttműködés” elvére tekintettel – amely az EUSz. 4. cikk (3) bekezdéséből következik –, fontosnak tartom kiemelni azt is, hogy a tagállamoknak ez a kötelezettsége az alapító szerződésekből következő egyik legfontosabb alapelv, amely ezért kiemelt szerepet tölt be az EUB gyakorlatában is. Az EUB ítélezési gyakorlatában egyértelművé tette, hogy ez a kötelezettség a tagállamok bíróságaira is kiterjed. Az EUB gyakorlatára figyelemmel, úgy gondolom, hogy az Alkotmánybíróságra is irányadó az a kötelezettség, hogy a nemzeti jogi normákat „amennyire lehetséges” az uniós jogi normák szövegének és céljának tükrében szükséges értelmezni. [Az EUB erre vonatkozó, a közvetlen hatállyal nem bíró uniós normákkal összefüggésben kialakított ítélezési gyakorlata köréből lásd például a C-106/89. számú Marleasing-ügyben 1990. november 13-án hozott ítélet (EBHT 1990., I-4135. oldal), 8. pontját; a C-397/01-C-403/01. számú Pfeiffer és társai egyesített ügyekben 2004. október 5-én hozott ítélet (EBHT 2004., I-8835. oldal) 113. pontját; a C-268/06. számú Impact-ügyben 2008. április 15-én hozott ítélet (EBHT 2008., I-2483. oldal) 98. pontját; a C-555/07. számú Küçükdeveci-ügyben 2010. január 19-én hozott ítélet (EBHT 2010., I-365. oldal) 48. pontját és a C-282/10. számú Dominguez-ügyben 2012. január 24-én hozott ítélet 24. pontját.]
- [14] 4. A fentiekben hangsúlyozott szempontok, véleményem szerint, különösen hangsúlyosan jelennek meg az alapvető jogok védelmével összefüggésben. Ebben a körben pedig fontosnak tartom kiemelni, hogy az EUB gyakorlatában figyelemmel van az Emberi Jogok Európai Bíróságának (EJEB) joggyakorlatára. Az Európai Unió Alapjogi Chartájának preambuluma ugyanis maga utal arra, hogy a Charta tiszteletben tartja az Emberi Jogok Európai Egyezményében foglaltakat, és az EJEB esetjogából következő értelmezési szempontokat. Az EUB gyakorlatában erre tekintettel érvényesíti az EJEB által kialakított követelményeket.
- [15] Összességében úgy gondolom, a fentiekben kifejtettek alapján különösen fontos, hogy azoknak a nemzetközi szerződéseknek, amelyeknek az Európai Unió és a tagállamok is részesei, illetve ezzel összefüggésben az egyes alapvető jogok védelmére vonatkozóan az Európai Unió Bíróságának és az Alkotmánybíróságnak a gyakorlatában – figyelemmel arra is, hogy mindkét szerv érvényesíti az EJEB esetjogát – egységes értelmezési szempontok érvényesüljenek. Erre tekintettel egyetérték az eljárás felfüggesztésével.

Budapest, 2018. június 4.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó és dr. Schanda Balázs alkotmánybírók párhuzamos indokolása

- [16] A rendelkező részben foglalt döntéssel egyetértünk, ugyanakkor az indokolás alábbiak szerinti kiegészítését tartjuk szükségesnek.
- [17] Az Alaptörvény E) cikke részben deklarálja Magyarországnak az európai egység megteremtése iránti elkötelezettségét, részben pedig azt, hogy egyes, az Alaptörvényből eredő állami hatásköreit az állami intézmények az Európai Intézmények útján a többi tagállammal közösen gyakorolja. Az E) cikk (2) és (3) bekezdéseivel az Alaptörvény ablakot nyitott az uniós és a tagállami jogrend között. Az Európai Unió másodlagos joga és

a nemzeti jog „összeér”. Ez a tény megalapozza az Alaptörvény védelmére hivatott Alkotmánybíróság és az uniós jog integritásának védelmére hivatott EUB-nek az együttműködését. A bíróságok közötti dialógus a joggyakorlatok figyelemmel kísérésében kell, hogy megnyilvánuljon.

- [18] Az Alkotmánybíróság és az EUB értelemszerűen eltérően közelít ugyanazon kérdésekhez, hiszen eltérő az a referenciapont, amely a bírói fórumok döntéseinek alapját adja. Ezzel magyarázható az a különbség is, amely az Alaptörvény alkotmányos identitása {22/2016. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [61]–[67]}, és az EUB által az Európai Unióról szóló Szerződés (a továbbiakban: EUSZ) 4. cikk (2) bekezdésének első mondata alapján tiszteletben tartott – és gyakorlatában megjelenő – nemzeti identitás között azonosítható. Az EUSZ 4. cikk (2) bekezdésének első mondata értelmében „[a]z Unió tiszteletben tartja a tagállamoknak a Szerződések előtti egyenlőségét, valamint nemzeti identitását, amely elválaszthatatlan része azok alapvető politikai és alkotmányos berendezkedésének”.
- [19] Mindazonáltal ez a differencia nem lehet ok arra, hogy a tagállami alkotmánybíróságok figyelmen kívül hagyják az EUB-nek az adott tagállamot, a tagállam alkotmányos identitását (is) érintő gyakorlatát. Azzal éppen ellentétesen: figyelemmel kell lenni erre az esetjogra és ennek ismeretében, az uniós jog lehetőség szerinti érvényesülése érdekében, de az alkotmányos identitás megőrzése mellett kell az Alkotmánybíróságnak is saját döntéseit meghoznia. Így találva egyensúlyt az alkotmányos identitás védelme és a tagsággal viselt felelősség, vállalt lojalitás között.
- [20] Az Abtv. 60. §-a kivételesen lehetővé teszi az eljárás felfüggesztését, abban az esetben, ha az ügy érdemi elbírálása – többek között – az Európai Unió intézménye előtt folyamatban lévő eljárás előzetes eldöntésétől függ. E törvényi rendelkezés a jelen végzés jogalapja.
- [21] A felfüggesztés eljárási jogintézményének alkalmazásakor az „előkérdés” törvényi fogalmát kellett az Alkotmánybíróságnak értelmeznie. A végzés rendelkező részében foglalt döntés – számunkra elfogadható módon – arra utal, hogy a testület fontosnak ítélte az Alkotmánybíróság és az EUB közötti fentiek szerint értelmezett párbeszédet.
- [22] Az EUB ítélete a kötelezettségszegési eljárás keretében a tagállami jogszabályok uniós jogi megfeleléséről dönt – míg a hazai jogszabályok alkotmányossága tekintetében kizárólag az Alkotmánybíróság hozhat döntést. Elismerve a bíróságok közötti párbeszéd elvét el tudjuk fogadni, hogy az Alkotmánybíróság „bevárja” az EUB döntését. Ugyanakkor az alkotmányosság tekintetében az állásfoglalás egyedül az Alkotmánybíróság feladata és felelőssége. Egy törvény uniós jogba ütközéséből önmagában nem következik alaptörvény-ellenessége, ahogy alkotmányellenessége sem jelent perdöntő érvet az uniós jogi megfelelés vonatkozásában.

Budapest, 2018. június 4.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre alkotmánybíró különvéleménye

- [23] Nem értek egyet a többség által támogatott végzésnek sem a rendelkező részével, sem annak indokolásával.
- [24] 1. A végzéssel az Alkotmánybíróság az Abtv. 60. §-ára hivatkozással függesztette fel az előtte az Abtv. 24. §-a alapján indult eljárást. A felfüggesztés elsődleges indokaként a végzés azt jelölte meg, hogy az Európai Unió Bizottsága az EUB előtt 2017. december 7-én az Európai Unió működéséről szóló szerződés 258. cikke alapján (kötelezettségszegési) eljárást kezdeményezett.
- [25] 2. Álláspontom szerint a végzés egyrészt nem tartalmaz olyan indokot, amely törvényes alapot biztosítana az eljárás felfüggesztéséhez, másrészt olyan megállapításokat tesz hazánk és az Európa Tanács, illetve annak szakosított szervezete (Velencei Bizottság), illetve az Európai Unió viszonyrendszerét illetően, amelyeknek nemzetközi jogi, alkotmányos vagy törvényi alapja nincs.
- [26] Az Abtv. 60. §-a szerint: „Az Alkotmánybíróság az eljárást bíróság, hatóság, más állami szerv, az Európai Unió intézménye vagy nemzetközi szerv előtt folyamatban lévő eljárás befejezéséig kivételesen felfüggesztheti, ha az ügy Alkotmánybíróság általi érdemi elbírálása olyan kérdés előzetes eldöntésétől függ, amelyben e szervek

előtti eljárás folyamatban van, és a felfüggesztést a jobbiztonság, az indítványozó különösen fontos érdeke, vagy más különösen fontos ok indokolja.”

- [27] A törvényi feltételek közül valójában csak egy áll fenn, ti. az, hogy az Európai Unió egyik intézménye előtt is folyamatban van egy eljárás, amely érinti az alkotmánybíróági indítvány tárgyát. A végzés azonban egyrészt adós maradt annak megválaszolásával, hogy létezik-e és ha igen, akkor mi az az előkérdés, amelyre a választ az EUB adja majd meg. Másrészt nem vesz arról tudomást, hogy a fent idézett jogszabályi rendelkezés – az itt hiányzó előkérdésen túlmenően – konjunktív feltételek valamelyikének fennálltát követeli meg a felfüggesztéshez. Az ily módon a végzés indokaként „egyedül maradó” különösen fontos indok megjelölésénél pedig elégtelennek és e helyütt megalapozatlannak látom az „európai jog lehetőség szerinti érvényesülését szem előtt” tartó alkotmányossági felülvizsgálat kötelezettségét az Alkotmánybíróság számára megfogalmazó – korábbi 22/2016. (XII. 5.) AB határozatból átvett, és általam a párhuzamos indokolásban irányát tekintve kifogásolt – hivatkozást. Különös tekintettel arra, hogy a két bírói fórum eltérő mérce alapján, eltérő alapokon hozza meg döntéseit (az EUB fő feladata az uniós jog értelmezése, míg az Alkotmánybíróságé az Alaptörvény védelme).
- [28] A fentiek alapján az Alaptörvény védelme szempontjából rendkívül veszélyes, hogy a 22/2016. (XII. 5.) AB határozat megállapításait arra használja fel a végzés, hogy azzal leszűkíti az Alkotmánybíróság alapjogvédelmi feladatkörét. Ha ugyanis az Alkotmánybíróság – akár csak részben is – az európai jog lehetőség szerinti érvényesülése miatt várja be az EUB döntését, akkor azzal egyúttal azt is sugallja, hogy az EUB hatásköre kiterjed a magyar jogszabályok alkotmányossági vizsgálatára.
- [29] Úgy vélem továbbá, hogy a végzés olyan távoli és közvetett összefüggésekre is utal, amelyek fennállása egyrészt feltételezett, másrészt nem releváns. Így az arra való hivatkozás, hogy az alkotmánybíróági indítvány olyan alapjogokat jelöl meg, amelyeket a Velencei Bizottság is felhívott véleményében olyan érvelés, amely túlzottan áttételesnek minősíthető.
- [30] Nem tartom szerencsésnek azt sem, hogy miközben a végzés rögzíti, hogy a felfüggesztés azért is indokolt, mivel az Alkotmánybíróság eljárása során figyelemmel van az EUB gyakorlatára is, eközben példaként egy olyan alkotmánybíróági végzésre hivatkozik {3215/2016. (X. 26.) AB végzés, Indokolás [7]}, amelyben az Alkotmánybíróság az EJB folyamatban lévő eljárására tekintettel függesztette fel eljárását.

Budapest, 2018. június 4.

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

- [31] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2018. június 4.

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

- [32] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2018. június 4.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

- [33] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2018. június 4.

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István alkotmánybíró különvéleménye

- [34] 1. Álláspontom szerint a jelen ügyben az alkotmánybíróági eljárás felfüggesztésre az Abtv. nem adott lehetőséget. Ezért a döntéssel nem tudok egyetérteni.
- [35] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Az Alkotmánybíróság alkotmányvédő feladatát az Alaptörvényben, illetve az Abtv.-ben meghatározott hatásköreibe tartozó eljárások lefolytatásával, illetve jogkövetkezmények megállapításával látja el. Az alkotmánybíróági eljárás felfüggesztése lényegében azaz jár, hogy az Alkotmánybíróság az adott ügyben a demokratikus jogállam, az alkotmányos rend és az Alaptörvényben biztosított jogok védelmével kapcsolatos feladatának teljesítését is felfüggeszti. Ezért az eljárásunk felfüggesztésekor mindig különös alapossgal kell vizsgálni, hogy valóban fennállnak-e a felfüggesztés előfeltételei.
- [36] Az Abtv. 60. §-a szerint az eljárás felfüggesztésének egyik feltétele, hogy arra akkor kerülhet sor, „ha az ügy Alkotmánybíróság általi érdemi elbírálása olyan kérdés előzetes eldöntésétől függ”, amelyben „bíróság, hatóság, más állami szerv, az Európai Unió intézménye vagy nemzetközi szerv” előtt eljárás folyamatban van. Az eljárás felfüggesztésnek másik, az előbbivel konjunktív törvényi feltétele: „és a felfüggesztést a jogbiztonság, az indítványozó különösen fontos érdeke, vagy más különösen fontos ok indokolja”. Ez utóbbi feltétel maga is három – egymással alternatív viszonyban álló – rész-feltételt tartalmaz. Az Alkotmánybíróság eljárásának felfüggesztésére törvényesen csak akkor kerülhet sor, ha mind az első feltétel, mind pedig a második feltételnek legalább egyik rész-feltétele teljesül.
- [37] A jelen ügyben meghozott végzéssel kapcsolatban álláspontom szerint az Abtv. 60. §-ába foglalt feltételek közül nemhogy mindkét, de egyik feltétel sem teljesült, az eljárás felfüggesztésének a többségi indokolásban hivatkozott okból nem lett volna helye.
- [38] 2. Álláspontom szerint először is nem teljesült az a feltétel, hogy az ügy Alkotmánybíróság általi érdemi elbírálása az EUB által vizsgált kérdés előzetes eldöntésétől függött volna. Az uniós szerződésekből eredő kötelezettségek teljesítése, illetve ennek az EUB általi vizsgálata bizonyosan nem előkérdése az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz eljárásának. Egy jogszabály ellentétes lehet az uniós joggal, miközben összhangban van az Alaptörvénnyel, és fordítva is. Kizárólag annyi összefüggés van a két eljárás között, hogy mindkettő a vitatott tagállami jogszabályok – a Módtv. egésze, valamint az Nftv. egyes rendelkezései – miatt indult. Tegyük fel, hogy a vizsgált szabályozás mind az uniós joggal, mind az Alaptörvénnyel ellentétes. Ha az EUMSZ 258. cikke szerinti eljárásban az EUB megállapítja az uniós jog sérelmét, a kifogásolt törvényeket nem iktathatja ki (ilyen döntést csak a tagállam hozhat). Vagyis az EUB ítéletéből semmiképpen sem következne, hogy annak alapján az Alkotmánybíróságnak a kifogásolt törvények alkotmányossági felülvizsgálatát az alkotmányjogi panasz alapján már nem kellene elvégeznie. Egy vitatott jogszabállyal szemben az Alaptörvény védelmét ráadásul az Alkotmánybíróság helyett az uniós szerződések érvényesülése felett örökös EUB bizonyosan nem biztosítja (egyszerűen nincs ilyen hatásköre). A törvények Alaptörvénnyel való összhangjának a vizsgálatát az Alkotmánybíróságnak tehát akkor is el kellene végeznie, ha az EUB ítéletében a törvények kapcsán az uniós szerződések sérelmét állapítaná meg. Ha viszont az Alkotmánybíróság eljárása ilyen módon nem spórolható meg, akkor kérdés, hogy miért késlekedik a feladatának ellátásával. Nézzük meg azt az esetet is, hogy a vizsgált szabályozás nem ellentétes az uniós joggal, de az Alaptörvénnyel igen. Ha az EUB nem állapítja az uniós jog sérelmét, abból nem következik, hogy az Alkotmánybíróság ne állapítsa meg az Alaptörvénnyel való ellentétet, hiszen a két eljárásban más a vizsgálat mércéje. Akárhogyan is dönt tehát az EUB az előtte indult eljárásban, az semmilyen irányban nem determinálja a jelen ügyben az Alkotmánybíróság döntését. Magyarán szólva, az Alkotmánybíróság általi érdemi elbírálás nem függ az EUB eljárásától.
- [39] Megjegyzem, hogy az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatából sem következett, hogy szükség lett volna az alkotmányjogi panasz eljárást felfüggeszteni az EUB-nek az EUMSZ 258. cikke szerinti eljárása befejezéséig. Korábban a bírák idő előtti nyugdíjazása kapcsán folytatott eljárását [33/2012. (VII. 17.) AB határozat] sem függesztette fel az Alkotmánybíróság az EUB eljárására tekintettel.
- [40] Az Alkotmánybíróság nemrégiben elfogadott 22/2016. (XII. 5.) AB határozatának logikájával és szellemével sem tartom igazán összeegyeztethetőnek, hogy az Alkotmánybíróság az EUB-nek az EUMSZ 258. cikke szerinti eljárásában hozott döntésétől tegye függővé az Alaptörvény védelmét. Hivatkozott határozatában az Alkotmánybíróság deklarálta, hogy hatásköreinek gyakorlása során vizsgálhatja, hogy az Alaptörvény E) cikk (2) bekezdésén alapuló közös hatáskörgyakorlás sérti-e az emberi méltóságot, más alapvető jogot, vagy Magyaror-

szág szuverenitását, illetve történeti alkotmányán alapuló önazonosságát. Magyarországon az alkotmányos értékek és alapvető jogok tehát nemhogy az uniós jog által meghatározott szinten, hanem bizonyos esetekben még akár az uniós joggal szemben is védelemre jogosultak. Szabad-e, lehet-e akkor az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény védelméről lemondani, illetve azt az EUB döntésétől függővé tenni?

- [41] 3. Álláspontom szerint nem teljesült az eljárás felfüggesztésnek az Abtv. 60. §-a szerinti másik (konjunktív) törvényi feltétele sem, ti. hogy „a felfüggesztést a jogbiztonság, az indítványozó különösen fontos érdeke, vagy más különösen fontos ok indokolja”. A törvényekkel érintettek működését a jogbiztonság alapján is kifogásolt szabályozás már önmagában veszélyezteti, ami éppen az Alkotmánybíróság gyors döntéshozatalát tette volna kívánatossá a jogbiztonság és az indítványozó jogainak a védelmében, nem pedig az eljárás felfüggesztését. Ezeknek a szempontoknak a figyelembevétel helyett a többségi végzés a harmadik rész-feltételre hivatkozik, azzal, hogy „az európai jog lehetőség szerinti érvényesülését az Alkotmánybíróság az Abtv. 60. §-a szerinti különösen fontos oknak minősíti”. Mintegy azt állítva ezzel, hogy az alkotmányjogi panasz eljárás felfüggesztése „az európai jog lehetőség szerinti érvényesülését” lenne hivatott biztosítani. Vitatom, hogy a felfüggesztés ezt a célt bármilyen módon szolgálhatná.
- [42] Ha a vizsgált szabályozás ellentétes az uniós joggal, és eljárása eredményeként az Alkotmánybíróság már az EUB döntése előtt megállapítja a kifogásolt törvények alaptörvény-ellenességét, azokat megsemmisítve, akkor közvetve még elő is mozdíthatja az Alkotmánybíróság az európai jog érvényesülését. De annak érvényesülését nem akadályozza meg az sem, ha az Alkotmánybíróság a kifogásolt törvények Alaptörvénybe ütközését nem tartja megállapíthatónak, hiszen az uniós szerződések teljesítését az EUB attól függetlenül biztosítja, hogy az Alkotmánybíróság a magyar jogszabály felülvizsgálata kérdésében milyen döntést hoz.
- [43] Vagy talán az lenne „az európai jog lehetőség szerinti érvényesülésének” szem előtt tartása, hogy ha az EUB megállapítja az uniós jog sérelmét, akkor az Alkotmánybíróság is alaptörvény-ellenességet állapít meg, még ha azt magától egyébként nem is tenné meg? Az Alkotmánybíróság szuverén alaptörvény-védő feladatára figyelemmel ezt az értelmezést nehezen tudnám elfogadni. Mindenesetre ebből a megközelítésből is legfeljebb olyan esetben következhetne az eljárás felfüggesztése, ha az Alkotmánybíróság többsége érdemi vizsgálata során arra a megállapításra jutna, hogy az alaptörvény-ellenesség nem áll fenn, de a végleges döntését „az Európai Unió belüli együttműködési kötelezettségre” tekintettel az EUB döntését követően újragondolná. Hangsúlyozom, hogy ez az okfejtés legfeljebb akkor lenne használható, ha az adott eljárásban már kialakult volna a testületen belüli határozott érdemi álláspont; az indítvány benyújtása óta azonban még nem került sor az ügy érdemi tárgyalására. Mindezeket követően meglepő fordulat, hogy az EUB eljárására hivatkozással – de fél évvel annak megindítását követően – az Alkotmánybíróság arra az elhatározásra jutott, hogy eljárását felfüggeszti.

Budapest, 2018. június 4.

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: II/1036/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3200/2018. (VI. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz eljárás felfüggesztéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Czine Ágnes, dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó és dr. Schanda Balázs* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Balsai István, dr. Juhász Imre, dr. Salamon László, dr. Stumpf István és dr. Szívós Mária* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény módosításáról szóló 2017. évi XXV. törvény egésze, valamint a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény egyes rendelkezései alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló eljárását az Európai Bizottság által 2017. december 7-én az Európai Unió működéséről szóló szerződés 258. cikke alapján az Európai Unió Bírósága előtt C-66/18. ügyszámon megindított eljárás befejezéséig felfüggeszti.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó – az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján – elsődlegesen a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény módosításáról szóló 2017. évi XXV. törvény (a továbbiakban: Módtv.) egésze alaptörvény-ellenessége megállapítását és visszamenőleges hatályú megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól. Ennek „hiányában” a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény (a továbbiakban: Nftv.) 9. § (2a)–(2b) bekezdése, a 76. § (1) bekezdés *ab*) pontjai, a 76. § (2) bekezdése, a 115. § (7) és (8) bekezdései, valamint a Módtv. 7. § *a*) pontja alaptörvény-ellenességének a megállapítását és visszamenőleges hatályú megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [2] 2. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény rendelkezéseinek értelmezése során figyelemmel van az EUB gyakorlatára is {az Emberi Jogok Európai Bírósága kapcsán lásd 3215/2016. (X. 26.) AB végzés, Indokolás [7]}. Eljárása során az Alkotmánybíróság észlelte azt, hogy az Európai Bizottság (a továbbiakban: Bizottság) 2017. december 7-én az Európai Unió működéséről szóló szerződés 258. cikke alapján az Európai Unió Bíróságához (a továbbiakban: EUB) fordult a Módtv. és az Nftv. fent megjelölt törvényi rendelkezéseiben foglalt szabályozás miatt.
- [3] 3. Az Alkotmánybíróság kiemelt jelentőségűnek tartja az Európai Unión belüli alkotmányos párbeszédet [Vö. 22/2016. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [33], 61/2011. (VII. 13.) AB határozat, 30/2015. (X. 15.) AB határozat], ezért a vizsgált ügyben figyelemmel volt az alábbi megfontolásokra.
- [4] 4. A Módtv. és az Nftv. jelen ügy indítványozói által támadott rendelkezéseit az EUB-nak is vizsgálni kell a saját eljárásában. A Bizottság a tárgybani ügyben Magyarországgal szemben megindított kötelezettségszegési eljárás során figyelemmel volt az Európa Tanács keretében működő Jog a Demokráciáért Európai Bizottság (a továbbiakban: Velencei Bizottság) 2017. augusztus 11-én kinyilvánított véleményére (891/2017. sz. vélemény). A Velencei Bizottság a Módtv. és az Nftv. kifogásolt szabályozásának az Európa Tanács alkalmazandó normáival való összeegyeztethetőségével kapcsolatos elemzéséből megállapítható az, hogy a Velencei Bizottság által felhívott alapjogokat az Európai Unió Chartája is rögzíti, és azok egy része szoros tartalmi érintkezésben áll, az Alkotmánybíróságra benyújtott indítványban megjelölt alapjogokkal.
- [5] 5. Az Alkotmánybíróság 22/2016. (XII. 5.) AB határozatában kimondta, hogy „az Európai Unió az intézményi reformok, az Alapjogi Charta és az EUB révén az alapvető jogoknak többnyire a nemzeti alkotmányok által biztosított szintjével azonos, vagy legalább kielégítő mértékű védelmét képes biztosítani [...]. Ennek következtében az Alkotmánybíróság részére fenntartott felülvizsgálati lehetőséget az együttműködési kötelezettségre tekintettel, az európai jog lehetőség szerinti érvényesülését szem előtt tartva kell alkalmazni”. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a jelen ügyben arra a következtetésre jutott, hogy a vizsgált ügy által konkrétan felvetett alapjogi összefüggésekre és az Európai Unión belüli együttműködési kötelezettségre tekintettel szükséges bevélnia az EUB előtt folyamatban lévő eljárás befejezését.

- [6] Az Abtv. 60. §-a értelmében az Alkotmánybíróság az eljárását bíróság, hatóság, más állami szerv, az Európai Unió intézménye vagy nemzetközi szerv előtt folyamatban lévő eljárás befejezéséig kivételesen felfüggesztheti, ha az ügy Alkotmánybíróság általi érdemi elbírálása olyan kérdés előzetes eldöntésétől függ, amelyben e szervek előtti eljárás folyamatban van, és a felfüggesztést a jogbiztonság, az indítványozó különösen fontos érdeke, vagy más különösen fontos ok indokolja.
- [7] Mivel a fenti indokokra tekintettel az ügy Alkotmánybíróság általi érdemi elbírálása olyan kérdések előzetes eldöntésétől függ, amelyben az EUB előtt eljárás már folyamatban van, és az európai jog lehetőség szerinti érvényesülését az Alkotmánybíróság az Abtv. 60. §-a szerinti különösen fontos oknak minősíti, az Alkotmánybíróság az EUB eljárásának befejezéséig – az Ügyrend 45. §-a alapján – a saját eljárását felfüggesztette.

Budapest, 2018. június 4.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [8] Egyetértek a rendelkező részben foglaltakkal, ugyanakkor annak indokaival kapcsolatban fontosnak tartom az alábbiak kiemelését is.
- [9] 1. Az Alkotmánybíróság a 61/2011. (VII. 13.) AB határozatban Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeivel összefüggésben kiemelte, hogy a nemzetközi jogi kötelezettségeknek és a belső jognak együtt kell érvényesülnie, hiszen „valójában eleve jogi szimbiózisban, »együttlétezésben« vannak a nemzetközi szerződések elfogadása, kihirdetése és az emberi jogok további belső szabályozása szempontjából”. Magyarországnak ezért „a belső jogát – amennyiben az adott szabályozási területen vannak odavágó, irányadó, akár szokásjogi, akár szerződésbe foglalt nemzetközi jogi kötelezettségei is – az utóbbiakkal összhangban kell megalkotnia és értelmeznie.” (ABH 2011, 290, 320–321.)
- [10] 2. Az Alkotmánybíróság e határozatban az alapvető jogok védelmének nemzetközi rendszerével kapcsolatban – figyelemmel az Alaptörvény rendelkezéseire is – hangsúlyozta azt is, hogy ha egyes alapjogok esetében az Alkotmány (Alaptörvény) ugyanúgy fogalmazza meg az alapjog lényegi tartalmát, mint valamely nemzetközi szerződés (például a Polgári és Politikai Jogok Egyezségokmánya és az Emberi Jogok Európai Egyezménye), az Alkotmánybíróság által nyújtott alapjogvédelem szintje semmiképpen sem lehet alacsonyabb, mint a nemzetközi (jellemzően a strasbourgi Emberi Jogok Bírósága által ki bontott) jogvédelem szintje. A *pacta sunt servanda* elvéből [Alkotmány 7. § (1) bekezdés, Alaptörvény Q) cikk (2)–(3) bekezdés] következően tehát az Alkotmánybíróságnak akkor is követnie kell a strasbourgi joggyakorlatot, az abban meghatározott alapjogvédelmi szintet, ha saját megelőző, „precedens-határozataiból” ez kényszerűen nem következne. (ABH 2011, 290, 320–321.)

- [11] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a 61/2011. (VII. 13.) AB határozat fentiekben hivatkozott megállapításait az Alaptörvény hatálybalépése után is megerősítette [pl. 22/2016. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [33]], és az abban meghatározott elveket jellemzően érvényesíti [pl. 2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [65]; 3171/2017. (VII. 14.) AB határozat, Indokolás [62]; 3313/2017. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [34]]. {Azokban az esetekben, amelyekben az Alkotmánybíróság e gyakorlatától eltért, jellemzően nem értettem egyet a meghozott döntéssel [pl. 3146/2016. (VII. 22.) AB határozat, 3157/2018. (V. 16.) AB határozat]}.
- [12] 3. Az Alkotmánybíróság az Európai Unió belüli együttműködési kötelezettséggel összefüggésben a 22/2016. (XII. 5.) AB határozatban rámutatott, hogy az Európai Unió belüli együttműködési kötelezettségre tekintettel az Alkotmánybíróság részére fenntartott felülvizsgálati lehetőséget az európai jog lehetőség szerinti érvényesülését szem előtt tartva kell alkalmazni. (Indokolás [49])
- [13] Az Európai Unió belüli „lojális együttműködés” elvére tekintettel – amely az EUSz. 4. cikk (3) bekezdéséből következik –, fontosnak tartom kiemelni azt is, hogy a tagállamoknak ez a kötelezettsége az alapító szerződésekből következő egyik legfontosabb alapelv, amely ezért kiemelt szerepet tölt be az EUB gyakorlatában is. Az EUB ítélkezési gyakorlatában egyértelművé tette, hogy ez a kötelezettség a tagállamok bíróságaira is kiterjed. Az EUB gyakorlatára figyelemmel, úgy gondolom, hogy az Alkotmánybíróságra is irányadó az a kötelezettség, hogy a nemzeti jogi normákat „amennyire lehetséges” az uniós jogi normák szövegének és céljának tükrében szükséges értelmezni. [Az EUB erre vonatkozó, a közvetlen hatállyal nem bíró uniós normákkal összefüggésben kialakított ítélkezési gyakorlata köréből lásd például a C-106/89. számú Marleasing-ügyben 1990. november 13-án hozott ítélet (EBHT 1990., I-4135. oldal), 8. pontját; a C-397/01-C-403/01. számú Pfeiffer és társai egyesített ügyekben 2004. október 5-én hozott ítélet (EBHT 2004., I-8835. oldal) 113. pontját; a C-268/06. számú Impact-ügyben 2008. április 15-én hozott ítélet (EBHT 2008., I-2483. oldal) 98. pontját; a C-555/07. számú Küçükdeveci-ügyben 2010. január 19-én hozott ítélet (EBHT 2010., I-365. oldal) 48. pontját; és a C-282/10. számú Dominguez-ügyben 2012. január 24-én hozott ítélet 24. pontját.]
- [14] 4. A fentiekben hangsúlyozott szempontok, véleményem szerint, különösen hangsúlyosan jelennek meg az alapvető jogok védelmével összefüggésben. Ebben a körben pedig fontosnak tartom kiemelni, hogy az EUB gyakorlatában figyelemmel van az Emberi Jogok Európai Bíróságának (EJEB) joggyakorlatára. Az Európai Unió Alapjogi Chartájának preambuluma ugyanis maga utal arra, hogy a Charta tiszteletben tartja az Emberi Jogok Európai Egyezményében foglaltakat, és az EJEB esetjogából következő értelmezési szempontokat. Az EUB gyakorlatában erre tekintettel érvényesíti az EJEB által kialakított követelményeket.
- [15] Összességében úgy gondolom, a fentiekben kifejtettek alapján különösen fontos, hogy azoknak a nemzetközi szerződéseknek, amelyeknek az Európai Unió és a tagállamok is részesei, illetve ezzel összefüggésben az egyes alapvető jogok védelmére vonatkozóan az Európai Unió Bíróságának és az Alkotmánybíróságnak a gyakorlatában – figyelemmel arra is, hogy mindkét szerv érvényesíti az EJEB esetjogát – egységes értelmezési szempontok érvényesüljenek. Erre tekintettel egyetérték az eljárás felfüggesztésével.

Budapest, 2018. június 4.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó és dr. Schanda Balázs alkotmánybírók párhuzamos indokolása

- [16] A rendelkező részben foglalt döntéssel egyetértünk, ugyanakkor az indokolás alábbiak szerinti kiegészítését tartjuk szükségesnek.
- [17] Az Alaptörvény E) cikke részben deklarálja Magyarországnak az európai egység megteremtése iránti elkötelezettségét, részben pedig azt, hogy egyes, az Alaptörvényből eredő állami hatásköreit az állami intézmények az Európai Intézmények útján a többi tagállammal közösen gyakorolja. Az E) cikk (2) és (3) bekezdéseivel az Alaptörvény ablakot nyitott az uniós és a tagállami jogrend között. Az Európai Unió másodlagos joga és a nemzeti jog „összeér”. Ez a tény megalapozza az Alaptörvény védelmére hivatott Alkotmánybíróság és az uniós jog integritásának védelmére hivatott EUB-nek az együttműködését. A bíróságok közötti dialógus a joggyakorlatok figyelemmel kísérésében kell, hogy megnyilvánuljon.

- [18] Az Alkotmánybíróság és az EUB értelemszerűen eltérően közelít ugyanazon kérdésekhez, hiszen eltérő az a referenciapont, amely a bírói fórumok döntéseinek alapját adja. Ezzel magyarázható az a különbség is, amely az Alaptörvény alkotmányos identitása [22/2016. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [61]–[67]], és az EUB által az Európai Unióról szóló Szerződés (a továbbiakban: EUSZ) 4. cikk (2) bekezdésének első mondata alapján tiszteletben tartott – és gyakorlatában megjelenő – nemzeti identitás között azonosítható. Az EUSZ 4. cikk (2) bekezdésének első mondata értelmében „[a]z Unió tiszteletben tartja a tagállamoknak a Szerződések előtti egyenlőségét, valamint nemzeti identitását, amely elválaszthatatlan része azok alapvető politikai és alkotmányos berendezkedésének”.
- [19] Mindazonáltal ez a differencia nem lehet ok arra, hogy a tagállami alkotmánybíróságok figyelmen kívül hagyják az EUB-nek az adott tagállamot, a tagállam alkotmányos identitását (is) érintő gyakorlatát. Azzal éppen ellentétesen: figyelemmel kell lenni erre az esetjogra és ennek ismeretében, az uniós jog lehetőség szerinti érvényesülése érdekében, de az alkotmányos identitás megőrzése mellett kell az Alkotmánybíróságnak is saját döntéseit meghoznia. Így találva egyensúlyt az alkotmányos identitás védelme és a tagsággal viselt felelősség, vállalt lojalitás között.
- [20] Az Abtv. 60. §-a kivételesen lehetővé teszi az eljárás felfüggesztését, abban az esetben, ha az ügy érdemi elbírálása – többek között – az Európai Unió intézménye előtt folyamatban lévő eljárás előzetes eldöntésétől függ. E törvényi rendelkezés a jelen végzés jogalapja.
- [21] A felfüggesztés eljárási jogintézményének alkalmazásakor az „előkérdés” törvényi fogalmát kellett az Alkotmánybíróságnak értelmeznie. A végzés rendelkező részében foglalt döntés – számunkra elfogadható módon – arra utal, hogy a testület fontosnak ítélte az Alkotmánybíróság és az EUB közötti fentiek szerint értelmezett párbeszédet.
- [22] Az EUB ítélete a kötelezettségszegési eljárás keretében a tagállami jogszabályok uniós jogi megfeleléséről dönt – míg a hazai jogszabályok alkotmányossága tekintetében kizárólag az Alkotmánybíróság hozhat döntést. Elismerve a bíróságok közötti párbeszéd elvét el tudjuk fogadni, hogy az Alkotmánybíróság „bevárja” az EUB döntését. Ugyanakkor az alkotmányosság tekintetében az állásfoglalás egyedül az Alkotmánybíróság feladata és felelőssége. Egy törvény uniós jogba ütközéséből önmagában nem következik alaptörvény-ellenessége, ahogy alkotmányellenessége sem jelent perdöntő érvet az uniós jogi megfelelés vonatkozásában.

Budapest, 2018. június 4.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre alkotmánybíró különvéleménye

- [23] Nem értek egyet a többség által támogatott végzésnek sem a rendelkező részével, sem annak indokolásával.
- [24] 1. A végzéssel az Alkotmánybíróság az Abtv. 60. §-ára hivatkozással függesztette fel az előtte az Abtv. 24. §-a alapján indult eljárást. A felfüggesztés elsődleges indokaként a végzés azt jelölte meg, hogy az Európai Unió Bizottsága az EUB előtt 2017. december 7-én az Európai Unió működéséről szóló szerződés 258. cikke alapján (kötelezettségszegési) eljárást kezdeményezett.
- [25] 2. Álláspontom szerint a végzés egyrészt nem tartalmaz olyan indokot, amely törvényes alapot biztosítana az eljárás felfüggesztéséhez, másrészt olyan megállapításokat tesz hazánk és az Európa Tanács, illetve annak szakosított szervezete (Velencei Bizottság), illetve az Európai Unió viszonyrendszerét illetően, amelyeknek nemzetközi jogi, alkotmányos vagy törvényi alapja nincs.
- [26] Az Abtv. 60. §-a szerint: „[a]z Alkotmánybíróság az eljárását bíróság, hatóság, más állami szerv, az Európai Unió intézménye vagy nemzetközi szerv előtt folyamatban lévő eljárás befejezéséig kivételesen felfüggesztheti, ha az ügy Alkotmánybíróság általi érdemi elbírálása olyan kérdés előzetes eldöntésétől függ, amelyben e szervek előtti eljárás folyamatban van, és a felfüggesztést a jogbiztonság, az indítványozó különösen fontos érdeke, vagy más különösen fontos ok indokolja.”
- [27] A törvényi feltételek közül valójában csak egy áll fenn, ti. az, hogy az Európai Unió egyik intézménye előtt is folyamatban van egy eljárás, amely érinti az alkotmánybíróági indítvány tárgyát. A végzés azonban egyrészt

adós maradt annak megválaszolásával, hogy létezik-e és ha igen, akkor mi az az *előkérdés*, amelyre a választ az EUB adja majd meg. Másrészt nem vesz arról tudomást, hogy a fent idézett jogszabályi rendelkezés – az itt hiányzó előkérdésen túlmenően – konjunktív feltételek valamelyikének fennálltát követeli meg a felfüggesztéshez. Az ily módon a végzés indokaként „egyedül maradó” különösen fontos indok megjelölésénél pedig elégtelennek és e helyütt megalapozatlannak látom az „európai jog lehetőség szerinti érvényesülését szem előtt” tartó alkotmányossági felülvizsgálat kötelezettségét az Alkotmánybíróság számára megfogalmazó – korábbi 22/2016. (XII. 5.) AB határozatból átvett, és általam a párhuzamos indokolásban irányát tekintve kifogásolt – hivatkozást. Különös tekintettel arra, hogy a két bírói fórum eltérő mérce alapján, eltérő alapokon hozza meg döntéseit (az EUB fő feladata az uniós jog értelmezése, míg az Alkotmánybíróságé az Alaptörvény védelme).

- [28] A fentiek alapján az Alaptörvény védelme szempontjából rendkívül veszélyes, hogy a 22/2016. (XII. 5.) AB határozat megállapításait arra használja fel a végzés, hogy azzal leszűkíti az Alkotmánybíróság alapjogvédelmi feladatkörét. Ha ugyanis az Alkotmánybíróság – akár csak részben is – az európai jog lehetőség szerinti érvényesülése miatt várja be az EUB döntését, akkor azzal egyúttal azt is sugallja, hogy az EUB hatásköre kiterjed a magyar jogszabályok alkotmányossági vizsgálatára.
- [29] Úgy vélem továbbá, hogy a végzés olyan távoli és közvetett összefüggésekre is utal, amelyek fennállása egyrészt feltételezett, másrészt nem releváns. Így az arra való hivatkozás, hogy az alkotmánybírósági indítvány olyan alapjogokat jelöl meg, amelyeket a Velencei Bizottság is felhívott véleményében olyan érvelés, amely túlzottan áttételesnek minősíthető.
- [30] Nem tartom szerencsésnek azt sem, hogy miközben a végzés rögzíti, hogy a felfüggesztés azért is indokolt, mivel az Alkotmánybíróság eljárása során figyelemmel van az EUB gyakorlatára is, eközben példaként egy olyan alkotmánybírósági végzésre hivatkozik {3215/2016. (X. 26.) AB végzés, Indokolás [7]}, amelyben az Alkotmánybíróság az EJB folyamatban lévő eljárására tekintettel függesztette fel eljárását.

Budapest, 2018. június 4.

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

- [31] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2018. június 4.

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

- [32] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2018. június 4.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

- [33] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2018. június 4.

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István alkotmánybíró különvéleménye

- [34] 1. Álláspontom szerint a jelen ügyben az az alkotmánybíróági eljárás felfüggesztésre az Abtv. nem adott lehetőséget. Ezért a döntéssel nem tudok egyetérteni.
- [35] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Az Alkotmánybíróság alkotmányvédő feladatát az Alaptörvényben, illetve az Abtv.-ben meghatározott hatásköreibe tartozó eljárások lefolytatásával, illetve jogkövetkezmények megállapításával látja el. Az alkotmánybíróági eljárás felfüggesztése lényegében azal jár, hogy az Alkotmánybíróság az adott ügyben a demokratikus jogállam, az alkotmányos rend és az Alaptörvényben biztosított jogok védelmével kapcsolatos feladatának teljesítését is felfüggeszti. Ezért az eljárásunk felfüggesztésekor mindig különös alapossággal kell vizsgálni, hogy valóban fennállnak-e a felfüggesztés előfeltételei.
- [36] Az Abtv. 60. §-a szerint az eljárás felfüggesztésének egyik feltétele, hogy arra akkor kerülhet sor, „ha az ügy Alkotmánybíróság általi érdemi elbírálása olyan kérdés előzetes eldöntésétől függ”, amelyben „bíróság, hatóság, más állami szerv, az Európai Unió intézménye vagy nemzetközi szerv” előtt eljárás folyamatban van. Az eljárás felfüggesztésnek másik, az előbbivel konjunktív törvényi feltétele: „és a felfüggesztést a jogbiztonság, az indítványozó különösen fontos érdeke, vagy más különösen fontos ok indokolja”. Ez utóbbi feltétel maga is három – egymással alternatív viszonyban álló – rész-feltételt tartalmaz. Az Alkotmánybíróság eljárásának felfüggesztésére törvényesen csak akkor kerülhet sor, ha mind az első feltétel, mind pedig a második feltételnek legalább egyik rész-feltétele teljesül.
- [37] A jelen ügyben meghozott végzéssel kapcsolatban álláspontom szerint az Abtv. 60. §-ába foglalt feltételek közül nemhogy mindkét, de egyik feltétel sem teljesült, az eljárás felfüggesztésének a többségi indokolásban hivatkozott okból nem lett volna helye.
- [38] 2. Álláspontom szerint először is nem teljesült az a feltétel, hogy az ügy Alkotmánybíróság általi érdemi elbírálása az EUB által vizsgált kérdés előzetes eldöntésétől függött volna. Az uniós szerződésekből eredő kötelezettségek teljesítése, illetve ennek az EUB általi vizsgálata bizonyosan nem előkérdése az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz eljárásának. Egy jogszabály ellentétes lehet az uniós joggal, miközben összhangban van az Alaptörvénnyel, és fordítva is. Kizárólag annyi összefüggés van a két eljárás között, hogy mindkettő a vitatott tagállami jogszabályok – a Módtv. egésze, valamint az Nftv. egyes rendelkezései – miatt indult. Tegyük fel, hogy a vizsgált szabályozás mind az uniós joggal, mind az Alaptörvénnyel ellentétes. Ha az EUMSZ 258. cikke szerinti eljárásban az EUB megállapítja az uniós jog sérelmét, a kifogásolt törvényeket nem iktathatja ki (ilyen döntést csak a tagállam hozhat). Vagyis az EUB ítéletéből semmiképpen sem következne, hogy annak alapján az Alkotmánybíróságnak a kifogásolt törvények alkotmányossági felülvizsgálatát az alkotmányjogi panasz alapján már nem kellene elvégeznie. Egy vitatott jogszabállyal szemben az Alaptörvény védelmét ráadásul az Alkotmánybíróság helyett az uniós szerződések érvényesülése felett örökös EUB bizonyosan nem biztosítja (egyszerűen nincs ilyen hatásköre). A törvények Alaptörvénnyel való összhangjának a vizsgálatát az Alkotmánybíróságnak tehát akkor is el kellene végeznie, ha az EUB ítéletében a törvények kapcsán az uniós szerződések sérelmét állapítaná meg. Ha viszont az Alkotmánybíróság eljárása ilyen módon nem spórolható meg, akkor kérdés, hogy miért késlekedik a feladatának ellátásával. Nézzük meg azt az esetet is, hogy a vizsgált szabályozás nem ellentétes az uniós joggal, de az Alaptörvénnyel igen. Ha az EUB nem állapítja az uniós jog sérelmét, abból nem következik, hogy az Alkotmánybíróság ne állapítsa meg az Alaptörvénnyel való ellentétet, hiszen a két eljárásban más a vizsgálat mércéje. Akárhogyan is dönt tehát az EUB az előtte indult eljárásban, az semmilyen irányban nem determinálja a jelen ügyben az Alkotmánybíróság döntését. Magyarán szólva, az Alkotmánybíróság általi érdemi elbírálás nem függ az EUB eljárásától.
- [39] Megjegyzem, hogy az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatából sem következett, hogy szükség lett volna az alkotmányjogi panasz eljárást felfüggeszteni az EUB-nek az EUMSZ 258. cikke szerinti eljárása befejezéséig. Korábban a bírák idő előtti nyugdíjazása kapcsán folytatott eljárását [33/2012. (VII. 17.) AB határozat] sem függesztette fel az Alkotmánybíróság az EUB eljárására tekintettel.
- [40] Az Alkotmánybíróság nemrégiben elfogadott 22/2016. (XII. 5.) AB határozatának logikájával és szellemével sem tartom igazán összeegyeztethetőnek, hogy az Alkotmánybíróság az EUB-nek az EUMSZ 258. cikke szerinti eljárásában hozott döntésétől tegye függővé az Alaptörvény védelmét. Hivatkozott határozatában az Alkotmánybíróság deklarálta, hogy hatásköreinek gyakorlása során vizsgálhatja, hogy az Alaptörvény E) cikk (2) bekezdésén alapuló közös hatáskörgyakorlás sérti-e az emberi méltóságot, más alapvető jogot, vagy Magyaror-

szág szuverenitását, illetve történeti alkotmányán alapuló önazonosságát. Magyarországon az alkotmányos értékek és alapvető jogok tehát nemhogy az uniós jog által meghatározott szinten, hanem bizonyos esetekben még akár az uniós joggal szemben is védelemre jogosultak. Szabad-e, lehet-e akkor az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény védelméről lemondani, illetve azt az EUB döntésétől függővé tenni?

- [41] 3. Álláspontom szerint nem teljesült az eljárás felfüggesztésnek az Abtv. 60. §-a szerinti másik (konjunktív) törvényi feltétele sem, ti. hogy „a felfüggesztést a jogbiztonság, az indítványozó különösen fontos érdeke, vagy más különösen fontos ok indokolja”. A törvényekkel érintettek működését a jogbiztonság alapján is kifogásolt szabályozás már önmagában veszélyezteti, ami éppen az Alkotmánybíróság gyors döntéshozatalát tette volna kívánatossá a jogbiztonság és az indítványozó jogainak a védelmében, nem pedig az eljárás felfüggesztését. Ezeknek a szempontoknak a figyelembevétel helyett a többségi végzés a harmadik rész-feltételre hivatkozik, azzal, hogy „az európai jog lehetőség szerinti érvényesülését az Alkotmánybíróság az Abtv. 60. §-a szerinti különösen fontos oknak minősíti”. Mintegy azt állítva ezzel, hogy az alkotmányjogi panasz eljárás felfüggesztése „az európai jog lehetőség szerinti érvényesülését” lenne hivatott biztosítani. Vitatom, hogy a felfüggesztés ezt a célt bármilyen módon szolgálhatná.
- [42] Ha a vizsgált szabályozás ellentétes az uniós joggal, és eljárása eredményeként az Alkotmánybíróság már az EUB döntése előtt megállapítja a kifogásolt törvények alaptörvény-ellenességét, azokat megsemmisítve, akkor közvetve még elő is mozdíthatja az Alkotmánybíróság az európai jog érvényesülését. De annak érvényesülését nem akadályozza meg az sem, ha az Alkotmánybíróság a kifogásolt törvények Alaptörvénybe ütközését nem tartja megállapíthatónak, hiszen az uniós szerződések teljesítését az EUB attól függetlenül biztosítja, hogy az Alkotmánybíróság a magyar jogszabály felülvizsgálata kérdésében milyen döntést hoz.
- [43] Vagy talán az lenne „az európai jog lehetőség szerinti érvényesülésének” szem előtt tartása, hogy ha az EUB megállapítja az uniós jog sérelmét, akkor az Alkotmánybíróság is alaptörvény-ellenességet állapít meg, még ha azt magától egyébként nem is tenné meg? Az Alkotmánybíróság szuverén alaptörvény-védő feladatára figyelemmel ezt az értelmezést nehezen tudnám elfogadni. Mindenesetre ebből a megközelítésből is legfeljebb olyan esetben következhetne az eljárás felfüggesztése, ha az Alkotmánybíróság többsége érdemi vizsgálata során arra a megállapításra jutna, hogy az alaptörvény-ellenesség nem áll fenn, de a végleges döntését „az Európai Unió belüli együttműködési kötelezettségre” tekintettel az EUB döntését követően újragondolná. Hangsúlyozom, hogy ez az okfejtés legfeljebb akkor lenne használható, ha az adott eljárásban már kialakult volna a testületen belüli határozott érdemi álláspont; az indítvány benyújtása óta azonban még nem került sor az ügy érdemi tárgyalására. Mindezeket követően meglepő fordulat, hogy az EUB eljárására hivatkozással – de fél évvel annak megindítását követően – az Alkotmánybíróság arra az elhatározásra jutott, hogy eljárását felfüggeszti.

Budapest, 2018. június 4.

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1810/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3201/2018. (VI. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.V.21.701/2016/10. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Pesti Központi Kerületi Bíróság 24.G.304.749/2015/10. számú ítélete, a Fővárosi Törvényszék 1.Gf.75.267/2016/5. számú ítélete, valamint a Kúria Pfv.V.21.701/2016/10. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt alkotmányjogi panaszt terjesztett elő.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei és az indítványban foglaltak az alábbiak szerint foglalhatók össze.
- [3] 2.1. Az indítványozó autóbuszos személyszállításra vonatkozó keretszerződést kötött az alapeljárás felperesével, három évi határozott időtartamra. A szerződésben kikötötték, hogy amennyiben az indítványozó a határozott idő letelte előtt eláll, úgy 5 millió forint bánatpénzt köteles megfizetni a vállalkozó részére. Rögzítették, hogy a bánatpénzt kárátalálynak tekintik, megfizetése esetén annak összegét esetlegesen meghaladó kárösszeg nem érvényesíthető.
- [4] Az indítványozó ezt követően, a határozott idő eltelte előtt elállt a szerződéstől. Ugyanakkor azt is közölte a vállalkozóval, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 395. § (1) bekezdésében biztosított elállási jogát gyakorolja, amellyel összefüggésben érvényesen bánatpénz fizetési kötelezettség nem köthető ki, így a szerződés ezen része jogszabályba ütközik, tehát semmis. Mivel a vállalkozó eredménytelenül szólította fel az indítványozót a kikötött összeg megfizetésére, keresetet indított.
- [5] Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a régi Ptk. vállalkozásra vonatkozó szabályai egyértelműen nem tiltották az elállás jogának kikötését bánatpénz ellenében, ezért e kikötés nem semmis, így az alperes indítványozó köteles a bánatpénz megfizetésére.
- [6] A másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet – annak helyes indokaira tekintettel – helybenhagyta. A jogerős ítélet rámutatott arra, hogy a régi Ptk. 200. § (1) bekezdése értelmében a szerződésük tartalmát a felek szabadon állapíthatják meg, a szerződésekre vonatkozó rendelkezésektől egyező akarattal eltérhetnek, ha jogszabály az eltérést nem tiltja. Ilyen tiltó szabály pedig a régi Ptk. 320. § (2) és 395. § (1) bekezdése tekintetében nincs, ezért a bánatpénzre vonatkozó szerződéses rendelkezés nem semmis.
- [7] A Kúria a felülvizsgálati eljárás eredményeként azt állapította meg, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból nem jogszabálysértő, ezért azt hatályában fenntartotta. A Kúria a jogerős ítéletben megfogalmazott indokolással egyetértve fejtette ki, hogy – tiltó jogszabályi rendelkezés hiányában – nem ütközött jogszabályba, hogy a megrendelőt megillető elállási jog gyakorlása esetére a régi Ptk. 395. § (1) bekezdés alapján a megrendelőt terhelő kártérítés fizetési kötelezettség fejében meghatározott összegű bánatpénz fizeté-

si kötelezettséget kötöttek ki a felek. A szerződés értelmezése körében a Kúria rámutatott, hogy annak megfogalmazásából kitűnően a felek nem a megrendelőt – a jogszabály alapján – megillető elállási jog gyakorlásának lehetősége biztosítása érdekében határozták meg az alperes bánatpénz fizetési kötelezettségét, hanem azt kárátalánynak tekintették.

- [8] 2.2. Az indítványozó nézete szerint a bánatpénz olyan elállás kártalanítását szolgálja, amire jogszabály nem ad lehetőséget, ezért a törvényen alapuló elállási jog gyakorlásával nem keletkezhetett bánatpénz fizetési kötelezettsége és csak az elállással okozott kár megtérítésére kötelezhető. Álláspontja alapján az eljáró bíróságok mind a Ptk. irányadó rendelkezéseit, mind az alapul fekvő szerződést tévesen és jogszabálysértő módon értelmezték, döntésüket pedig nem indokolták megfelelően, ami az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét idézte elő.
- [9] 3. Az alkotmányjogi panasz az alábbiak miatt nem befogadható.
- [10] 3.1. Az Alkotmánybíróság tanácsa az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. E vizsgálat elvégzése során az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria ítélete ellen benyújtott alkotmányjogi panasz határidőben érkezett és azt az Abtv. 27. §-a szerint benyújtásra jogosult és érintett terjesztette elő jogorvoslati jogának kimerítését követően. Az indítvány határozott kérelmet tartalmaz, amelyben az indítványozó megjelöli a megsemmisíteni kért bírói döntéseket, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését és indítványához indoklást fűzött.
- [11] 3.2. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be. Ez a feltétel a jelen ügyben benyújtott panasz vonatkozásában nem teljesült.
- [12] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a hatalommegosztás rendszerében a többi állami szervnek a bíróságok jogértelmezését – különösen, ha az értelmezés a Kúria határozatában jelenik meg – el kell ismernie {lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [13] Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy alkotmányjogi panasz alapján eljárva is csak az alkotmányossági szempontokat vizsgálja, tartózkodik attól, hogy a jogszabályok értelmezésére és azok alkalmazására hivatott bíróságok tevékenységét törvényességi-jogalkalmazási kérdésekben felülbírálja. „Az a tény, hogy az eljáró bíróságok az indítványozó által irányadónak tartott értelmezéstől eltérően értelmezték az alkalmazott jogi normát, önmagában nem veti fel a támadott bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem” {3060/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [41]}.
- [14] A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét az indítványozó részben arra alapozta, hogy a bíróságok az általa helyesnek vélt jogértelmezéstől eltérően értelmezték a bánatpénzre vonatkozó jogszabályokat, és ebből kifolyólag számára kedvezőtlen módon ítélték meg a szerződés vonatkozó részének érvényességét.
- [15] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában tehát a bírói törvényértelmezés helyességét, valamint a bíróságok által mindezekből levont következtetéseket vitatja. Az indítványozó ezen érveit az alapeljárásban is előadta, a bírósági ítéletek vizsgálatát tehát valójában nem alkotmányossági szempontból kérte, hanem azt kívánta elérni, hogy a tények értékelése, és az abból levont következtetések tekintetében elfoglalt bírói álláspontot változtassa meg az Alkotmánybíróság.
- [16] A bírói indokolás kellő terjedelmét kritizáló indítványozói aggályok vonatkozásában az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a bíróság ítéletében az irányadó jogszabályi rendelkezések és a szerződés egymásra tekintettel történő értelmezése alapján megindokolta, hogy a bánatpénz ellenében kikötött elállási jogra vonatkozó szerződéses rendelkezés milyen okból nem tekinthető semmisnek. Következésképpen azon okból, hogy a bíróság az indítványozó érvelésétől eltérő álláspontot helyezett, nem helytálló az indítványozó azon kifogása, hogy a Kúria ítéletét nem indokolta kellő mélységben.
- [17] Az Alkotmánybíróság jogköre – a fentiekben hivatkozottak szerint – arra terjed ki, hogy kiküszöbölje a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenességet. Következésképpen a bizonyítékok bírói mérlegelésének, és a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel {lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}.

- [18] Az indítvány nem tartalmaz olyan pontosan körülírt alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.
- [19] 4. Fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a jelen ügyben nem merült fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, így az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. és 29. §-ában foglaltaknak nem felelt meg. Az Alkotmánybíróság ezért az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján, az 56. § (3) bekezdésére figyelemmel, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontjára tekintettel az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2018. június 5.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1946/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3202/2018. (VI. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság 8.Bf.392/2016/113. számú ítélete, valamint a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 417. § (1)–(3) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság (a továbbiakban: indítványozó) meghatalmazott jogi képviselője útján (dr. Kaszainé dr. Szendi Mónika ügyvéd, Kaszai Ügyvédi Iroda, 1054 Budapest, Hold utca 29., földszint 6.) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és az Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az elsőfokú bíróság útján az Alkotmánybírósághoz.
- [2] A sikkasztás büntette és más bűncselekmények miatt a terhelt és 18 társa ellen indított büntetőügyben a Fővárosi Törvényszék 2015. december 29-én kelt 12.B.794/2010/828. számú ítéletében az indítványozó – mint egyéb érdekelt – teljes vagyonára a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 74. § (2) bekezdése alapján vagyonelkobzást rendelt el.
- [3] A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 2017. március 22-én jogerőre emelkedett 8.Bf.392/2016/113. számú ítéletével az indítványozó teljes vagyonára az elsőfokú bíróság által elrendelt vagyonelkobzást helyben hagyta és az indítványozónak két további gazdasági társaságban lévő részvényeire is elrendelte azt.
- [4] A büntetőügyben a Kúria előtt felülvizsgálati eljárás van folyamatban.
- [5] 2. Az indítványozó 2017. június 30-án az első fokon eljáró Fővárosi Törvényszékhez nyújtotta be alkotmányjogi panaszát, amely az Alkotmánybírósághoz 2017. július 31-én érkezett. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján az indítványozó a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 417. § (1)–(3) bekezdéseiben foglalt rendelkezéseket támadja, amelyek álláspontja szerint sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésben rögzített tisztességes eljárásból való jogát, valamint – az alaptörvényi cikk megjelölése nélkül hivatkozott – a B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogbiztonság követelményét.
- [6] Az indítványozó álláspontja szerint a Be. 417. § (1)–(3) bekezdésben foglalt szabályozás hiányos, mert nem teszi lehetővé, hogy a büntetőeljárásban résztvevő egyéb érdekelt, akire nézve a jogerős ítélet rendelkezést tartalmaz, felülvizsgálati kérelmet nyújthasson be. Az indítványozó szerint „az alkotmányos érték jelentős sérelméről van szó”, mert az egyéb érdekelt jogi személy „abszolút mértékben ki van zárva” abból, hogy „a jogerős ítélet rá vonatkozó, pl. milliárdos nagyságrendű vagyonelkobzást kimondó ítéleti rendelkezéssel szemben rendkívüli jogorvoslatot kezdeményezzen a Kúrián”. Az indítványozó mindezekre tekintettel azt kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg, hogy „mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenes helyzet állt elő mert a jogállamiság követelményeivel összeegyeztethetetlen, hogy az egyéb érdekeltek – jogi személyek – eleve ki legyenek zárva a felülvizsgálati rendkívüli jogorvoslati” lehetőségből.
- [7] Az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott indítvány szerint a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 8.Bf.392/2016/113. számú ítélete sérti – az alaptörvényi cikk megjelölése nélkül hivatkozott – B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogbiztonság követelményét, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését (tisztességes eljárásból való jog), a XXVIII. cikk (7) bekezdését (jogorvoslathoz való jog), az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését (tulajdonhoz való jog), valamint az I. cikk (1) és (3) bekezdését (alapvető jogok védelme és korlátozása). Az alkotmányjogi panasz a másodfokú ítélet felfüggesztését is kéri abban a részében, amely az indítványozóra vonatkozik.
- [8] 3. Az Alkotmánybíróság főtítkára 2017. augusztus 7-én kelt levelében felhívta az indítványozó jogi képviselőjét, hogy terjesszen elő olyan indokolást, amely bemutatja, hogy a támadott jogszabályi rendelkezés, illetve a bírói

döntés miatt és mennyiben sérti az indítványozónak az Alaptörvényben biztosított jogait, illetve kifejezett kérelmet is fogalmazzon meg az Alkotmánybíróság döntésének a tartalmára nézve. A főtktár tájékoztatást adott arról is, hogy a jogalkotói mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítására irányuló kérelem előterjesztésére az indítványozónak nincs jogosultsága.

- [9] Az indítványozó nevében a jogi képviselője 2017. szeptember 21-én – határidőben –hiánypótlásra irányuló beadványt nyújtott be, amelyben tudomásul vette, hogy a jogalkotói mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség megállapítására irányuló eljárás megindítására az Alkotmánybíróság hatáskörei gyakorlása során hivatalból jogosult. Az indítványozó azt kérte, hogy indokai alapján a jogalkotói mulasztás megállapítására irányuló eljárást az Alkotmánybíróság hivatalból folytassa le. Az indítványozó ezt követően megismételte a korábbi beadványában foglalt indokokat.
- [10] 4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében elsőként azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának a törvényi feltételei fennállnak-e.
- [11] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 26. § (1) bekezdésére és az Abtv. 27. §-ára alapozott alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. Az indítványozó a Fővárosi Ítéletábrla mint másodfokú bíróság 8.Bf.392/2016/113. számú jogerős ítéletét 2017. május 3-án vette át. Az indítványozó alkotmányjogi panasza 2017. június 30-án érkezett az elsőfokú bírósághoz. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy a panaszt határidőben benyújtották.
- [12] Az indítványozó megjelölte az Abtv. 26. § (1) bekezdésére és a 27. §-ára alapozott indítvány vonatkozásában az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezéseket, valamint az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit is.
- [13] Az alkotmányjogi panasz azonban mind az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított, mind pedig az Abtv. 27. §-án alapuló részében az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében rögzített, a határozott kérelemre vonatkozó következő feltételeknek nem tesz eleget:
- [14] 4.1. Az indítvány mind az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján támadott jogszabályi rendelkezés, mind pedig az Abtv. 27. §-a alapján kifogásolt ítélet vonatkozásában hivatkozik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság sérelmére, azon belül a jogbiztonságra. Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján azonban erre az alaptörvényi rendelkezésre mint Alaptörvényben biztosított jogra alkotmányjogi panasz csak két esetben alapítható: a kellő felkészülési idő hiánya, illetve a visszaható hatály tilalma miatt {3012/2017. (II. 8.) AB határozat, Indokolás [25]}. Az indítványozó a B) cikk sérelmét azonban nem ezeknek az Alaptörvényben biztosított jogoknak a tekintetében jelölte meg.
- [15] Az Alaptörvény I. cikk (1) és (3) bekezdése nem tartalmaz az Alaptörvényben biztosított jogot, hanem az alapjogok védelméről és a korlátozás feltételeiről szól, így arra alkotmányjogi panasz szintén nem alapítható.
- [16] 4.2. A határozott kérelem további feltétele, hogy az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* pontja alapján az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének a lényegét, valamint ezen rendelkezés *e)* pontja alapján indokolást tartalmazzon arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés, illetve a bírói döntés az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével miért ellentétes. Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e)* pontja szerinti, alkotmányjogi szempontból értékelhető indokolást nem tartalmaz.
- [17] 4.3. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a jogorvoslathoz való jog mint alapvető jog csak azt a követelményt támasztja, hogy az első fokon meghozott érdemi bírói döntésekkel szemben magasabb fórumhoz lehessen fordulni, illetve a hatósági döntésekkel szemben biztosított legyen a bírói út {összefoglalóan: 36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [60]}. A jogorvoslathoz való jog tehát nem követeli meg a rendkívüli perorvoslati rendszer létét {3202/2017. (VII. 21.) AB végzés, Indokolás [13]}. A rendkívüli jogorvoslat a rendes jogorvoslaton túlmutató többlet lehetőség, amelynek léte nem hozható összefüggésbe az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével {3120/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [22], megerősítette pl.: 3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [24]}.

- [18] 4.4. Az indítványnak – az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének *f*) pontja szerint – kifejezett kérelmet kell tartalmaznia a jogszabályi rendelkezés vagy a bírói döntés megsemmisítésére, illetve az Alkotmánybíróság döntésének tartalmára. Az indítványozót erről az Alkotmánybíróság főtitkára a hiánypótlásra irányuló felhívásában tájékoztatta. Az indítványozó kérelme ennek ellenére az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján a Be. 417. § (1)–(3) bekezdése vonatkozásában továbbra is kizárólag a jogalkotói mulasztás megállapítására irányul.
- [19] Az Abtv. 46. § (1) és (2) bekezdése a jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítását nem önálló eljárásként, hanem az Alkotmánybíróság által hatáskörei gyakorlása során alkalmazható jogkövetkezményként szabályozza. Ebből következik, hogy mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítására irányuló indítvány előterjesztésére – az Abtv. hatálybalépése, 2012. január 1-je óta – nincs jogszabályi lehetőség [legutóbb pl.: 3320/2017. (XI. 30.) AB végzés, Indokolás [27], eredetileg: 3009/2012. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [62]]. Ennek következtében az indítványozó a támadott jogszabályi rendelkezés tekintetében ilyen indítvány előterjesztésére nem jogosult.
- [20] Az Alkotmánybíróság rögzítette továbbá azt is, hogy indítvány az Abtv. 27. §-a alapján támadott bírósági ítéletre vonatkozóan sem tartalmaz az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének *f*) pontja szerinti kifejezett kérelmet, mert nem az alaptörvény-ellenesség megállapítását és az ítéleti rendelkezés megsemmisítését kéri, hanem kizárólag a sérelmezett rendelkezés (a vagyonekobbzás elrendelése) felfüggesztését kezdeményezi.
- [21] Mindezek alapján az alkotmányjogi panasz a határozott kérelem követelményeinek, nem felel meg, ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései alapján eljárva az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *c*) és *h*) pontjai alapján visszautasította.
- [22] 5. Jelen ügyben az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az alkotmányjogi panasz eljárás tartamára és a döntés tartalmára is figyelemmel az Abtv. 61. § (1) bekezdése alapján nem indokolt a bíróság felhívása a támadott ítélet kifogásolt rendelkezésére irányuló végrehajtás felfüggesztésére.

Budapest, 2018. június 5.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1577/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3203/2018. (VI. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.II.10.145/2017/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó (Tolna Megyei Rendőr-főkapitányság; 7100 Szekszárd, Mészáros Lázár utca 19–21.) jogi képviselője útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó – az Abtv. 27. § alapján – a Kúria Mfv.II.10.145/2017/5. számú ítélete és a Szekszárdi Törvényszék 10.Mf.20.026/2016/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [3] 1.1. A perbeli tényállás szerint a felperes az indítványozónál állt közalkalmazotti jogviszonyban középfokú besorolású munkakörben. Az indítványozó intézkedésével a felperes illetményét 2013. február 1-jétől 127 800 Ft-ban állapította meg, amely 93 813 Ft (kerekítve 93 800 Ft) garantált illetményből és 34 000 Ft munkáltatói döntésen alapuló illetményrészből állt. Emellett a felperes munkatársi címpótlékot is kapott. Az indítványozó intézkedésével a felperest a D fizetési osztály 9. fizetési fokozatába sorolta, és illetményét 2015. január 1-jétől módosította, amely szerint garantált illetménye 96 775 Ft, garantált bérminimumra történő kiegészítése 25 200 Ft és munkáltatói döntésen alapuló illetményrésze 14 800 Ft, így illetménye összesen kerekítve 136 800 Ft. A munkatársi címpótlék a felperest a továbbiakban is megillette. A kollektív szerződés alapján az indítványozó a felperes illetményét magasabb fizetési fokozatba lépéskor a pótlékalap 30 %-ával növelte.
- [4] A felperes kereseti kérelmében 2013. augusztus 1-jétől 2015. december 31-ig terjedő időszakra illetménykülönbözet megfizetésére kérte kötelezni az indítványozót arra hivatkozással, hogy az indítványozó munkáltatóként nem tett eleget a garantált illetmény garantált bérminimumra való felemelésére vonatkozó kötelezettségének, illetve a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt nem a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény (a továbbiakban: Kjt.) 66. § (9) bekezdés *b*) pontja szerinti garantált illetményen felül biztosította. Másodlagos kereseti kérelmében arra hivatkozott, hogy az indítványozó a felperesnek a kollektív szerződés alapján járó illetményrészt a munkáltatói döntésen alapuló illetményrésszel összemosta, így annak konkrét összege nem megállapítható. A kollektív szerződés érintett rendelkezésének esetleges érvénytelensége esetén az indítványozót az érvénytelenségből eredő kára megtérítésére kérte kötelezni.
- [5] Az első fokon eljáró Szekszárdi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a felperes keresetét elutasította. Ítéletének indokolása szerint a munkáltatói többletilletmény az illetmény része, amely illetményrész a garantált illetményen felül változatlan összegben nem illeti meg a közalkalmazottat. A munkáltatói döntésen alapuló illetményrész csökkentése vagy megvonása – ha a közalkalmazott illetménye összességében nem csökkent – nem minősül a kinevezés egyoldalú módosításának, így nem ütközik a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 58. §-ába. A másodlagos kereseti kérelem tekintetében az elsőfokú bíróság szerint a felperest kár nem érte, a garantált bérminimumnak megfelelő összeget a perrel érintett időszakban megkapta, a kollektív szerződés érvénytelenségéből eredő jogkövetkezményeket egyoldalúan az indítványozóra hárítani nem lehet.
- [6] A felperes fellebbezése alapján másodfokon a Szekszárdi Törvényszék járt el, amely az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta. A törvényszék a Kúria Mfv.II.10.043/2016/7. számú ítéletében foglalt iránymutatás alapján megalapozottnak találta a felperes illetménykülönbözet iránti igényét. Álláspontja szerint a garantált illetménybe a munkáltatói döntésen alapuló illetményrész nem tudható be, így a felperest a garantált illetményre kiegészítéssel együtt a munkáltatói döntésen alapuló illetményrész is megillette. A munkáltatónak lehetősége van

a munkáltatói döntésen alapuló illetményrész csökkentésére, megvonására egyoldalú intézkedéssel, azonban csak olyan mértékig, hogy ne csökkenjen a felperes korábbi illetménye.

- [7] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében hivatkozott a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.), a Kjt. és az Mt. egyes rendelkezéseinek megsértésére. Az indítványozó – többek között – sérelmezte azt, hogy a másodfokú bíróság ítélete az alkalmazott jogszabályhelyeket nem tartalmazza. Az indítványozó érvelése szerint az Mt. 46. § szerinti tájékoztatási kötelezettség kizárólag az illetményre és az azon túli elemekre terjed ki, az illetményen belüli munkáltatói döntésen alapuló illetményrészre nem.
- [8] A Kúria ítélete szerint az indítványozó felülvizsgálati kérelme részben megalapozott volt, erre tekintettel a jogerős ítéletet a marasztalási összeg vonatkozásában hatályon kívül helyezte, és a felperesnek fizetendő összeget leszállította. Ezt meghaladóan a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. A Kúria szerint a törvényszék ítélete az alkalmazott jogszabályhelyek jogértelmezésére kitért, azonban valóban nem tartalmazott konkrét jogszabályhely-megjelöléseket, így a törvényszék eljárási szabályt sértett, amely szabálysértésnek azonban az ügy érdemi elbírálására nézve lényeges kihatása nem volt. A kúriai ítélet megerősítette, hogy a közalkalmazott garantált illetménye és a megállapított illetménye nem azonos fogalmak. A másodfokú bíróság helyes jogi álláspontja szerint nincs lehetőség arra, hogy a munkáltató külön intézkedés nélkül úgy tekintse a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt, hogy az a jogszabályváltozás miatt emelésre szoruló garantált illetmény emelésének fedezetéül szolgált. A közalkalmazott garantált illetménye és illetménypótlékai jogszabályon alapuló, kötelező mértékű juttatások, amelyek a jogszabály változásakor akkor is a jogszabálynak megfelelően változnak, ha arról a munkáltató nem hoz semmilyen írásbeli intézkedést, illetve a változásról nem tájékoztatja a közalkalmazottat. A munkáltatói döntésen alapuló illetményrész ezzel szemben más jogi természetű, mivel nem alanyi jogon jár a közalkalmazottnak, hanem munkáltatói döntésen alapul, illetve ezt a jellegét nem veszíti el a garantált illetmény jogszabályon alapuló emelésekor sem. Erre tekintettel munkáltatói kifejezett döntés, írásbeli intézkedés hiányában ezen illetményrész összege változatlan marad a következő munkáltatói intézkedésig. Ha tehát a garantált illetmény mértéke jogszabályon alapulóan emelkedik, és a felek között nem jön létre újabb megállapodás a kinevezés módosításával az illetmény emeléséről, és a munkáltató sem hoz döntést a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészről, akkor a garantált illetmény emelése fedezetét a változatlan összegű illetmény nem biztosítja.
- [9] 1.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában előadta, hogy álláspontja szerint a Kúria ítélete ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, XV. cikk (2) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel, 26. cikk (1) bekezdésével és 28. cikkével.
- [10] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott ítéletek azért sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti jogbiztonság elvét, mivel a kollektív szerződés semmisségével kapcsolatban a Kúria nem egységes elvek szerint hozott döntést. Az alkotmányjogi panaszban közölt táblázatban az indítványozó kimutatta, hogy a Kúria megegyező vagy részben eltérő összetételű tanácsai, más-más, az indítványozó foglalkoztatásában álló közalkalmazottak ügyeiben a kollektív szerződés egyes, a felperes által is hivatkozott rendelkezése semmissége tekintetében eltérő döntést hoztak. Az indítványozó álláspontja szerint az eltérés indokolatlan, és nem szolgálja a jogbiztonság alkotmányos követelményének teljesülését.
- [11] Az indítványozó a fenti okok miatt állítja az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének sérelmét is. Ugyancsak a megkülönböztetés tilalmát sérti az, hogy a Kúria döntését követő, annak értelmében szükséges béremelésből egyes dolgozók kimaradnak tekintettel arra, hogy esetükben nem volt szükség munkáltatói értesítésre, így az nem is maradhatott el. Az indítványozót munkáltatóként is érinti a diszkrimináció tilalmának megsértése, mivel a Kúria döntését követően olyan helyzetbe került, mintha egyes dolgozóinak indokolatlanul adna magasabb bért.
- [12] A panaszban írtak szerint a Kúria és a törvényszék ítélete sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot, illetve annak részelemét, az indokolt bírói döntéshez való jogot. A másodfokú bíróság nem jelölte meg azokat a jogszabályokat, amelyeken az ítélete alapult, a Kúria más egyedi ügyben hozott ítéletére hivatkozott, azt precedensértékűnek tekintve, az indokolásában nem értékelte a peres felek jogszabályi hivatkozásait, illetve az indítványozó több beadványát, valamint nem hozott döntést a kollektív szerződés semmissége kérdésében. A Kúria ítélete megállapította, hogy a másodfokú bíróság ítélete nem tartalmaz konkrét jogszabályhely-megjelöléseket, azonban azt mégsem helyezte hatályon kívül. Ezen túlmenően a Kúria nem értékelte az indítványozó több beadványában is kifejtett jogi érvelését.

- [13] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben a meghallgatáshoz és a kérelem elbírálásához való jog sérelmét is állította az indítványozó. Álláspontja szerint a törvényszék és a Kúria egyes, a per érdemét érintő jogszabályi hivatkozásait nem vizsgálta, a jogszabályszövegek összevetéséből nem vont le következtetéseket. A törvényszék és a Kúria ítélete nem foglalkozott az indítványozó kollektív szerződéssel kapcsolatos álláspontjával. A Kúria ítéletének indokolása nem tért ki az indítványozónak a 29/2015. (VI. 15.) BM rendelettel, valamint a Kúria Mfv.II.10.043/2016/7. számú ítéletével kapcsolatban kifejtett álláspontjának értékelésére sem.
- [14] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog sérelmét látja abban, hogy a másodfokon eljáró törvényszék ítélete nem tartalmazza a döntés alapjául szolgáló konkrét jogszabályhelyek megjelölését, valamint nem értékelte maradéktalanul az indítványozó jogi érveit, így az indítványozó nem tudta felülvizsgálati kérelmében teljes bizonyossággal megjelölni, hogy azt mely jogszabályhelyek megsértésére alapítja, illetve a jogszabálysértést nem tudta megfelelően indokolni. Az indítványozó álláspontja szerint, ha a törvényszék eleget tett volna az indokolási kötelezettségének, akkor lehetősége lett volna olyan tartalmú felülvizsgálati kérelmet előterjeszteni, amely kedvezőbb ítéletet eredményezett volna. Sértette az indítványozó jogorvoslathoz való jogát az is, hogy a Kúria felülvizgálatra alkalmasnak tartotta a másodfokú bíróság ítéletét, és hogy az eljárási szabálysértés orvoslását nem új eljárásra utasítással tette meg.
- [15] Az indítványozó szerint az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésének sérelmét jelenti az, hogy a Kúria ítéletében a másodfokon eljáró törvényszék ítéletének indokolását kiegészítette. Az indítványozó az Alaptörvény 28. cikkének sérelmét is állítja, mivel a Kúria eltérő álláspontra jutott az Mt. 46. §-ának és a Kjt. 66. §-ának értelmezésekor. Az indítványozó szerint a Kjt. 66. § (9) bekezdésének helyes, a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgáló értelmezése az, hogy a jogalkotói cél az volt, hogy a közalkalmazotti illetmény ne lehessen kevesebb a minimálbérnél, illetve a garantált bérminimumnál. Az indítványozó álláspontja szerint a törvényszék és a Kúria az adott tényállásra nem vonatkozó jogszabályi rendelkezést alkalmazott, az indítványozó jogi érvelése elutasításának indokairól nem adott megfelelően számot.
- [16] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [17] Az Alkotmánybíróság elsőként az indítványozói jogosultság vizsgálatát folytatta le, tekintettel arra, hogy az indítványozó megyei rendőr-főkapitányság, és mint ilyen az állami szervezetrendszer része [Abtv. 51. § (1) bekezdés]. A 3091/2016. (V. 12.) AB határozat szerint az állami szervek is rendelkezhetnek indítványozói jogosultsággal az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz előterjesztésére, amennyiben magánjogi jogalanyként jártak el az alapul fekvő jogviszonyban. A határozat azt is megállapította, hogy ennek vizsgálatát esetről esetre kell elvégezni {3091/2016. (V. 12.) AB határozat, Indokolás [19]–[22]}.
- [18] Jelen ügyben az indítványozó rendőr-főkapitányság munkáltatóként, egy munkaügyi jogvitában, mellérendelt jogalanyként mint a polgári per alperese szerepelt. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a jelen ügyben az indítványozó indítványtételi jogosultsága erre tekintettel megállapítható.
- [19] Az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett, mivel az indítványozó számára a támadott bírósági döntést, a Kúria Mfv.II.10.145/2017/5. számú ítéletét 2017. augusztus 10-én kézbesítették, az alkotmányjogi panaszt pedig 2017. október 28-án nyújtotta be személyesen a bíróságon. Az indítvány részben megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozott kérelem feltételeinek. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével kapcsolatban előadott indokai nem állnak alkotmányjogilag értékelhető összefüggésben az állított jog sérelemmel. Erre tekintettel az indítvány az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésére figyelemmel kifejtettek tekintetében nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének e) pontjában foglaltaknak.
- [20] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában egyebekben megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozó jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [B cikk (1) bekezdése, XV. cikk (2) bekezdése, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései, 26. cikk (1) bekezdés, 28. cikk], a támadott bírói döntést, a Kúria Mfv.II.10.145/2017/5. számú ítéletét, továbbá az alaptörvény-ellenességre vonatkozó okfejtést, valamint kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, valamint jogosultsága és érintettsége egyértelmű, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.
- [21] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése után is fenntartotta korábbi értelmezését, mely szerint a jogbiztonság önmagában nem alapjog, így a B cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panaszt csak

kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]-[17]; 3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]} – lehet alapítani. A panaszos sérelme viszont nem tartozik a fentiek szerint megjelölt kivételes esetek körébe. Mivel a jelen esetben az indítvány ilyen irányú indokolást nem tartalmazott, ezért a B) cikk (1) bekezdésének sérelme sem volt a jelen alkotmánybíró-sági eljárásban érdemben vizsgálható.

- [22] Az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése a bírói hatalmi ág függetlenségét és annak garanciáit rögzíti, alapjogot vagy Alaptörvényben biztosított jogot tehát ez a rendelkezés nem deklarációs {3031/2017. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [29]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságoknak címzett jogértelmezési segéd szabály szintén nem tekinthető olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani {3084/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [6]; 3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}.
- [23] A fentiekben kifejtettek tekintetével az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésével, valamint a 28. cikkével összefüggésben nem felel meg a befogadhatóság feltételeinek tekintetével arra, hogy sem az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése, sem az Alaptörvény 28. cikke nem minősül az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának. Az alkotmányjogi panasz ebben a részben nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének *b)* pontján alapuló feltételnek, így az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatának nincs helye.
- [24] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [25] Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének állított sérelmével kapcsolatosan az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy a jogalkalmazás egységének biztosítása az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése értelmében kifejezetten a Kúria – és nem pedig az Alkotmánybíróság – hatásköre, melyet a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 25–44. §-ai konkretizálnak {3119/2017. (V.30.) AB határozat, Indokolás [26]}. Alkotmányjogi panasz alapján „önmagában az ítéletek ellentmondása miatt, alapjog sérelme hiányában az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatja felül az ítéleteket akkor sem, ha azokat a Kúria hozta” {3195/2016. (X. 11.) AB határozat; Indokolás [23]; 3269/2016. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [17]}. Erre tekintettel az Alaptörvény XV. cikkével összefüggésben nincs helye a panasz érdemi vizsgálatának.
- [26] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban az alkotmányjogi panaszban nevesített indokolási kötelezettség megsértését az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában már alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként értékelte {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [21]}. Ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz befogadásának az indokolási kötelezettség vonatkozásában csak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye esetén lehet helye az Abtv. 29. §-ának megfelelően. Az indokolási kötelezettséggel kapcsolatosan az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat [lásd: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}. Az alkotmányjogi panaszban felhívott érvek alapján az indokolási kötelezettség konkrét ügyben történő megsértésének kételye nem merül fel, mivel a Kúria ítéletéből megállapítható, hogy a Kúria érdemben megvizsgálta az indítványozó érveit, a törvényszék jogerős ítéletét pedig kiegészített indokolással tartotta fenn hatályában. Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [27] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság hangsúlyozza azt a következetes gyakorlatát, hogy az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálata során van jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére, azonban nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazásának felülbírálatára {3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [11]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában „a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő felek-

nek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes abban a tekintetben, hogy a bizonyítási eljárás eredményének felülmérlegelésére az alkotmányjogi panasz-eljárás nem adhat keretet, mert ebben az eljárásban csak a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség felülvizsgálatára kerülhet sor {3116/2014. (IV. 17.) AB végzés, Indokolás [54]; 3039/2014. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [19]; 3027/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [20]}. A bíróságok mérlegelési körébe tartozik az a kérdés is, hogy a fél bizonyítási indítványának helyt ad-e. A vizsgált ügyben ezt a mérlegelést a bíróságok elvégezték, ennek felülmérlegelésére az Alkotmánybíróságnak a fentebb idézett gyakorlata alapján az alkotmányjogi panasz keretében nincsen módja.

- [28] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelme vonatkozásában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz e vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételnek.
- [29] Fentiekre figyelemmel az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.
- [30] A fentiek alapján az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében, részben az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2018. június 5.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2175/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3204/2018. (VI. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.II.10.146/2017/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó (Tolna Megyei Rendőr-főkapitányság; 7100 Szekszárd, Mészáros Lázár utca 19–21.) jogi képviselője útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó – az Abtv. 27. § alapján – a Kúria Mfv.II.10.146/2017/5. számú ítélete és a Szekszárdi Törvényszék 10.Mf.20.027/2016/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [3] 1.1. A perbeli tényállás szerint a felperes az indítványozónál állt közalkalmazotti jogviszonyban középfokú besorolású munkakörben. Az indítványozó intézkedésével a felperes illetményét 2013. február 1-jétől 134 000 Ft-ban állapította meg, amely 99 738 Ft (kerekítve 99 700 Ft) garantált illetményből és 34 300 Ft munkáltatói döntésen alapuló illetményrészből állt. Emellett a felperes címpótlékot is kapott. Az indítványozó intézkedésével a felperest a D fizetési osztály 11. fizetési fokozatába sorolta és a felperes illetményét 2015. január 1-jétől módosította, amely szerint garantált illetménye 102 700 Ft, garantált bérminimumra történő kiegészítése 19 300 Ft és munkáltatói döntésen alapuló illetményrésze 21 000 Ft, így illetménye összesen kerekítve 143 000 Ft. A munkatársi címpótlék a felperest a továbbiakban is megillette. A kollektív szerződés alapján az indítványozó a felperes illetményét magasabb fizetési fokozatba lépéskor a pótlékalap 30 %-ával növelte.
- [4] A felperes kereseti kérelmében 2013. augusztus 1-jétől 2015. december 31-ig terjedő időszakra illetménykülönbözet megfizetésére kérte kötelezni az indítványozót arra hivatkozással, hogy az indítványozó munkáltatóként nem tett eleget a garantált illetmény garantált bérminimumra való felemelésére vonatkozó kötelezettségének, illetve a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt nem a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény (a továbbiakban: Kjt.) 66. § (9) bekezdés *b*) pontja szerinti garantált illetményen felül biztosította. Másodlagos kereseti kérelmében arra hivatkozott, hogy az indítványozó a felperesnek a kollektív szerződés alapján járó illetményrészt a munkáltatói döntésen alapuló illetményrésszel összemosta, így annak konkrét összege nem megállapítható. A kollektív szerződés érintett rendelkezésének esetleges érvénytelensége esetén az indítványozót az érvénytelenségből eredő kára megtérítésére kérte kötelezni.
- [5] Az első fokon eljáró Szekszárdi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a felperes keresetét elutasította. Ítéletének indokolása szerint a munkáltatói többletilletmény az illetmény része, amely illetményrész a garantált illetményen felül változatlan összegben nem illeti meg a közalkalmazottat. A munkáltatói döntésen alapuló illetményrész csökkentése vagy megvonása – ha a közalkalmazott illetménye összességében nem csökkent – nem minősül a kinevezés egyoldalú módosításának, így nem ütközik a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 58. §-ába. A másodlagos kereseti kérelem tekintetében az elsőfokú bíróság szerint a felperest kár nem érte, a garantált bérminimumnak megfelelő összeget a perrel érintett időszakban megkapta, a kollektív szerződés érvénytelenségéből eredő jogkövetkezményeket egyoldalúan az indítványozóra hárítani nem lehet.
- [6] A felperes fellebbezése alapján másodfokon a Szekszárdi Törvényszék járt el, amely az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta. A törvényszék a Kúria Mfv.II.10.043/2016/7. számú ítéletében foglalt iránymutatás alapján megalapozottnak találta a felperes illetménykülönbözet iránti igényét. Álláspontja szerint a garantált illetménybe a munkáltatói döntésen alapuló illetményrész nem tudható be, így a felperest a garantált illetményre kiegészítéssel együtt a munkáltatói döntésen alapuló illetményrész is megillette. A munkáltatónak lehetősége van

a munkáltatói döntésen alapuló illetményrész csökkentésére, megvonására egyoldalú intézkedéssel, azonban csak olyan mértékig, hogy ne csökkenjen a felperes korábbi illetménye.

- [7] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében hivatkozott a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.), a Kjt. és az Mt. egyes rendelkezéseinek megsértésére. Az indítványozó – többek között – sérelmezte azt, hogy a másodfokú bíróság ítélete az alkalmazott jogszabályhelyeket nem tartalmazza. Az indítványozó érvelése szerint az Mt. 46. § szerinti tájékoztatási kötelezettség kizárólag az illetményre és az azon túli elemekre terjed ki, az illetményen belüli munkáltatói döntésen alapuló illetményrésze nem.
- [8] A Kúria ítélete szerint az indítványozó felülvizsgálati kérelme részben megalapozott volt, erre tekintettel a jogerős ítéletet a marasztalási összeg vonatkozásában hatályon kívül helyezte, és a felperesnek fizetendő összeget leszállította. Ezt meghaladóan a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. A Kúria szerint a törvényszék ítélete az alkalmazott jogszabályhelyek jogértelmezésére kitért, azonban valóban nem tartalmazott konkrét jogszabályhely-megjelöléseket, így a törvényszék eljárási szabályt sértett, amely szabálysértésnek azonban az ügy érdemi elbírálására nézve lényeges kihatása nem volt. A kúriai ítélet megerősítette, hogy a közalkalmazott garantált illetménye és a megállapított illetménye nem azonos fogalmak. A másodfokú bíróság helyes jogi álláspontja szerint nincs lehetőség arra, hogy a munkáltató külön intézkedés nélkül úgy tekintse a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt, hogy az a jogszabályváltozás miatt emelésre szoruló garantált illetmény emelésének fedezetéül szolgált. A közalkalmazott garantált illetménye és illetménypótlékai jogszabályon alapuló, kötelező mértékű juttatások, amelyek a jogszabály változásakor akkor is a jogszabálynak megfelelően változnak, ha arról a munkáltató nem hoz semmilyen írásbeli intézkedést, illetve a változásról nem tájékoztatja a közalkalmazottat. A munkáltatói döntésen alapuló illetményrész ezzel szemben más jogi természetű, mivel nem alanyi jogon jár a közalkalmazottnak, hanem munkáltatói döntésen alapul, illetve ezt a jellegét nem veszíti el a garantált illetmény jogszabályon alapuló emelésekor sem. Erre tekintettel munkáltatói kifejezett döntés, írásbeli intézkedés hiányában ezen illetményrész összege változatlan marad a következő munkáltatói intézkedésig. Ha tehát a garantált illetmény mértéke jogszabályon alapulóan emelkedik, és a felek között nem jön létre újabb megállapodás a kinevezés módosításával az illetmény emeléséről, és a munkáltató sem hoz döntést a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészeről, akkor a garantált illetmény emelése fedezetét a változatlan összegű illetmény nem biztosítja.
- [9] 1.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában előadta, hogy álláspontja szerint a Kúria ítélete ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, XV. cikk (2) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel, 26. cikk (1) bekezdésével és 28. cikkével.
- [10] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott ítéletek azért sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti jogbiztonság elvét, mivel a kollektív szerződés semmisségével kapcsolatban a Kúria nem egységes elvek szerint hozott döntést. Az alkotmányjogi panaszban közölt táblázatban az indítványozó kimutatta, hogy a Kúria meg egyező vagy részben eltérő összetételű tanácsai, más-más, az indítványozó foglalkoztatásában álló közalkalmazottak ügyeiben a kollektív szerződés egyes, a felperes által is hivatkozott rendelkezése semmissége tekintetében eltérő döntést hoztak. Az indítványozó álláspontja szerint az eltérés indokolatlan, és nem szolgálja a jogbiztonság alkotmányos követelményének teljesülését.
- [11] Az indítványozó a fenti okok miatt állítja az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének sérelmét is. Ugyancsak a megkülönböztetés tilalmát sérti az, hogy a Kúria döntését követő, annak értelmében szükséges béremelésből egyes dolgozók kimaradnak tekintettel arra, hogy esetükben nem volt szükség munkáltatói értesítésre, így az nem is maradhatott el. Az indítványozót munkáltatóként is érinti a diszkrimináció tilalmának megsértése, mivel a Kúria döntését követően olyan helyzetbe került, mintha egyes dolgozóinak indokolatlanul adna magasabb bért.
- [12] A panaszban írtak szerint a Kúria és a törvényszék ítélete sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot, illetve annak részelemét, az indokolt bírói döntéshez való jogot. A másodfokú bíróság nem jelölte meg azokat a jogszabályokat, amelyekben az ítélete alapult, a Kúria más egyedi ügyben hozott ítéletére hivatkozott, azt precedensértékűnek tekintve, az indokolásában nem értékelte a peres felek jogszabályi hivatkozásait, illetve az indítványozó több beadványát, valamint nem hozott döntést a kollektív szerződés semmissége kérdésében. A Kúria ítélete megállapította, hogy a másodfokú bíróság ítélete nem tartalmaz konkrét jogszabályhely-megjelöléseket, azonban azt mégsem helyezte hatályon kívül. Ezen túlmenően a Kúria nem értékelte az indítványozó több beadványában is kifejtett jogi érvelését.

- [13] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben a meghallgatáshoz és a kérelem elbírálásához való jog sérelmét is állította az indítványozó. Álláspontja szerint a törvényszék és a Kúria egyes, a per érdemét érintő jogszabályi hivatkozásait nem vizsgálta, a jogszabályszövegek összevetéséből nem vont le következtetéseket. A törvényszék és a Kúria ítélete nem foglalkozott az indítványozó kollektív szerződéssel kapcsolatos álláspontjával. A Kúria ítéletének indokolása nem tért ki az indítványozónak a 29/2015. (VI. 15.) BM rendelettel, valamint a Kúria Mfv.II.10.043/2016/7. számú ítéletével kapcsolatban kifejtett álláspontjának értékelésére sem.
- [14] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog sérelmét látja abban, hogy a másodfokon eljáró törvényszék ítélete nem tartalmazza a döntés alapjául szolgáló konkrét jogszabályhelyek megjelölését, valamint nem értékelte maradéktalanul az indítványozó jogi érveit, így az indítványozó nem tudta felülvizsgálati kérelmében teljes bizonyossággal megjelölni, hogy azt mely jogszabályhelyek megsértésére alapítja, illetve a jogszabálysértést nem tudta megfelelően indokolni. Az indítványozó álláspontja szerint, ha a törvényszék eleget tett volna az indokolási kötelezettségének, akkor lehetősége lett volna olyan tartalmú felülvizsgálati kérelmet előterjeszteni, amely kedvezőbb ítéletet eredményezett volna. Sértette az indítványozó jogorvoslathoz való jogát az is, hogy a Kúria felülvizsgálatra alkalmasnak tartotta a másodfokú bíróság ítéletét, és hogy az eljárási szabálysértés orvoslását nem új eljárásra utasítással tette meg.
- [15] Az indítványozó szerint az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésének sérelmét jelenti az, hogy a Kúria ítéletében a másodfokon eljáró törvényszék ítéletének indokolását kiegészítette. Az indítványozó az Alaptörvény 28. cikkének sérelmét is állítja, mivel a Kúria eltérő álláspontra jutott az Mt. 46. §-ának és a Kjt. 66. §-ának értelmezésekor. Az indítványozó szerint a Kjt. 66. § (9) bekezdésének helyes, a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgáló értelmezése az, hogy a jogalkotói cél az volt, hogy a közalkalmazotti illetmény ne lehessen kevesebb a minimálbérnél, illetve a garantált bérminimumnál. Az indítványozó álláspontja szerint a törvényszék és a Kúria az adott tényállásra nem vonatkozó jogszabályi rendelkezést alkalmazott, az indítványozó jogi érvelése elutasításának indokairól nem adott megfelelően számot.
- [16] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [17] Az Alkotmánybíróság elsőként az indítványozói jogosultság vizsgálatát folytatta le, tekintettel arra, hogy az indítványozó megyei rendőr-főkapitányság, és mint ilyen az állami szervezetrendszer része [Abtv. 51. § (1) bekezdés]. A 3091/2016. (V. 12.) AB határozat szerint az állami szervek is rendelkezhetnek indítványozói jogosultsággal az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz előterjesztésére, amennyiben magánjogi jogalanyként jártak el az alapul fekvő jogviszonyban. A határozat azt is megállapította, hogy ennek vizsgálatát esetről esetre kell elvégezni {3091/2016. (V. 12.) AB határozat, Indokolás [19]–[22]}.
- [18] Jelen ügyben az indítványozó rendőr-főkapitányság munkáltatóként, egy munkaügyi jogvitában, mellérendelt jogalanyként mint a polgári per alperese szerepelt. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a jelen ügyben az indítványozó indítványtételi jogosultsága erre tekintettel megállapítható.
- [19] Az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett, mivel az indítványozó számára a támadott bírósági döntést, a Kúria Mfv.II.10.146/2017/5. számú ítéletét 2017. augusztus 10-én kézbesítették, az alkotmányjogi panaszt pedig 2017. október 6-án nyújtotta be személyesen a bíróságon. Az indítvány részben megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozott kérelem feltételeinek. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével kapcsolatban előadott indokai nem állnak alkotmányjogilag értékelhető összefüggésben az állított jog sérelemmel. Erre tekintettel az indítvány az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésére figyelemmel kifejtettek tekintetében nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének e) pontjában foglaltaknak.
- [20] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában egyebekben megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozó jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [B cikk (1) bekezdése, XV. cikk (2) bekezdése, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései, 26. cikk (1) bekezdés, 28. cikk], a támadott bírói döntést, a Kúria Mfv.II.10.146/2017/5. számú ítéletét, továbbá az alaptörvény-ellenességre vonatkozó okfejtést, valamint kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, valamint jogosultsága és érintettsége egyértelmű, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.
- [21] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése után is fenntartotta korábbi értelmezését, mely szerint a jogbiztonság önmagában nem alapjog, így a B cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panaszt csak

kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]-[17]; 3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]} – lehet alapítani. A panaszos sérelme viszont nem tartozik a fentiek szerint megjelölt kivételes esetek körébe. Mivel a jelen esetben az indítvány ilyen irányú indokolást nem tartalmazott, ezért az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelme sem volt a jelen alkotmánybíróági eljárásban érdemben vizsgálható.

- [22] Az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése a bírói hatalmi ág függetlenségét és annak garanciáit rögzíti, alapjogot vagy Alaptörvényben biztosított jogot tehát ez a rendelkezés nem deklarálnak {3031/2017. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [29]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságoknak címzett jogértelmezési segéd szabály szintén nem tekinthető olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani {3084/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [6]; 3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}.
- [23] A fentiekben kifejtettek tekintetével az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésével, valamint a 28. cikkével összefüggésben nem felel meg a befogadhatóság feltételeinek tekintetével arra, hogy sem az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése, sem az Alaptörvény 28. cikke nem minősül az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának. Az alkotmányjogi panasz ebben a részben nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének *b)* pontján alapuló feltételnek, így az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatának nincs helye.
- [24] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [25] Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének állított sérelmével kapcsolatosan az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy a jogalkalmazás egységének biztosítása az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése értelmében kifejezetten a Kúria – és nem pedig az Alkotmánybíróság – hatásköre, melyet a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 25–44. §-ai konkretizálnak {3119/2017. (V.30.) AB határozat, Indokolás [26]}. Alkotmányjogi panasz alapján „önmagában az ítéletek ellentmondása miatt, alapjog sérelme hiányában az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatja felül az ítéleteket akkor sem, ha azokat a Kúria hozta” {3195/2016. (X. 11.) AB határozat; Indokolás [23]; 3269/2016. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [17]}. Erre tekintettel az Alaptörvény XV. cikkével összefüggésben nincs helye a panasz érdemi vizsgálatának.
- [26] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban az alkotmányjogi panaszban nevesített indokolási kötelezettség megsértését az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában már alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként értékelte {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [21]}. Ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz befogadásának az indokolási kötelezettség vonatkozásában csak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye esetén lehet helye az Abtv. 29. §-ának megfelelően. Az indokolási kötelezettséggel kapcsolatosan az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat [lásd: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}. Az alkotmányjogi panaszban felhívott érvek alapján az indokolási kötelezettség konkrét ügyben történő megsértésének kételye nem merül fel, mivel a Kúria ítéletéből megállapítható, hogy a Kúria érdemben megvizsgálta az indítványozó érveit, a törvényszék jogerős ítéletét pedig kiegészített indokolással tartotta fenn hatályában. Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [27] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság hangsúlyozza azt a következetes gyakorlatát, hogy az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálata során van jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére, azonban nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazásának felülbírálatára {3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [11]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában „a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő felek-

nek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes abban a tekintetben, hogy a bizonyítási eljárás eredményének felülmérlegelésére az alkotmányjogi panasz-eljárás nem adhat keretet, mert ebben az eljárásban csak a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség felülvizsgálatára kerülhet sor {3116/2014. (IV. 17.) AB végzés, Indokolás [54]; 3039/2014. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [19]; 3027/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [20]}. A bíróságok mérlegelési körébe tartozik az a kérdés is, hogy a fél bizonyítási indítványának helyt ad-e. A vizsgált ügyben ezt a mérlegelést a bíróságok elvégezték, ennek felülmérlegelésére az Alkotmánybíróságnak a fentebb idézett gyakorlata alapján az alkotmányjogi panasz keretében nincsen módja.

- [28] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelme vonatkozásában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz e vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételnek.
- [29] Fentiekre figyelemmel az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.
- [30] A fentiek alapján az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében, részben az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2018. június 5.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2159/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3205/2018. (VI. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.II.10.140/2017/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó (Tolna Megyei Rendőr-főkapitányság; 7100 Szekszárd, Mészáros Lázár utca 19–21.) jogi képviselője útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó – az Abtv. 27. § alapján – a Kúria Mfv.II.10.140/2017/5. számú ítélete és a Szekszárdi Törvényszék 10.Mf.20.025/2016/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [3] 1.1. A perbeli tényállás szerint a felperes az indítványozónál állt közalkalmazotti jogviszonyban középfokú besorolású munkakörben. Az indítványozó intézkedésével a felperes illetményét 2013. február 1-jétől 149 400 Ft-ban állapította meg, amely 90 283 Ft (kerekítve 90 300 Ft) garantált illetményből és 59 100 Ft munkáltatói döntésen alapuló illetményrészből állt. Emellett a felperes munkatársi címpótlékot is kapott. Az indítványozó intézkedésével a felperes illetményét 2015. január 1-jétől módosította, amely szerint garantált illetménye 92 978 Ft, garantált bérminimumra történő kiegészítése 29 000 Ft és munkáltatói döntésen alapuló illetményrésze 36 100 Ft, így illetménye összesen kerekítve 158 100 Ft. A munkatársi címpótlék a felperest a továbbiakban is megillette. A kollektív szerződés alapján az indítványozó a felperes illetményét magasabb fizetési fokozatba lépéskor a pótlékalap 30 %-ával növelte.
- [4] A felperes kereseti kérelmében 2013. augusztus 1-jétől 2015. december 31-ig terjedő időszakra illetménykülönbözöt megfizetésére kérte kötelezni az indítványozót arra hivatkozással, hogy az indítványozó munkáltatóként nem tett eleget a garantált illetmény garantált bérminimumra való felemelésére vonatkozó kötelezettségének, illetve a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt nem a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény (a továbbiakban: Kjt.) 66. § (9) bekezdés *b*) pontja szerinti garantált illetményen felül biztosította. Másodlagos kereseti kérelmében arra hivatkozott, hogy az indítványozó a felperesnek a kollektív szerződés alapján járó illetményrészt a munkáltatói döntésen alapuló illetményrésszel összemosta, így annak konkrét összege nem megállapítható. A kollektív szerződés érintett rendelkezésének esetleges érvénytelensége esetén az indítványozót az érvénytelenségből eredő kára megtérítésére kérte kötelezni.
- [5] Az első fokon eljáró Szekszárdi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a felperes keresetét elutasította. Ítéletének indokolása szerint a munkáltatói többletilletmény az illetmény része, amely illetményrész a garantált illetményen felül változatlan összegben nem illeti meg a közalkalmazottat. A munkáltatói döntésen alapuló illetményrész csökkentése vagy megvonása – ha a közalkalmazott illetménye összességében nem csökkent – nem minősül a kinevezés egyoldalú módosításának, így nem ütközik a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 58. §-ába. A másodlagos kereseti kérelem tekintetében az elsőfokú bíróság szerint a felperest kár nem érte, a garantált bérminimumnak megfelelő összeget a perrel érintett időszakban megkapta, a kollektív szerződés érvénytelenségéből eredő jogkövetkezményeket egyoldalúan az indítványozóra hárítani nem lehet.
- [6] A felperes fellebbezése alapján másodfokon a Szekszárdi Törvényszék járt el, amely az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta. A törvényszék a Kúria Mfv.II.10.043/2016/7. számú ítéletében foglalt iránymutatás alapján megalapozottnak találta a felperes illetménykülönbözöt iránti igényét. Álláspontja szerint a garantált illetménybe a munkáltatói döntésen alapuló illetményrész nem tudható be, így a felperest a garantált illetményre kiegészítéssel együtt a munkáltatói döntésen alapuló illetményrész is megillette. A munkáltatónak lehetősége van

a munkáltatói döntésen alapuló illetményrész csökkentésére, megvonására egyoldalú intézkedéssel, azonban csak olyan mértékig, hogy ne csökkenjen a felperes korábbi illetménye.

- [7] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében hivatkozott a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.), a Kjt. és az Mt. egyes rendelkezéseinek megsértésére. Az indítványozó – többek között – sérelmezte azt, hogy a másodfokú bíróság ítélete az alkalmazott jogszabályhelyeket nem tartalmazza. Az indítványozó érvelése szerint az Mt. 46. § szerinti tájékoztatási kötelezettség kizárólag az illetményre és az azon túli elemekre terjed ki, az illetményen belüli munkáltatói döntésen alapuló illetményrészre nem.
- [8] A Kúria ítélete szerint az indítványozó felülvizsgálati kérelme részben megalapozott volt, a törvényszék ítéletét a marasztalási összegre vonatkozó részében részben hatályon kívül helyezte, a felperesnek fizetendő összeget leszállította, ezt meghaladóan a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. A Kúria szerint a törvényszék ítélete az alkalmazott jogszabályhelyek jogértelmezésére kitért, azonban valóban nem tartalmazott konkrét jogszabályhely-megjelöléseket, így a törvényszék eljárási szabályt sértett, amely szabálysértésnek azonban az ügy érdemi elbírálására nézve lényeges kihatása nem volt. A kúriai ítélet megerősítette, hogy a közalkalmazott garantált illetménye és a megállapított illetménye nem azonos fogalmak. A másodfokú bíróság helyes jogi álláspontja szerint nincs lehetőség arra, hogy a munkáltató külön intézkedés nélkül úgy tekintse a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt, hogy az a jogszabályváltozás miatt emelésre szoruló garantált illetmény emelésének fedezetül szolgált. A közalkalmazott garantált illetménye és illetménypótlékai jogszabályon alapuló, kötelező mértékű juttatások, amelyek a jogszabály változásakor akkor is a jogszabálynak megfelelően változnak, ha arról a munkáltató nem hoz semmilyen írásbeli intézkedést, illetve a változásról nem tájékoztatja a közalkalmazottat. A munkáltatói döntésen alapuló illetményrész ezzel szemben más jogi természetű, mivel nem alanyi jogon jár a közalkalmazottnak, hanem munkáltatói döntésen alapul, illetve ezt a jellegét nem veszíti el a garantált illetmény jogszabályon alapuló emelésekor sem. Erre tekintettel munkáltatói kifejezett döntés, írásbeli intézkedés hiányában ezen illetményrész összege változatlan marad a következő munkáltatói intézkedésig. Ha tehát a garantált illetmény mértéke jogszabályon alapulóan emelkedik, és a felek között nem jön létre újabb megállapodás a kinevezés módosításával az illetmény emeléséről, és a munkáltató sem hoz döntést a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészről, akkor a garantált illetmény emelése fedezetét a változatlan összegű illetmény nem biztosítja.
- [9] 1.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában előadta, hogy álláspontja szerint a Kúria ítélete ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, XV. cikk (2) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel, 26. cikk (1) bekezdésével és 28. cikkével.
- [10] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott ítéletek azért sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti jogbiztonság elvét, mivel a kollektív szerződés semmisségével kapcsolatban a Kúria nem egységes elvek szerint hozott döntést. Az alkotmányjogi panaszban közölt táblázatban az indítványozó kimutatta, hogy a Kúria megegyező vagy részben eltérő összetételű tanácsai, más-más, az indítványozó foglalkoztatásában álló közalkalmazottak ügyeiben a kollektív szerződés egyes, a felperes által is hivatkozott rendelkezése semmissége tekintetében eltérő döntést hoztak. Az indítványozó álláspontja szerint az eltérés indokolatlan, és nem szolgálja a jogbiztonság alkotmányos követelményének teljesülését.
- [11] Az indítványozó a fenti okok miatt állítja az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének sérelmét is. Ugyancsak a megkülönböztetés tilalmát sérti az, hogy a Kúria döntését követő, annak értelmében szükséges béremelésből egyes dolgozók kimaradnak tekintettel arra, hogy esetükben nem volt szükség munkáltatói értesítésre, így az nem is maradhatott el. Az indítványozót munkáltatóként is érinti a diszkrimináció tilalmának megsértése, mivel a Kúria döntését követően olyan helyzetbe került, mintha egyes dolgozóinak indokolatlanul adna magasabb bért.
- [12] A panaszban írtak szerint a Kúria és a törvényszék ítélete sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot, illetve annak részelemét, az indokolt bírói döntéshez való jogot. A másodfokú bíróság nem jelölte meg azokat a jogszabályokat, amelyekben az ítélete alapult, a Kúria más egyedi ügyben hozott ítéletére hivatkozott, azt precedensértékűnek tekintve, az indokolásában nem értékelte a peres felek jogszabályi hivatkozásait, illetve az indítványozó több beadványát, valamint nem hozott döntést a kollektív szerződés semmissége kérdésében. A Kúria ítélete megállapította, hogy a másodfokú bíróság ítélete nem tartalmaz konkrét jogszabályhely-megjelöléseket, azonban azt mégsem helyezte hatályon kívül. Ezen túlmenően a Kúria nem értékelte az indítványozó több beadványában is kifejtett jogi érvelését.

- [13] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben a meghallgatáshoz és a kérelem elbírálásához való jog sérelmét is állította az indítványozó. Álláspontja szerint a törvényszék és a Kúria egyes, a per érdemét érintő jogszabályi hivatkozásait nem vizsgálta, a jogszabályszövegek összevetéséből nem vont le következtetéseket. A törvényszék nem foglalkozott az indítványozó kollektív szerződéssel kapcsolatos álláspontjával, a Kúria ezt orvosolta. A törvényszék és a Kúria ítéletének indokolása nem tért ki az indítványozónak Kjt., az Mt. a 29/2015. (VI. 15.) BM rendelet, a minimálbérrel rendelkező kormányrendeletek egyes rendelkezéseivel, valamint a Kúria Mfv.II.10.043/2016/7. számú ítéletével kapcsolatban kifejtett álláspontjának értékelésére sem.
- [14] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog sérelmét látja abban, hogy a másodfokon eljáró törvényszék ítélete nem tartalmazza a döntés alapjául szolgáló konkrét jogszabályhelyek megjelölését, valamint nem értékelte maradéktalanul az indítványozó jogi érveit, így az indítványozó nem tudta felülvizsgálati kérelmében teljes bizonyossággal megjelölni, hogy azt mely jogszabályhelyek megsértésére alapítja, illetve a jogszabálysértést nem tudta megfelelően indokolni. Az indítványozó álláspontja szerint, ha a törvényszék eleget tett volna az indokolási kötelezettségének, akkor lehetősége lett volna olyan tartalmú felülvizsgálati kérelmet előterjeszteni, amely kedvezőbb ítéletet eredményezett volna. Sértette az indítványozó jogorvoslathoz való jogát az is, hogy a Kúria felülvizsgálatra alkalmasnak tartotta a másodfokú bíróság ítéletét, és hogy az eljárási szabálysértés orvoslását nem új eljárásra utasítással tette meg.
- [15] Az indítványozó szerint az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésének sérelmét jelenti az, hogy a Kúria ítéletében a másodfokon eljáró törvényszék ítéletének indokolását kiegészítette. Az indítványozó az Alaptörvény 28. cikkének sérelmét is állítja, mivel a Kúria eltérő álláspontra jutott az Mt. 46. §-ának és a Kjt. 66. §-ának értelmezésekor. Az indítványozó szerint a Kjt. 66. § (9) bekezdésének helyes, a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgáló értelmezése az, hogy a jogalkotói cél az volt, hogy a közalkalmazotti illetmény ne lehessen kevesebb a minimálbérnél, illetve a garantált bérminimumnál. Az indítványozó álláspontja szerint a törvényszék és a Kúria az adott tényállásra nem vonatkozó jogszabályi rendelkezést alkalmazott, az indítványozó jogi érvelése elutasításának indokairól nem adott megfelelően számot.
- [16] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [17] Az Alkotmánybíróság elsőként az indítványozói jogosultság vizsgálatát folytatta le, tekintettel arra, hogy az indítványozó megyei rendőr-főkapitányság, és mint ilyen az állami szervezetrendszer része [Abtv. 51. § (1) bekezdés]. A 3091/2016. (V. 12.) AB határozat szerint az állami szervek is rendelkezhetnek indítványozói jogosultsággal az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz előterjesztésére, amennyiben magánjogi jogalanyként jártak el az alapul fekvő jogviszonyban. A határozat azt is megállapította, hogy ennek vizsgálatát esetről esetre kell elvégezni [3091/2016. (V. 12.) AB határozat, Indokolás [19]–[22]].
- [18] Jelen ügyben az indítványozó rendőr-főkapitányság munkáltatóként, egy munkaügyi jogvitában, mellérendelt jogalanyként mint a polgári per alperese szerepelt. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a jelen ügyben az indítványozó indítványtételi jogosultsága erre tekintettel megállapítható.
- [19] Az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett, mivel az indítványozó számára a támadott bírósági döntést, a Kúria Mfv.II.10.140/2017/5. számú ítéletét 2017. augusztus 3-án kézbesítették, az alkotmányjogi panaszt pedig 2017. szeptember 28-án nyújtotta be személyesen a bíróságon. Az indítvány részben megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozott kérelem feltételeinek. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével kapcsolatban előadott indokai nem állnak alkotmányjogilag értékelhető összefüggésben az állított jog-sérelemmel. Erre tekintettel az indítvány az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésére figyelemmel kifejtettek tekintetében nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének e) pontjában foglaltaknak.
- [20] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában egyebekben megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozó jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [B cikk (1) bekezdése, XV. cikk (2) bekezdése, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései, 26. cikk (1) bekezdés, 28. cikk], a támadott bírói döntést, a Kúria Mfv.II.10.140/2017/5. számú ítéletét, továbbá az alaptörvény-ellenességre vonatkozó okfejtést, valamint kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, valamint jogosultsága és érintettsége egyértelmű, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.

- [21] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése után is fenntartotta korábbi értelmezését, mely szerint a jogbiztonság önmagában nem alapjog, így a B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]-[17]; 3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]} – lehet alapítani. A panaszos sérelme viszont nem tartozik a fentiek szerint megjelölt kivételes esetek körébe. Mivel a jelen esetben az indítvány ilyen irányú indokolást nem tartalmazott, ezért a B) cikk (1) bekezdésének sérelme sem volt a jelen alkotmánybíró-sági eljárásban érdemben vizsgálható.
- [22] Az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése a bírói hatalmi ág függetlenségét és annak garanciáit rögzíti, alapjogot vagy Alaptörvényben biztosított jogot tehát ez a rendelkezés nem deklarációs {3031/2017. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [29]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságok-nak címzett jogértelmezési segéd szabály szintén nem tekinthető olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani {3084/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [6]; 3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}.
- [23] A fentiekben kifejtettek tekintetével az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésével, valamint a 28. cikkével összefüggésben nem felel meg a befogadhatóság feltételeinek tekintetével arra, hogy sem az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése, sem az Alaptörvény 28. cikke nem minősül az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának. Az alkotmányjogi panasz ebben a részében nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének *b)* pontján alapuló feltételnek, így az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatának nincs helye.
- [24] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [25] Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének állított sérelmével kapcsolatosan az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy a jogalkalmazás egységének biztosítása az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése értelmében kifejezetten a Kúria – és nem pedig az Alkotmánybíróság – hatásköre, melyet a bíróságok szervezetről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 25–44. §-ai konkretizálnak {3119/2017. (V.30.) AB határozat, Indokolás [26]}. Alkotmányjogi panasz alapján „önmagában az ítéletek ellentmondása miatt, alapjog sérelme hiányában az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatja felül az ítéleteket akkor sem, ha azokat a Kúria hozta” {3195/2016. (X. 11.) AB határozat; Indokolás [23]; 3269/2016. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [17]}. Erre tekintettel az Alaptörvény XV. cikkével összefüggésben nincs helye a panasz érdemi vizsgálatának.
- [26] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban az alkotmányjogi panaszban nevesített indokolási kötelezettség megsértését az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában már alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként értékelte {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [21]}. Ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz befogadásának az indokolási kötelezettség vonatkozásában csak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye esetén lehet helye az Abtv. 29. §-ának megfelelően. Az indokolási kötelezettséggel kapcsolatosan az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat [lásd: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}. Az alkotmányjogi panaszban felhívott érvek alapján az indokolási kötelezettség konkrét ügyben történő megsértésének kételye nem merül fel, mivel a Kúria ítéletéből megállapítható, hogy a Kúria érdemben megvizsgálta az indítványozó érveit, a törvényszék jogerős ítéletét pedig kiegészített indokolással tartotta fenn hatályában. Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [27] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság hangsúlyozza azt a következetes gyakorlatát, hogy az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálata során van jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére, azonban nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazásának felülbírálatára {3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [11]}.

Az Alkotmánybíróság gyakorlatában „a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes abban a tekintetben, hogy a bizonyítási eljárás eredményének felülmérlegelésére az alkotmányjogi panasz-eljárás nem adhat keretet, mert ebben az eljárásban csak a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség felülvizsgálatára kerülhet sor {3116/2014. (IV. 17.) AB végzés, Indokolás [54]; 3039/2014. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [19]; 3027/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [20]}. A bíróságok mérlegelési körébe tartozik az a kérdés is, hogy a fél bizonyítási indítványának helyt ad-e. A vizsgált ügyben ezt a mérlegelést a bíróságok elvégezték, ennek felülmérlegelésére az Alkotmánybíróságnak a fentebb idézett gyakorlata alapján az alkotmányjogi panasz keretében nincsen módja.

- [28] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelme vonatkozásában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz e vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételnek.
- [29] Fentiekre figyelemmel az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.
- [30] A fentiek alapján az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében, részben az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2018. június 5.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1976/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3206/2018. (VI. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.V.21.195/2016/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság (a továbbiakban: indítványozó) alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.V.21.195/2016/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert az sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, R) cikk (2) bekezdését, T) cikk (1) bekezdését, XV. cikk (1) bekezdését és XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye az alábbiakban foglalható össze.
- [4] A felperes mint vállalkozó és az indítványozó alperes mint megrendelő között építési vállalkozási szerződés jött létre négylakásos ház kőműves munkáinak elvégzésére. A felperes a kivitelezést megkezdte, melynek során részszámlákat állított ki. A felek között elszámolási vita keletkezett, ezért az indítványozó a számlák kifizetését felfüggesztette. A felperes 2007-ben az építkezésről levonult, a munkavégzés során használt szerszámainak, eszközeinek egy részét az indítványozó székhelyén egy lezárt konténerben hagyta. Az indítványozó a konténer felnyitotta, az abban foglalt ingóságokról leltárt vett fel. A felperes 2012-ben a konténer elszállította. Az indítványozó több millió forint vállalkozói díjat bírói letétbe helyezés útján teljesített.
- [5] A felperes ezt követően az indítványozóval szemben fizetési meghagyás kibocsátását kérte. Az ellentmondás folytán perré alakult eljárásban a felperes a vállalkozói díj és az indítványozó birtokában maradt szerszámai használati díjának megfizetésére kérte kötelezni az indítványozót.
- [6] Az elsőfokú bíróság több millió forint munkadíj és késedelmi kamat megfizetésére kötelezte az indítványozót. A bíróság az indítványozói marasztalás összegszerűségének meghatározása során figyelembe vette a felperes által elismert vállalkozói díj kifizetésének összegét és számításba vette a bírói letét útján teljesített összeget is. A bíróság a további felperesi igényeket elutasította.
- [7] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatva az indítványozó marasztalásának összegét felemelte, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [8] A jogerős ítélettel szemben az indítványozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő. Az indítványozó a bíróságok eljárási szabálysértéseire és az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény (a továbbiakban: Áfa tv.), valamint a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (a továbbiakban: Számviteli tv.) figyelmen kívül hagyására hivatkozott. Véleménye szerint a jogerős ítélet sérti az Áfa tv. 159. §-át, 176. § (1)–(3) bekezdéseit, 169. §-át, mivel a számlát kibocsátó akkor állít ki készpénzes egyszerűsített számlát, ha annak ellenértéke kiegyenlítésre került. Ezt a körülményt a bíróság nem értékelte és csak a felperes által elismert összeg erejéig állapította meg a teljesítést.
- [9] A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta és megállapította, hogy az a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okból nem jogsabálysértő.
- [10] A bíróság az eljárásban valamennyi bizonyítékot, így a később csatolt egyéb számlákat, okirati bizonyítékokat, tanúvallomásokat, szakértői véleményt mérlegelt, azaz ítéletét az indítványozó állításától eltérően nem kizárólag a fizetési meghagyás mellékleteként becsatolt okiratokra alapította. A felperes a vállalkozói díj igénye tekintetében számlákat csatolt.

- [11] A Kúria kifejtette, hogy helyesen hivatkozott az indítványozó arra, hogy az egyszerűsített adattartalmú készpénzfizetési számlák az Áfa. tv. előírásainak megfelelően akkor állíthatók ki, ha az ellenérték megfizetésre került, azaz az ilyen számlák önmagukban – további jelzés, adattartalom nélkül – bizonyítják az abban szereplő összeg megfizetését. Ugyanakkor sem e jogszabály, sem a bírói gyakorlat nem zárja ki a számlákkal mint okiratokkal szemben az ellenbizonyítás lehetőségét.
- [12] Ahogyan azt a másodfokú bíróság a felmerült bizonyítékok helyes mérlegelése alapján megállapította, a felek közötti jogviszonyban a számlák kiállítására, az elszámolásra nem az Áfa tv. és a számvitel rendjének megfelelően került sor. A bíróságnak így okszerű az a következtetése, hogy a felmerült egyéb bizonyítékoknak a kibocsátott számlák tartalmával együttes értékelése alapján csak azokban az esetekben lehet elfogadni az indítványozó teljesítését, amikor e tekintetben a felperes elismerő nyilatkozata a „fizetve” jelzéssel a számlákon is feltüntetésre került. Ez utóbbi követelmény nem adójogi, számviteli előírás. A számlák szabályszerű kiállítása esetén önmagában a készpénzfizetési számla valóban igazolná az ellenérték megfizetését is, azonban miután a felek között e szabályok megsértésével alakult ki számlázási gyakorlat, ennek legfeljebb az adójogi-közigazgatási jogviszonyban vonhatók le a jogkövetkezményei, ugyanakkor polgári jogi értelemben nem járnak azzal a szankcióval, hogy a felperes a szolgáltatása ellenértékéhez nem juthat hozzá.
- [13] Mindezekre tekintettel a Kúria rögzítette, hogy a bíróság a lefolytatott bizonyítás eredményének mérlegelése alapján jogszabálysértés nélkül állapította meg a tényállást és helyesen jutott arra a következtetésre, hogy a felperes a számlák mint okiratok adattartalmával szemben sikeresen ellenbizonyított, így a vállalkozói szerződés szerinti kötelezettségei részbeni teljesítésével arányos mértékű vállalkozói díjra jogosult.
- [14] 1.2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [15] Álláspontja szerint a támadott ítélet sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, R) cikk (2) bekezdését, T) cikk (1) bekezdését, XV. cikk (1) bekezdését és XXVIII. cikk (1) bekezdését. Az indítványozó szerint a Kúria ítélete jogsértő, mert a felek egybehangzó, a másodfokú bíróság által jegyzőkönyvbe foglalt együttes nyilatkozatát, mely az indítványozó azon álláspontját támasztja alá, mely szerint a vállalkozói díj kifizetésre került, figyelmen kívül hagyta és ennek indokát nem adta. A Kúria az indítványozó érvelését és bizonyítékait mellőzve, a felperes sikeres ellenbizonyítására alapozva hozta meg döntését és a bizonyítékok mérlegelése során a másodfokú bíróság álláspontját fogadta el. Az indítványozó továbbá sérelmezte, hogy a Kúria figyelmen kívül hagyta az Áfa tv.-nek, a Számviteli tv.-nek a számlázás szabályaira vonatkozó rendelkezéseit. A Kúria a számla kiállításával kapcsolatban a jogszabályoktól eltérően többlet elemet kívánt meg a felektől és őt marasztalta el azért, mert a felperes az egyébként nem kötelező tartalmi elemet, a „fizetve” szót nem minden számlára vezette fel. A Kúria nem vette figyelembe, hogy a számlák kiállításával egyidőben a vállalkozói díjat kifizette. A támadott döntés véleménye szerint azért is sérti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot, mert a Kúria a 2008-ban kezdődött pert 2017-ben zárta le úgy, hogy az időmúlást figyelmen kívül hagyva a késedelmi kamatszámítás kezdő időpontját a felperes kereseti kérelmében foglaltak szerint határozta meg.
- [16] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben foglalt befogadhatósági feltételeknek.
- [17] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria ítélete ellen benyújtott alkotmányjogi panasz határidőben érkezett, és azt az Abtv. 27. §-a szerint benyújtásra jogosult és érintett nyújtotta be jogorvoslati jogának kimerítését követően.
- [18] A befogadhatóság további feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [19] Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint a jogbiztonság önmagában nem alapjog, így a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani. {3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]} Mivel jelen esetben az indítvány ilyen irányú indokolást nem tartalmazott, ezért a B) cikk (1) bekezdésének sérelme érdemben nem vizsgálható.

- [20] Az indítványozó a bírói döntés alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésével és T) cikk (1) bekezdésével kapcsolatban is állította. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy valamely államcél vagy egyéb alaptörvényi rendelkezés megsértésének a megállapítása alkotmányjogi panasz keretében nem indítványozható. Az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése és T) cikk (1) bekezdése nem minősül az Alaptörvényben biztosított jognak, a felhívott alaptörvényi rendelkezések címzettje nem az indítványozó, nem biztosítanak számára jogot, ezért alkotmányjogi panaszt sem lehet közvetlenül ezekre alapítani {3088/2015. (V. 19.) AB végzés, Indokolás [31], 3065/2015. (IV. 10.) AB végzés, Indokolás [18]}. Ezért az utalt alaptörvényi rendelkezésekkel összefüggésben érdemi vizsgálat lefolytatásának nincs helye.
- [21] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének *b)* pontja alapján az indítványnak az alkotmányjogi panasz esetén meg kell határoznia az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének a lényegét, az *e)* pontja értelmében pedig nem elegendő az Alaptörvény egyes rendelkezéseire hivatkozni, az indítványban meg kell indokolni, hogy az Alaptörvény egyes felhívott rendelkezéseit a megsemmisíteni kért döntés miatt és mennyiben sérti. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében meghatározott feltételeknek, mert nem tartalmaz az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésével összefüggésben alkotmányjogilag értékelhető indokolást, érdemben elbírállható érvelést arra vonatkozóan, hogy a támadott ítélet miként sérti ezt az Alaptörvényben biztosított jogot. Az Alkotmánybíróság ezért ezen alaptörvényi rendelkezés vonatkozásában nem folytatott le érdemi vizsgálatot.
- [22] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [23] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben felhozott indítványozói felvetésekkel kapcsolatban az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza: „[A]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés *d)* pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}.
- [24] „Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, és az abból levont következtetés megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat” {3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [20]}.
- [25] Az Alkotmánybíróság az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal kapcsolatban megfogalmazott érveivel összefüggésben megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszja összességében valójában a bírósági eljárás felülbírálatára irányul.
- [26] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó panaszja nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozik, a Kúria döntésével szembeni kifogásait fogalmazza meg, illetve tényállás-megállapítást, jogértelmezését, jogalkalmazását vonja kritika alá, és a támadott ítéletben foglalt döntést magát, annak hátrányos voltát tekinti alapjogi sérelemnek a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében.
- [27] Fentiekre figyelemmel az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni vagy, amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességét.

[28] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében, részben az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek, így azt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2018. június 5.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1911/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3207/2018. (VI. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság 8.Bf.392/2016/113. számú ítélete, valamint a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 417. § (1)–(3) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság (a továbbiakban: indítványozó) meghatalmazott jogi képviselője útján (dr. Kaszainé dr. Szendi Mónika ügyvéd, Kaszai Ügyvédi Iroda, 1054 Budapest, Hold utca 29. földszint 6.) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és az Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az elsőfokú bíróság útján az Alkotmánybírósághoz.
- [2] A sikkasztás büntette és más bűncselekmények miatt a terhelt és 18 társa ellen indított büntető ügyben a Fővárosi Törvényszék 2015. december 29-én kelt 12.B.794/2010/828. számú ítéletében az indítványozó gazdasági társaság (a továbbiakban: indítványozó) – mint egyéb érdekelt – vonatkozásában 1 000 000 euró összegre a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 74. § (2) bekezdése alapján vagyoneklobzást rendelt el.
- [3] A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 2017. március 22-én jogerőre emelkedett 8.Bf.392/2016/113. számú ítéletével az elsőfokú bíróság által elrendelt vagyoneklobzást mellőzte. Az Ítéltábla az indítványozóval szemben a Pesti Központi Kerületi Bíróság 4.Bny. 40043/2003/2. számú végzésével elrendelt zár alá vétel feloldását rendelte el arra az esetre, ha a pénzeszköz feletti rendelkezési jogot magának követelő személy, a magánfél nem igazolja, hogy a követelése érdekében hatvan napon belül polgári eljárást indított.
- [4] A büntető ügyben a Kúria előtt felülvizsgálati eljárás van folyamatban.
- [5] 2. Az indítványozó 2017. augusztus 4-én az első fokon eljáró Fővárosi Törvényszékhez nyújtotta be alkotmányjogi panaszát, amely az Alkotmánybírósághoz 2017. szeptember 4-én érkezett. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján az indítványozó a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 417. § (1)–(3) bekezdéseiben foglalt rendelkezéseket támadja, amelyek álláspontja szerint sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésben rögzített tisztességes eljáráshoz való jogát, az XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jogát, valamint – az alaptörvényi cikk megjelölése nélkül hivatkozott – a B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogbiztonság követelményét.
- [6] Az indítványozó álláspontja szerint a Be. 417. § (1)–(3) bekezdésben foglalt szabályozás hiányos, mert nem teszi lehetővé, hogy a büntetőeljárásban résztvevő egyéb érdekelt, akire nézve a jogerős ítélet rendelkezést tartalmaz, felülvizsgálati kérelmet nyújthasson be. Az indítványozó szerint „az alkotmányos érték jelentős sérelméről van szó”, mert az egyéb érdekelt jogi személy „abszolút mértékben ki van zárva” abból, hogy „a jogerős ítélet rá vonatkozó, pl. milliárdos nagyságrendű vagyoneklobzást kimondó, vagy vagyoneklobzást mellőző, de zár alól fel nem oldó ítéleti rendelkezéssel szemben rendkívüli jogorvoslatot kezdeményezzen a Kúrián”. Az indítványozó mindezekre tekintettel azt kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg, hogy „mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenes helyzet állt elő mert a jogállamiság követelményeivel összeegyeztethetetlen, hogy az egyéb érdekelt – jogi személyek – eleve ki legyenek zárva a felülvizsgálati rendkívüli jogorvoslati” lehetőségéből.
- [7] Az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott indítvány szerint a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 8.Bf.392/2016/113. számú ítélete sérti – az alaptörvényi cikk megjelölése nélkül hivatkozott – a B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogbiztonság követelményét, az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését (tulajdonhoz való jog), valamint az I. cikk (1) és (3) bekezdését (alapvető jogok védelme és korlátozása).

- [8] 3. Az Alkotmánybíróság főtítkára 2018. január 17-én kelt levelében felhívta az indítványozó jogi képviselőjét, hogy terjesszen elő olyan indokolást, amely bemutatja, hogy a támadott jogszabályi rendelkezés, illetve a bírói döntés miért és mennyiben sérti az indítványozónak az Alaptörvényben biztosított jogait, illetve kifejezett kérelmet is fogalmazzon meg az Alkotmánybíróság döntésének a tartalmára nézve. A főtítkár tájékoztatást adott arról is, hogy a jogalkotói mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítására irányuló kérelem előterjesztésére az indítványozónak nincs jogosultsága.
- [9] Az indítványozó nevében a jogi képviselője 2018. február 26-án – határidőben –hiánypótlásra irányuló beadványt nyújtott be, amelyben közölte, hogy az indítványozó tudatában van annak, hogy a jogalkotói mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség megállapítására irányuló eljárás megindítására az Alkotmánybíróság hatáskörei gyakorlása során hivatalból jogosult. Az indítványozó azonban továbbra is azt kérte, hogy indokai alapján a jogalkotói mulasztás megállapítására irányuló eljárást az Alkotmánybíróság hivatalból folytassa le. Az indítványozó ezt követően megismételte a korábbi beadványában foglalt indokokat azzal a kiegészítéssel, hogy a zár alá vételt azért kell feloldani, mert azt a megszüntetett vagyonekobbzás biztosítására rendelték el és senki nem nyújtott be polgári jogi igényt vele szemben. Az indítványozó indokolás nélkül megjelölte továbbá a támadott bírósági határozat tekintetében az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogának, illetve a XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslathoz való jogának sérelmét.
- [10] 4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében elsőként azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának a törvényi feltételei fennállnak-e.
- [11] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 26. § (1) bekezdésére és az Abtv. 27. §-ára alapozott alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. Az indítványozó a Fővárosi Ítéletábla mint másodfokú bíróság 8.Bf.392/2016/113. számú jogerős ítéletét 2017. június 6-án vette át. Az indítványozó alkotmányjogi panasz 2017. augusztus 4-én érkezett az elsőfokú bírósághoz. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy a panaszt határidőben benyújtották.
- [12] Az indítványozó megjelölte az Abtv. 26. (1) bekezdésére és a 27. §-ára alapozott indítvány vonatkozásában az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezéseket, valamint az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit is.
- [13] Az alkotmányjogi panasz azonban mind az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított, mind pedig az Abtv. 27. §-án alapuló részében az Abtv. 52. (1b) bekezdésében rögzített, a határozott kérelemre vonatkozó következő feltételeknek nem tesz eleget.
- [14] 4.1. Az indítvány mind az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján támadott jogszabályi rendelkezés, mind pedig az Abtv. 27. §-a alapján kifogásolt ítélet vonatkozásában hivatkozik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság sérelmére, azon belül a jogbiztonságra. Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján azonban erre az alaptörvényi rendelkezésre mint Alaptörvényben biztosított jogra alkotmányjogi panasz csak két esetben alapítható: a kellő felkészülési idő hiánya, illetve a visszaható hatály tilalma miatt [3012/2017. (II. 8.) AB határozat, Indokolás [25]]. Az indítványozó a B) cikk sérelmét azonban nem ezeknek, az Alaptörvényben biztosított jogoknak a tekintetében jelölte meg.
- [15] Az Alaptörvény I. cikk (1) és (3) bekezdése nem tartalmaz az Alaptörvényben biztosított jogot, hanem az alapjogok védelméről és a korlátozás feltételeiről szól, így arra alkotmányjogi panasz szintén nem alapítható.
- [16] 4.2. A határozott kérelem további feltétele, hogy az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja alapján az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének a lényegét, valamint ezen rendelkezés e) pontja alapján indokolást tartalmazzon arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés, illetve a bírói döntés az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével miért ellentétes. Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdés és a XXVIII. cikk (1) bekezdés tekintetében az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerinti alkotmányjogi szempontból értékelhető indokolást nem tartalmaz.
- [17] 4.3. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a jogorvoslathoz való jog, mint alapvető jog csak azt a követelményt támasztja, hogy az első fokon meghozott érdemi bírói döntésekkel szemben magasabb fórumhoz lehessen fordulni, illetve a hatósági döntésekkel szemben biztosított legyen a bírói út összefoglalóan: 36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [60]]. A jogorvoslathoz való jog tehát nem követeli meg a rendkívüli

perorvoslati rendszer létét {3202/2017. (VII. 21.) AB végzés, Indokolás [13]}. A rendkívüli jogorvoslat a rendes jogorvoslaton túlmutató többletlehetőség, amelynek léte nem hozható összefüggésbe az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével {3120/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [22], megerősítette pl.: 3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [24]}.

- [18] 4.4. Az indítványnak – az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének *f*) pontja szerint – kifejezett kérelmet kell tartalmaznia a jogszabályi rendelkezés vagy a bírói döntés megsemmisítésére, illetve az Alkotmánybíróság döntésének tartalmára. Az indítványozót erről az Alkotmánybíróság főtitkára a hiánypótlásra irányuló felhívásában tájékoztatta. Az indítványozó kérelme ennek ellenére az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján a Be. 417. § (1)–(3) bekezdése vonatkozásában továbbra is kizárólag a jogalkotói mulasztás megállapítására irányul.
- [19] Az Abtv. 46. § (1) és (2) bekezdése a jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítását nem önálló eljárásként, hanem az Alkotmánybíróság által hatáskörei gyakorlása során alkalmazható jogkövetkezményként szabályozza. Ebből következik, hogy mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítására irányuló indítvány előterjesztésére – az Abtv. hatálybalépése, 2012. január 1-je óta – nincs jogszabályi lehetőség [legutóbb pl.: 3320/2017. (XI. 30.) AB végzés, Indokolás [27], eredetileg: 3009/2012. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [62]}. Ennek következtében az indítványozó a támadott jogszabályi rendelkezés tekintetében ilyen indítvány előterjesztésére nem jogosult.
- [20] Az Alkotmánybíróság rögzítette továbbá azt is, hogy indítvány az Abtv. 27. §-a alapján a támadott bírósági ítéletre vonatkozóan sem tartalmaz az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének *f*) pontja szerinti kifejezett kérelmet, mert nem az alaptörvény-ellenesség megállapítását és az ítéleti rendelkezés megsemmisítését kéri, hanem a zár alá vétel feloldását kéri.
- [21] Mindezek alapján az alkotmányjogi panasz a határozott kérelem követelményeinek, nem felel meg, ezért az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései alapján eljárva az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *c*) és *h*) pontjai alapján visszautasította.
- [22] 5. Jelen ügyben az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az alkotmányjogi panasz eljárás tartamára és a döntés tartalmára is figyelemmel az Abtv. 61. § (1) bekezdése alapján nem indokolt a bíróság felhívása a támadott ítélet kifogásolt rendelkezésére irányuló végrehajtás felfüggesztésére.

Budapest, 2018. június 5.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1711/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3208/2018. (VI. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Stumpf István* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.VI.35.731/2016/5. sorszámú ítéletével befejezett egyedi ügyben alkalmazott, az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény 24/C. és 24/D. §-ai alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó kezdeményezte az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (a továbbiakban: Art.) 24/C. és 24/D. §-ainak az Alaptörvénnyel való összhangja felülvizsgálatát az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja, illetve az Alkotmánybíróságról szóló törvény 2011. CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdés alapján. Kérte, hogy az Alkotmánybíróság, állapítsa meg az Art. 24/C. §-a és 24/D. §-a alaptörvény-ellenességét, mert azok sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, XII. cikk (1) bekezdését és XXVIII. cikk (7) bekezdését; javasolta a jogszabály megsemmisítését. Az Art.-t 2018. január 1-jétől hatályon kívül helyezte az adóigazgatási rendtartásról szóló 2017. évi CLI. törvény, de az indítványra okot adó ügyben az Art.-t még alkalmazni kellett.
- [2] 1.1. A Kúria Kfv.VI.35.731/2016/5. sorszámú ítélete adóügyben hozott közigazgatási határozat felülvizsgálata iránti perben – az Art. 24/C. § (2) bekezdése aa) pontja első fordulata, valamint a 24/C. § (5)–(8) bekezdései, továbbá a 24/D. § (1)–(3) bekezdése alkalmazásával – hatályában fenntartotta a Tatabányai Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 4.K.27.172/2015/6. sorszámú ítéletét, amely elutasította az indítványozónak a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatósága ellen előterjesztett keresetét. A panasz utal arra, hogy az alapul szolgáló közigazgatási eljárásban az elsőfokú bíróság kezdeményezésére az Alkotmánybíróság 2015. június 8-án meghozta a 3111/2015. (VI. 23.) AB határozatot. E határozatában az Alkotmánybíróság az Art. 24/C. és 24/D. §-ai alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezést elutasította, de az alaptörvény-ellenességet érdemben csak és kizárólag az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdése kapcsán vizsgálta, míg az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, az E) cikk (2)–(3) bekezdéseinek, valamint a XII. cikk (1) bekezdésének az esetleges sérelmét – a bírói kezdeményezés vonatkozó érvelése hiányában – érdemben nem vizsgálta. A jelen panasz éppen arra irányul, hogy az Alkotmánybíróság az Art. 24/C. és 24/D. §-ainak alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés, XII. cikk (1) bekezdés és a XXVIII. cikk (7) bekezdése szempontjából vizsgálja.
- [3] 1.2. A panasz lényeges tartalma szerint az alkotmányossági probléma abból adódik, hogy az Art. 24/C. § (4) bekezdése és a 24/D. § (3) bekezdése formálisan ugyan lehetőséget biztosítanak arra, hogy az érintett kimentési kérelmet terjesszen elő az adóhatósághoz, ezen kimentési kérelem azonban rendkívül szűk körben lehet csak sikeres, ha teljesülnek az Art. 24/C. § (5) bekezdésének formális feltételei. Ezen törvényi feltételek alapján megállapítható, hogy lényegében, ha egy adózó egyszerűen csak rossz üzletet köt, vagy kedvezőtlen az üzletmenet, és ezért keletkezik 15 millió forintot meghaladó adótartozása, akkor a vezető tisztségviselője máris jogilag menthetetlen helyzetbe került, nem lehet másik adózó vezető tisztségviselője, függetlenül attól, hogy a legjobb tudása szerint, tisztességesen járt el, és csak a piaci körülmények miatt nem tudta az adózó teljesíteni adófizetési kötelezettségeit.
- [4] Az Art. 24/C. és 24/D. §-ok által kilátásba helyezett szankcióval szemben tehát érdemi jogorvoslati lehetőség nincsen, mert a vétlen vezető tisztségviselő sem fogja tudni magát kimenteni, éppen azért, mert a 24/C. és 24/D. §-ok alapján a vétkességétől teljesen függetlenül sújtható súlyos szankcióval (a vezető tisztségviselőként történő foglalkoztatása kizárásával). Azt minimálisan tartalmaznia kell a jogorvoslathoz való jognak, hogy

az esetleges jogsérelem elhárításra kerülhessen: az Art. 24/C. és 24/D. §-ai éppen azért sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdését, mert *de facto* kizárják, nem engedik meg, hogy a vétkes személy ne szenvedjen jogsérelmet.

- [5] Az Art. 24/C. és 24/D. §-ok nem csak a jogszerűtlen, nem csak a rosszhiszemű, nem csak a felróható magatartás következtében felhalmozott adótartozást sújtják súlyos szankcióval, a vállalkozási életből való részleges kizárással. A jelen ügyben mindez azt jelentette, hogy a kérelmező – annak ellenére, hogy semmiféle felróható magatartást nem tanúsított, semmilyen felróható, helyteleníthető cselekményben nem vett részt, még kevésbé tanúsított jogellenes magatartást – nem tudott munkát végezni vezető tisztségviselőként a gazdasági társaságban. Ezért sérült a kérelmezőnek a munka szabad megválasztásához fűződő alkotmányos alapjoga, sérül az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdése.
- [6] A panasz azzal is érvel, hogy a 31/1998. (VI. 25.) AB határozat értelmében a rosszhiszeműség nem vélelmezhető: noha az államnak a piacgazdaság viszonyai között is megvan az a joga, hogy jogszabályok segítségével beavatkozzék a gazdasági folyamatokba, ez irányú joga nem korlátlan. Az semmiképpen sem tartozik bele, hogy a piacgazdaság tényleges viszonyait figyelmen kívül hagyva, a rosszhiszeműség vélelméből kiindulva, tetszése szerint szabályozza a gazdasági életet, tekintet nélkül arra, hogy a kellően át nem gondolt szabályozás kiket és milyen mértékben sújt joghátránnyal. Ebből is következik, hogy az akadály miatti szankcióra alkotmányosan csak akkor kerülhetne sor, ha az adóhatóság előzetesen bizonyítaná, hogy az érintett személyt az akadály kialakulásában érdemi felelősség terheli. Ezzel szemben a jelenlegi szabályos eleve vélelmezi a rosszhiszeműséget, a jogellenességet, és az adózóra telepíti az ellenbizonyítás terhét, amit ráadásul rendkívül szűk körben engedélyez csak, nagyobb részt pedig kizárja azt. Mindez sérti az Alaptörvény jogállamiságot tételező B) cikk (1) bekezdését.
- [7] A panasz utal arra, hogy az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése szerint az Alaptörvény rendelkezései kifejezetten normatív rendelkezések: azokra a jogalanyok konkrét eljárásokban konkrét igényeket alapíthatnak. A Kúria ítélete önmagában és azért is alaptörvény-ellenes, mert az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdését lényegében negligálva nem volt hajlandó az Alaptörvény felperes által felhívott, normatív rendelkezéseit érvényesíteni, alkalmazni.
- [8] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés szerint a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [9] 3. Az Art. támadott rendelkezéseit az Alkotmánybíróság két bírói kezdeményezés és egy alkotmányjogi panasz alapján már többször vizsgálta.
- [10] A 3111/2015. (VI. 23.) AB határozatban az Art. 24/C. és 24/D. §-át vizsgálva bírói kezdeményezésre megállapította az Alkotmánybíróság, hogy bár a szabályok azt a természetes személyt, akinek a törvény az adótartozás fennállását tudja be, korlátozzák abban, hogy társas vállalkozásban meghatározó befolyást gyakorló módon vállalkozóvá váljék, ez nem jelenti az M) cikk (1) bekezdése sérelmét. Az M) cikk (1) bekezdéséből közvetlenül nem erednek jogok magánszemélyekre, csak más jogszabály közbejöttével. Az M) cikk (1) bekezdéséből általánosságban az államnak az a kötelezettsége következik, hogy – az Alaptörvényben szereplő alkotmányos értékek figyelembevételével – a vállalkozás szabadságára irányuló intézményrendszert létrehozza és fenntartsa. Ez a kötelezettség nem teljesen azonos az állam alapvető jogok érvényesülését segítő intézményvédelmi kötelezettségével. Nem vezethető le az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdéséből az, hogy a vállalkozóvá válás korlátozásának bizonyos formája, mértéke, vagy a vállalkozóvá válás valamely feltétele közvetlenül az M) cikk (1) bekezdésébe ütköző lehetne.
- [11] A 3045/2017. (III. 20.) AB határozat alkotmányjogi panasz eljárásban született. Az Alkotmánybíróság az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény és egyes adótörvények módosításáról szóló 2015. évi CLXXXVII. törvény (a továbbiakban: Módtv.) 146. § (2) bekezdését támadó panaszt – az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése sérelmét illetően – érdemben bírálta el és azt elutasította. A határozat szerint az alkotmányjogi panasz megfelelt az Abtv. 29. §-ában szabályozott követelménynek. A határozat szerint „a panasz alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés elbírálására irányul akkor, amikor az veti fel, hogy az Art. módosított szabálya alkotmányosan tiltott visszaható hatályú-e.” Az Alkotmánybíróság a visszaható hatály kérdését vizsgálta érdemben a Módtv. 146. § (2) bekezdésénél. A határozat szerint „az indítványban kifogásolt rendelkezés által nem sérült alaptörvény-elle-

nesen a visszaható hatály tilalma, a törvényhely a hatálybalépése előtt létrejött jogviszonyokra nem vonatkozik, és a hatálybalépése előtti időre kötelezettséget sem állapít meg, kötelezettséget terhesebbé nem tesz, jogot visszaható hatállyal nem von el, illetve nem korlátoz, továbbá jogellenessé nem nyilvánít a hatálybalépése előtti időre valamely magatartást. A jogszabály csupán előre jelzi, hogy ha meghatározott adózói előélettel – viszonylag jelentős adó tartozás felhalmozásában közreműködéssel – rendelkező magánszemélyt kísérelnek meg bejelenteni vezető tisztségviselőként vagy a törvény szerinti szavazati joggal rendelkező tagként, akkor az akadályozni fogja az adószám megállapítását. Valamely tisztség elnyerésének vagy betöltésének feltételeit meg lehet változtatni; ez nem a tiltott visszaható hatály kérdését veti fel, hanem a jogszabály alkalmazására való felkészüléshez szükséges kellő idővel hozható kapcsolatba {3209/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [48]–[53]}.” A határozat eldöntötte azt a kérdést is, hogy az adóregisztrációs eljárásban az adószám kiadásának megtagadásáról vagy az adószám törléséről hozott döntés az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdése alá vonható-e. A határozatban az Alkotmánybíróság megállapította: „[a]z Art. 24/C. § (2) bekezdése az indítványban felhozott érvek alapján nem áll összefüggésben az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésével. Az adóregisztrációs eljárás nem a büntető jogalkotás vagy jogalkalmazás területére esik, az adóregisztrációs eljárásban az adóhatóság az adószámról dönt. A panaszt ebben a vonatkozásban az Alkotmánybíróság nem vizsgálta, állandó gyakorlata szerint az érdemi alkotmányossági összefüggés hiánya miatt az indítványt az Abtv. 64. § d) pontja alapján visszautasította” (Indokolás [24]).

[12] A 3191/2017. (VII. 21.) AB határozat az Art. 214. §-át vizsgálta bírói kezdeményezés alapján. Az Art. 214. § (1) bekezdése azt határozza meg, hogy a hatálybalépett szabályokat kell-e a hatálybalépéskor már folyamatban lévő eljárásokban is alkalmazni. Az Art. e szabálya kimondja, hogy az új előírásokat „a hatálybalépést követően indult adóregisztrációs eljárásokban kell alkalmazni,” vagyis a korábban indult eljárásokban, ha még folyamatban vannak, nem. A határozat szerint a támadott rendelkezésben nem ismerhető fel tiltott visszaható hatály. A jogszabály a kihirdetését megelőző időre nem állapít meg kötelezettséget, és nem nyilvánít valamely magatartást jogellenessé. Ha valamely új jogszabálynak visszamenőleges hatálya van, az a jogszabály megjelenése előtt keletkezett jogviszonyok tömegének felülvizsgálatával jár, amely a jogbiztonság alkotmányos követelményét sérti; ilyen előírás nincs az Art. 214. § (1) bekezdésében. Az adóregisztrációs eljárás alkalmazásával nem a megjelenése előtt keletkezett jogviszonyokat vizsgálják felül. Az adóköteles tevékenységet folytatni kívánó adózó adószám megállapítása végett köteles az állami adó- és vámhatóságnál bejelentkezni. Az új adózó (vagy az adózó tulajdonosának, vagy vezetőjének, vagy képviselőjének személyében beállt változás) bejelentése esik adóregisztrációs eljárás alá. Mindkét esetben a működéshez szükséges, az adószám kiadásában (a változás nyilvántartásban való átvezetésében) testet öltő hatósági hozzájárulás kiadását kötik feltételhez, az adózói előélet vizsgálatával. Az Art. 214. § (1) bekezdése az adóregisztrációs eljárásban bekövetkezett változást csak a hatálybalépését követően indult eljárásokban (új adózó vagy új személy bejelentése) írja elő alkalmazni. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Art. 214. § (1) bekezdését támadó indítványt elutasította.

[13] 3.1. Az Art. 24/C.–24/E. §-ai nem a jogorvoslatról szólnak, hanem az adóregisztrációs eljárásról. Azt határozzák meg, hogy az eljárásban az adószám megállapításának valamely akadálya vagy az adószám törlésének feltétele vagy kimentési ok fennáll-e. Nem tartalmaznak előírást arról, hogyan lehet az adóregisztrációs eljárásban az elsőfokú határozat ellen fellebbezést benyújtani, a fellebbezési hatóság hogyan bírálja el a döntést, a másodfokú hatóság határozatának bírósági felülvizsgálatát hogyan lehet kérni. Az Art. 24/C. és 24/D. §-ai és a jogorvoslati jog között nincs összefüggés. Az összefüggés hiánya a panasz visszautasítását eredményezi.

[14] 3.2. Az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdése állított sérelmével kapcsolatban megállapítható, hogy az adóregisztrációs eljárás az újonnan alakult cégek első, vagy a működő cégek változás nyomán státuszt nyert vezető tisztségviselőinek és képviselői joggal, vagy 50%-os szavazati joggal rendelkező tagjainak adózói előéletét vizsgáló eljárás, amely eredményeképpen az adószám megállapítása megtagadható, vagy az adószám törölhető. A vizsgált szabályozás egyebek között a társas vállalkozás adózó számára a vállalkozásban vezető tisztségviselővé válás egyes feltételeit tartalmazza, az adószám megállapításához vagy törléséhez kötve, és lényegében kizárja azokat a személyeket, akikhez adó tartozás felhalmozása köthető hasonló funkcióban. Az adózó választhat más személyeket, vagy kérelem alapján indult külön eljárásban az adózó vagy vezető tisztségviselője – egyéb feltételek fennállása mellett – igazolhatja, hogy az adózó a követelések érvényesítése érdekében úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben tőle elvárható [24/C. § (4)–(5) bekezdés, 24/D. § (3) bekezdés], vagy

- az adó tartozás már nem áll fenn. A kérelem alapján az adóhatóság vagy megállapítja az adózó adószámát, vagy mellőzi a törlést, vagy határozattal utasítja el az adózó kérelmét.
- [15] A 3111/2015.(VI. 23.) AB határozat az Art. 24/C. és 24/D. §-át már vizsgálta az Alaptörvény M) cikke tükrében. Az Alaptörvényben az Alapvetés szabályai között [M) cikk] szerepel, hogy hazánkban a vállalkozás szabad, és az állam biztosítja a tisztességes gazdasági verseny feltételeit. Az Alaptörvény a piacgazdaság kifejezést nem tartalmazza, és a vállalkozás szabadságát az értékteremtő munkával együtt említi az M) cikk (1) bekezdésében. Az Alaptörvény az M) cikken kívül – az előző Alkotmánnyal ellentétben – az alapjogok között külön tartalmazza, hogy mindenkinek joga van a vállalkozáshoz, ugyanakkor ezt a jogot a közösség gyarapodásához való hozzájárulás kötelezettségével köti össze (XII. cikk).
- [16] Az Alkotmánybíróság tanácsa mérlegelési jogkörében vizsgálja az Abtv. 29. §-a szerinti feltételek fennállását.
- [17] Bár a természetes személyt az Art. 24/C. és 24/D. §-ai a fentiekben leírtak szerint és az említett mértékben korlátozzák abban, hogy társas vállalkozásban meghatározó befolyást gyakorló módon tisztségviselővé váljék, az indítványban foglaltak alapján az indítványozónak a munka szabad megválasztásához fűződő alkotmányos alapjogával kapcsolatban a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés (Abtv. 29.), az alaptörvény-ellenesség kételye nem merül fel.
- [18] 3.3. A jelen esetben az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése állított sérelmével kapcsolatban az alkotmányjogi panaszban foglaltak alapján a következőt lehet megállapítani. Az alkotmányjogi panaszban az Alaptörvény B) cikkében megfogalmazott jogállamiság alkotmányos követelményére alapítottan az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint csak kivételes esetekben – a visszaható hatályú jogalkotásra és a felkészülési idő hiányára alapított indítványok esetében – van helye {3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [171]}. Jelen alkotmányjogi panasz azonban nem a fenti eseteken alapul, így az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére – miután az nem tekinthető Alaptörvényben biztosított jognak – nem lehet hivatkozni, ezért arra alkotmányjogi panasz egyébként sem alapítható {legutóbbi hivatkozás: 3191/2016. (X. 4.), Indokolás [28]}.
- [19] 3.4. Az Alkotmányjogi panaszt az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján nyújtották be. Alkotmányjogi panaszban az Alaptörvényben biztosított jog sérelmére lehet hivatkozni. Az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése nem ilyen szabály, az ítélettel kapcsolatban e szabály sérelmére alkotmányjogi panaszban nem lehet hivatkozni.
- [20] 3.5. Az alkotmányjogi panasz nem tartalmaz indokolást az Alaptörvény E) cikk (2)–(3) bekezdésével kapcsolatban [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont].
- [21] 4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz befogadására nincs lehetőség, mivel az nem felel meg az Abtv. 29. §-ában és 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglalt feltételeknek. Az Alkotmánybíróság ezért a panaszt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2018. június 5.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Stumpf István alkotmánybíró különvéleménye

- [22] Nem értek egyet az alkotmányjogi panasz visszautasításával, azt be kellett volna fogadni és az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggő érdemi vizsgálatot kellett volna lefolytatni az alábbi okok miatt.
- [23] A végzés rendelkező részében megfogalmazott visszautasítás azon az indokoláson alapul, hogy az indítvánnyal támadott és az alapul fekvő ügyben alkalmazott Art. 24/C. §-a és 24/D. §-a – tekintettel arra, hogy „azok

nem a jogorvoslatról szólnak” – nincsenek összefüggésben az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével. E megállapítást a többségi döntés a 3045/2017. (III. 20.) AB határozatra (a továbbiakban: ABH) való hivatkozással teszi, amelyhez éppen azért fűztem különvéleményt, mert nem értettem egyet az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdése alkalmazhatósága kizárásával (vö. ABH Indokolás [24]).

- [24] Jelen ügy indítványozója éppen azért állította az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmét, mert az Art. indítvánnyal támadott 24/C. §-a és 24/D. §-a által kilátásba helyezett szankció – vétkesség vizsgálata nélküli – kiszabása esetén a jogalkotó nem biztosít érdemi jogorvoslati lehetőséget számára.
- [25] Az ABH-hoz megfogalmazott különvéleményemben megjelenő érvrendszert követve az Art. 24/C. § (2) bekezdésében foglalt, adószám megállapítását kizáró okok a büntetőjogi szankciókhoz hasonlatos jogkövetkezmények (vö. ABH [51]–[56]).
- [26] Az Art. 24/C. § (4) bekezdése, valamint 24/D. § (3) bekezdései az adóhatóság adószám megállapítását megtagadó érdemi döntése, illetve a vezető tisztségviselő személyét érintő akadály felmerülése esetén úgynevezett kimentési kérelem előterjesztésének lehetőségéről rendelkeznek.
- [27] Az alkotmányjogi panasz befogadását követően az Alkotmánybíróságnak érdemben vizsgálnia kellett volna, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében deklarált jogorvoslathoz való joggal összhangban áll-e a jogalkotó az Art. 24/C. §-ában és 24/D. §-ában meghatározott szankció alkalmazása esetén biztosított kimentési kérelem lehetősége.
- [28] Büntetőjogi jellegű – gyakorlatilag a foglalkozástól eltiltással egyenértékű – szankció kiszabását lehetővé tevő normatív rendelkezés alkotmányossági vizsgálata esetén nem fogadható el indokolásként, hogy az nem függ össze a jogorvoslathoz való joggal. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének alkalmazását ugyanis nem zárhatja ki, hogy a támadott norma nem tartalmazza a „fellebbezés” vagy „bírószági felülvizsgálat” kifejezést és azt sem, hogy azokat mely szervnél kell előterjeszteni.

Budapest, 2018. június 5.

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/389/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3209/2018. (VI. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Stumpf István* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéletábla 15.B.1313/2017/3. számú végzése, valamint a Fővárosi Törvényszék 2.Beüf.10.990/2017/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] Az indítványozó jogi személy (a továbbiakban: indítványozó) jogi képviselőjén (dr. Kende Péter ügyvéd, 1133 Budapest, Kárpát utca 7/b.) keresztül az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Fővárosi Ítéletábla 15.B.1313/2017/3. számú végzésének, valamint a Fővárosi Törvényszék 2 Beüf.10.990/2017/2. számú végzésének alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat, mivel a hivatkozott bírósági végzések az indítvány szerint sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését, valamint a XV. cikk (1) és (2) bekezdéseit.
- [2] 1.1. A panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint az indítványozó képviselőjében eljáró ügyvezető 2017. május 24-én feljelentést tett a Budapesti Rendőr-főkapitányságon (a továbbiakban: BRFK) a Fővárosi Törvényszék (a továbbiakban: Törvényszék) egy tanácselnök bírója ellen (a továbbiakban: feljelentett) hivatali visszaélés büntette miatt, mivel az indítványozó álláspontja szerint a feljelentett az indítványozó mint II. rendű alperes ellen folyamatban lévő polgári peres eljárásban nem megfelelő magatartást tanúsított.
- [3] A BRFK 2017. május 31-én a feljelentést átette a Központi Nyomozó Főügyészségre (a továbbiakban: KNYF). A KNYF a feljelentést 2017. június 7-én kelt határozatával – arra hivatkozással, hogy a cselekmény nem bűncselekmény – elutasította, és egyúttal felhívta az indítványozó figyelmét, hogy a határozat ellen panasszal nem élhet.
- [4] Ennek ellenére az indítványozó a határozattal szemben panaszt nyújtott be, és kérte a nyomozás elrendelését. E körben arra hivatkozott, hogy a feljelentett megsértette az indítványozó jogait, amikor a polgári perben előterjesztett kérelmét nem továbbította a Kúriára és ezzel számára jogtalan hátrányt okozott. A Legfőbb Ügyészség 2017. július 13-án kelt határozatával az indítványozó által előterjesztett panaszt mint törvényben kizártat elutasította.
- [5] Ezt követően az indítványozó mint pótmagánvádló lépett fel, és 2017. augusztus 17-én a KNYF előtt pótmagánvádat terjesztett elő a feljelentettel szemben hivatali visszaélés büntette miatt. A KNYF 2017. augusztus 25-én arról tájékoztatta az indítványozót, hogy mivel a hivatali visszaélés büntettének védett jogi tárgya a hatóságokba és azok tagjaiba vetett bizalom, így e bűncselekménynek nem lehet sértettje meghatározott (természetes vagy jogi) személy, ezért a pótmagánvád előterjesztésének sincs helye. A KNYF a pótmagánvádat panaszként kezelte, és nem továbbította azt a Törvényszék felé.
- [6] 2017. szeptember 14-én az indítványozó vádindítványát közvetlenül is előterjesztette a Törvényszék előtt, arra való hivatkozással, hogy álláspontja szerint a KNYF jogszabályt sértett, amikor a pótmagánvádat nem küldte meg a Törvényszéknek.
- [7] A Törvényszék 2017. október 12-én kelt 15.B.1313/2017/3. számú végzésével a vádindítványt elutasította. A végzés indokolásában kiemelte, hogy a pótmagánvád előterjesztésére a sértett jogosult. Azt is kihangsúlyozta a Törvényszék, hogy bár kétségtelenül minden bűncselekménynek van szűkebb vagy tágabb értelemben hatása a környezetre, ettől függetlenül nem minden bűncselekménynek van eljárásjogi sértettje. Ha egy bűncselekmény törvényi tényállása nem tartalmaz passzív alanyt, és annak következménye a természetes vagy sze-

mélyekre csak áttételes, akkor pótmagánvád előterjesztésének nincs helye. Erre tekintettel a Törvényszék a vádindítványt, mint nem jogosulttól érkezőt, elutasította.

- [8] 1.2. Az indítványozó ezt követően fellebbezést nyújtott be a Fővárosi Ítéltáblához (a továbbiakban: Ítéltábla), amely az elsőfokú végzést helybenhagyta. Az Ítéltábla döntésében hangsúlyozta, hogy a pótmagánvád előterjesztésének abszolút akadálya, hogy a büntetőeljárásról szóló törvény szerint a hivatali visszaélés büntetnének fogalmilag nem lehet természetes személy sértettje, és e tekintetben a bírósági gyakorlat töretlen. Ezért a bíróságoknak nincs lehetőségük a sértett eljárási pozícióját indokolatlanul tágítani, mert az a törvényességet és a jogrendet tágítaná. Ezért az Ítéltábla megállapította, hogy a Törvényszék helyesen foglalt állást a pótmagánvád előterjesztésének kizártsága vonatkozásában.
- [9] 1.3. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában kifejtette, hogy álláspontja szerint a Törvényszék és az Ítéltábla döntése sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát (és annak keretében a pártatlan bírósághoz való jogát), ugyanis az eljáró bíróságok a pótmagánvád elutasításával elzárták a bírósághoz fordulás lehetőségétől. Álláspontja szerint az eljáró bíróságoknak kötelességük lett volna az előttük fekvő egyedi ügyben döntést hozniuk, így pl. döntenük kellett volna annak kérdésében, hogy az indítványozó által feltételezett joghátrányt az alapügyben eljáró bíró célzatosan okozta-e. Véleménye szerint a bíróság „töretlen” gyakorlata a hivatali visszaélés sértettjének jellege tekintetében hibás – ezt a tudományos cikkek is több esetben alátámasztják. Úgy véli, a Törvényszék és az Ítéltábla Alaptörvény-sértően és törvényellenesen zárta ki őt a pótmagánvád előterjesztésének lehetőségéből.
- [10] Az indítványozó később alkotmányjogi panaszát kiegészítette, amelyben kifejtette, hogy a Törvényszék és az Ítéltábla végzései, azáltal, hogy nem ismerték el sértetti minőségét, megsértették az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdéseit is, mivel álláspontja szerint nem érvényesült a törvény előtti egyenlőséghez való joga. Újfént megerősítette azon véleményét, hogy az alapeljárás bírójának eljárása kifejezetten az indítványozó cége ellen irányult, így az közvetlenül veszélyeztette a jogos érdekét. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelme tekintetében előadta továbbá, hogy az tartalmazza a bírósághoz fordulás jogát is, ez pedig egy büntetőeljárás esetében azt jelenti, hogy a bíróságnak kötelessége az eljárást megindítani és a megvádolt személy bűnössége kérdésében állást foglalni.
- [11] 2. Az Abtv. 56. §-a alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának kérdésében dönt, ennek során mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [12] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban járt el, és az indítványozó panaszának vizsgálata alapján azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz az alábbi okok miatt nem fogadható be.
- [13] 2.1. Az indítványozó az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz iránti kérelmében a bírósági ítéletek alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének és a XV. cikk (1) és (2) bekezdéseinek a sérelmére alapozta. Az Abtv. 27. §-a alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [14] 2.2. A bíróság ítélete ellen nincs helye fellebbezésnek, az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány tehát e tekintetben megfelel a törvényi feltételeknek.
- [15] Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztett elő az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszt.
- [16] Az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott határidőn belül terjesztette elő az indítványát.

- [17] 2.3. Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1a) és (1b) bekezdései szerint határozott kérelmet kell tartalmaznia. Ezzel összefüggésben megállapítható azonban, hogy a bírósági ítéletek alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére, valamint XV. cikk (1) és (2) bekezdésére való hivatkozással állító indítvány elem tekintetében, az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz tartalmaz ugyan az Alkotmánybíróság hatáskörére, az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást, továbbá megjelöli az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezése mellett a sérelmezett bírói döntést is, annak megsemmisítését kérve, azonban nem tartalmaz alkotmányjogilag releváns érvelést.
- [18] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó Abtv. 27. §-ára alapított kérelme nem felel meg az Abtv. 52. § (1a) bekezdés *d*) pontjában, valamint az (1b) bekezdés *b*) és *e*) pontjaiban foglaltaknak. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint ugyanis az indokolás hiánya {lásd pl. 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11], 3245/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [10], [13]} az ügy érdemi elbírálásának akadályá.
- [19] 2.4. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában arra is hivatkozott, hogy a bíróságok végzése azért is sérti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát (és ezáltal a bírósághoz fordulás jogát), mivel a bíróságok nem bírálták felül a Kúria joggyakorlatának egységességét a tekintetben, hogy a hivatali visszaélés bűncselekményének lehet-e természetes vagy jogi személy sértettje.
- [20] Ezzel összefüggésben fontos kiemelni, hogy az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4], megerősítette: 3117/2016. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [16]}.
- [21] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h*) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdéseiben foglaltakra, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2018. június 5.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [22] Egyetértek a rendelkező résszel, de az alkotmányjogi panaszt – álláspontom szerint – más okból kellett volna az Alkotmánybíróságnak visszautasítania.
- [23] Az indítványozó az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszában a büntetőbíróság első-, illetve másodfokú végzését támadta. Az első-, illetve a másodfokon eljáró büntetőbíróság egybehangzó módon arra a következtetésre jutott, hogy „a vádindítvány elutasításának van helye a Be. 231. § (2) bekezdés *c*) pontja alapján, mint nem jogosulttól származóknak”.
- [24] Az Abtv. 27. §-a szerint az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi előfeltétele, hogy a támadott bírói döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sértse. A pótmagánvádló indítványozónak az idézett bírói döntést támadó alkotmányjogi panasz kapcsán alaposabban vizsgálni kellett volna, hogy egyáltalán jogosult volt-e alkotmányjogi panaszt előterjeszteni. Meggyőződésem, hogy a pótmagánvádló alkotmányjogi panasz már önmagában az Abtv. 27. §-ának sem felelt meg. A támadott végzésekkel a büntetőbíróság az indítványozó vádindítványát (pótmagánvád) utasította el („mint nem jogosulttól származóknak” minősítve azt). Ha már az alapügyben a büntetőbíróság azért utasította el az indítványozó vádindítványát (pótmagánvádat), mert

az nem jogosulttól származott, akkor az ilyen bírói végzés kapcsán az indítványozó eleve nem hivatkozhat arra, hogy „az egyedi ügyben érintett személy”-ként (Abtv. 27. §) a bírói döntés az Alaptörvényben biztosított jogát sérti.

- [25] Álláspontom szerint a magánvádló (pótmagánvádló) az alapvető jogának sérelmére hivatkozással nem is jogosult a büntetőbíróság döntését alkotmányjogi panasszal megtámadni azért, mert – az állami büntetőígény érvényesítésére irányuló – büntetőeljárásban a bíróság a vádindítványt elutasítja. Alapvetően ugyanis senkinek sincs alkotmányos alapjoga más büntetőjogi felelősségének megállapításához, büntetőbírósági elítéléséhez. [Lásd: 1/2015. (I. 16.) AB határozathoz csatolt párhuzamos indokolásomat, a 3090/2016. (V. 12.) AB határozathoz csatolt különvéleményemet, a 3147/2016. (VII. 22.) AB végzéshez csatolt párhuzamos indokolásomat, illetve a 3135/2017. (VI. 8.) AB végzéshez csatolt párhuzamos indokolásomat, valamint az Alkotmánybíróság 42/2005. (XI. 14.) AB határozatában foglaltakat (ABH 2005, 504, 519–522.)]

Budapest, 2018. június 5.

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/386/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3210/2018. (VI. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Stumpf István* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Budapest Környéki Törvényszék 14.Bf.857/2017/2. számú végzése, valamint a Budaörsi Járásbíróság 8.B.689/2016/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselőjén (dr. Dömösi Boglárka, 1055 Budapest Kossuth tér 16–17. félemelet 4.) keresztül az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Budapest Környéki Törvényszék 14.Bf.857/2017/2. számú végzésének, valamint a Budaörsi Járásbíróság 8.B.689/2016/5. számú végzésének alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat, mivel a hivatkozott bírósági végzések az indítvány szerint sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, R) cikk (2) bekezdését, valamint a XXVIII. cikkét és a 28. cikkét.
- [2] 1.1. A panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint az indítványozó feljelentést tett szomszédja (a továbbiakban: feljelentett) ellen, mely szerint őt 2016. március 7-én a feljelentett közterületen, előzetes szótávást követően megütötte, haját megtépte és földre rántotta. A dulakodás következtében a feljelentett is nyolc napon belül gyógyuló sérüléseket szenvedett, így ő is feljelentéssel élt az indítványozóval szemben. A feljelentett tanúkénti meghallgatásában elmondta, hogy a jelzett napon azért ment a kertje végében található közterületre, hogy telefonjával rögzítse, ahogy az indítványozó PET palackokat éget és ezzel szennyezi a környezetet. A felvétel készítését követően azonban elmondása szerint az indítványozó hátulról elkapta a haját, földre rántotta és ott dulakodni kezdtek. A rendőrségi vizsgálat során megállapításra került az is, hogy az indítványozó kóros elmeállapota miatt pszichiátriai gyógykezelésre szorul, ezért jelenleg nem alkalmas arra, hogy büntetőeljárásban vegyen részt, így őt sértettként sem hallgatta meg a rendőrség. Mindezeket követően a rendőrség a rendelkezésre álló iratok tanulmányozása alapján megállapította, hogy azokból nem lehetséges egyértelműen kideríteni, hogy a dulakodást ki kezdeményezte, és e tekintetben az eljárás folytatásától sem várható eredmény. Ezért a rendőrség a nyomozás megszüntetéséről határozott.
- [3] A megszüntető határozattal szemben az indítványozó panaszt nyújtott be a Budaörsi Járási Ügyészséghez (a továbbiakban: ügyészség), amelyet azonban az ügyészség (mint alaptalan panaszt) elutasított, de egyúttal tájékoztatta az indítványozót a pótmagánvádlói fellépés lehetőségéről. Az elutasító határozatot az ügyészség kézbesítette az indítványozó és a jogi képviselője részére is (azt az indítványozó 2016. október 6-án, jogi képviselője 2016. október 10-én vette kézhez).
- [4] Az indítványozó ezt követően nyújtotta be pótmagánvádlói indítványát a Budaörsi Járásbírósághoz (a továbbiakban: járásbíróság), amelyben a feljelentettet rablás büntetével, valamint aljas indokból elkövetett súlyos testi sértés büntetével vádolta, emellett pedig 3 000 000 Ft polgári jogi igényt terjesztett elő. A járásbíróság a vádindítványt elutasította. A végzés indokolásában arra hivatkozott, hogy az indítványozó a pótmagánvád előterjesztésére nyitva álló 60 napos határidőt elmulasztotta, ugyanis a jogvesztő határidő 2016. december 5-én járt le, míg az indítványozó vádindítványát 2016. december 6-án terjesztette elő.
- [5] 1.2. Az indítványozó ezt követően fellebbezést nyújtott be a Budapest Környéki Törvényszékhez (a továbbiakban: törvényszék), amely végzésében a járásbíróság végzését helybenhagyta. A fellebbezésben az indítványozó arra hivatkozott, hogy a járásbíróság hibásan számította a pótmagánvád benyújtására nyitva álló határidőt, azt ugyanis álláspontja szerint nem a részére való kézbesítés napjától, hanem a jogi képviselőjének történő kézbesítés napjától kellett volna számítani, amely azonban 2016. október 10-e volt. Álláspontja szerint a járásbíróság

tévesen értelmezte a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) rendelkezéseit, a szerint ugyanis, ha valaki jogi képviselő útján jár el, akkor a hivatalos iratot kizárólag a meghatalmazott képviselő részére kell kézbesíteni.

- [6] A törvényszék végzése indokolásában kiemelte, hogy a Be. szabályai szerint a pótmagánvádlónak (kivéve, ha maga is rendelkezik jogi szakvizsgával) kötelező a jogi képviselet, így vádindítványát is csak rajta keresztül terjesztheti elő. Ez alól kivételt képez, ha pártfogó ügyvédi képviselet iránt terjeszt elő kérelmet, ebben az esetben ugyanis személyesen is jogosult a vádindítványát előterjeszteni. A pótmagánvád előterjesztésére nyitva álló 60 napos határidőt azonban a jogerős határozat közlésétől kell számítani. A rendelkezésre álló iratok alapján a törvényszék megállapította, hogy a nyomozást megszüntető határozattal szemben az indítványozó jelentett be panaszt, és a panaszt elutasító határozatban az ügyészség magát az indítványozót hívta fel a pótmagánvád előterjesztésének lehetőségére. Emellett arról is tájékoztatták, hogy ezt ügyvédje útján tudja benyújtani az ügyészségen, amennyiben azonban pártfogó ügyvéd iránt terjeszt elő kérelmet, akkor a 60 napos határidő kezdőnapját is máshonnan kell számítani. Az ügyészség a panaszt elutasító határozatot kézbesítette az indítványozónak és a jogi képviselőjének is. Ezzel összefüggésben a törvényszék végzése indokolásában felhívta a figyelmet arra, hogy a Be. 229. § (1) bekezdése szerint – szemben a fellebbezésben írtakkal – a határidő számításánál a sértett (jelen ügyben az indítványozó) részére való kézbesítés időpontja az irányadó és kötelező. Erről pedig a panaszt elutasító határozatban egyértelmű kioktatást kapott. Mindezek alapján a törvényszék a járásbíróóság végzését helybenhagyta.
- [7] 1.3. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában kifejtette, hogy álláspontja szerint a járásbíróóság és a törvényszék döntése sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, R) cikk (2) bekezdését, XXVIII. cikk (1) bekezdését, valamint a 28. cikkét. Álláspontja szerint ugyanis az eljáró bíróságok a vádindítvány benyújtására nyitva álló határidőt nem a jogbiztonság elvével és a jogszabályok szövegének céljával összhangban értelmezték, ezáltal megsértették a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát.
- [8] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában hosszasan ismertette az ügyében történeteket, majd ezt követően hosszasan és részletesen citálta az Alkotmánybíróság (túlnyomó többségében 2012 előtti) gyakorlatát az általa sérültni vélt alaptörvényi cikkek vonatkozásában, ezeket azonban csak általánosságban – az érintett alapjogok általános tartalma és nem a konkrét ügy vonatkozásában – fejtette ki. Az Alaptörvény XXVIII. cikkében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelmét elsősorban abban látja, hogy a hatóságok és bíróságok elzárták őt jogának érvényesítésétől. Alkotmányjogi panaszában ismételt kiemelte, hogy véleménye szerint a vádindítvány benyújtásának végső határidejét a járásbíróóság rosszul ítélte meg, mert nem vette figyelembe a Be. valamennyi előírását. Ezeken túl véleménye szerint a bíróságok indokolási kötelezettségüknek sem tettek eleget (a törvényszék nem indokolta meg ugyanis a járásbíróóság előtt felhozott érveitől való eltérést). Álláspontja szerint azáltal, hogy az eljáró bíróságok nem alkalmazták megfelelően a Be. rendelkezéseit, megsértették az Alaptörvény B) cikkét és 28. cikkét is, valamint R) cikkét is, mivel nem vették figyelembe az irányadó jogszabályokat.
- [9] 2. Az Abtv. 56. §-a alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának kérdésében dönt, ennek során mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokait.
- [10] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban járt el, és az indítványozó panaszának vizsgálata alapján azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz az alábbi okok miatt nem fogadható be.
- [11] 2.1. Az indítványozó az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz iránti kérelmében a bírósági ítéletek alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, R) cikk (2) bekezdésének, XXVIII. cikk (1) bekezdésének, valamint 28. cikkének a sérelmére alapozta. Az Abtv. 27. §-a alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [12] 2.2. A bíróság ítélete ellen nincs helye fellebbezésnek, az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány tehát e tekintetben megfelel a törvényi feltételeknek.

- [13] Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztett elő az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszt.
- [14] A panaszos az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott határidőn belül terjesztette elő az indítványát.
- [15] 2.3. Az Alkotmánybíróság észlelte, hogy az indítványozó az Alaptörvény több olyan cikkére is hivatkozott, amelyre nem, vagy csak kivételes esetben lehet alkotmányjogi panaszt alapozni. Így többek között az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére is utalva kérte a járásbíróság és a törvényszék végzéseinek megsemmisítését. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint azonban a testület csak kivételes esetekben, így különösen a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén ismeri el az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogbiztonság elvét olyan Alaptörvényben biztosított jogként, amelyre alkotmányjogi panasz is alapítható {elsőként lásd: 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14], többek között megerősítette: 3223/2016. (XI. 14.) AB végzés, Indokolás [17]}. Az alkotmányjogi panaszban az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben azonban az indítványozó nem adott elő érdemi indokolást a fentiek vonatkozásában, így az Alaptörvény B) cikkére jelen ügyben alkotmányjogi panasz nem alapítható.
- [16] Az indítványozó a bírósági végzések alaptörvény-ellenességét részben az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésére hivatkozással állította. Az Alkotmánybíróság e körben megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. §-a alapján az Alaptörvényben biztosított jogok védelmének eszköze, az indítványozó ugyanakkor az R) cikk (2) bekezdésére való utalással részben nem Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozott {lásd hasonló esetekben többek között: 3115/2016. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [30]–[32], 3143/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [31]–[34], 3024/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [63]–[64]}, e cikk vonatkozásában tehát érdemi alkotmányossági vizsgálat lefolytatására nincs lehetőség.
- [17] Az indítványozó hivatkozott az Alaptörvény 28. cikkének sérelmére is. Ennek kapcsán az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy gyakorlata értelmében az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságoknak címzett jogértelmezési segéd szabály nem tekinthető olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani. {3084/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [6]; 3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}.
- [18] 2.4. Az alkotmányjogi panasznak az Abtv. 52. § (1a) és (1b) bekezdései szerint határozott kérelmet kell tartalmaznia. Ezzel összefüggésben megállapítható azonban, hogy a bírósági ítéletek alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére való hivatkozással állító indítványelem tekintetében, az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz tartalmaz ugyan az Alkotmánybíróság hatáskörére, az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást, továbbá megjelöli az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezése mellett a sérelmezett bírói döntést is, annak megsemmisítését kérve, azonban nem tartalmaz alkotmányjogilag releváns érvelést.
- [19] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó Abtv. 27. §-ára alapított kérelme nem felel meg az Abtv. 52. § (1a) bekezdés *d)* pontjában, valamint az (1b) bekezdés *b)* és *e)* pontjaiban foglaltaknak. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint ugyanis az indokolás hiánya {lásd pl. 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11], 3245/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [10], [13]} az ügy érdemi elbírálásának akadálya.
- [20] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h)* pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdéseiben foglaltakra, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2018. június 5.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [21] Egyetértek a rendelkező résszel, de az alkotmányjogi panaszt – álláspontom szerint – más okból kellett volna az Alkotmánybíróságnak visszautasítania.
- [22] Az indítványozó az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszában a büntetőbíróság első-, illetve másodfokú végzését támadta. Az első-, illetve a másodfokon eljáró büntetőbíróság egybehangzó módon – a Be. 229. § (1) bekezdése és 231. § (2) bekezdés a) pontja alapján – elutasította a panaszos pótmagánvádlóként benyújtott vádindítványát, mivel azt elkésetten terjesztette elő.
- [23] Az Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panasz akkor nyújtható be, ha az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Alkotmányjogi panaszt nem lehet előterjeszteni tehát akkor, ha az indítványozó az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben a jogának érvényesítésére meghatározott határidőt elmulasztotta. Erre figyelemmel az Alkotmánybíróságnak azt kellett volna megállapítania, hogy az indítványozó nem merítette ki a jogorvoslati lehetőségeit, s ezáltal az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi előfeltételét nem teljesítette. {Lásd: 3157/2016. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [26]}.
- [24] Az Abtv. 27. §-a szerint az alkotmányjogi panasz benyújtásának feltétele az is, hogy a támadott bírói döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sértse. A pótmagánvádló indítványozónak az idézett bírói döntést támadó alkotmányjogi panaszán alaposabban vizsgálni kellett volna, hogy egyáltalán jogosult volt-e alkotmányjogi panaszt előterjeszteni. Meggyőződésem, hogy a pótmagánvádló alkotmányjogi panasz a szempontból sem felelt meg az Abtv. 27. §-ának. A támadott végzésekkel a büntetőbíróság az indítványozó vádindítványát (pótmagánvád) utasította el (elkésettség okán). Álláspontom szerint a magánvádló (pótmagánvádló) az alapvető jogának sérelmére hivatkozással nem jogosult a büntetőbíróság döntését alkotmányjogi panasszal megtámadni azért, mert – az állami büntetőigény érvényesítésére irányuló – büntetőeljárásban a bíróság a vádindítványt elutasítja. Alapvetően ugyanis senkinek sincs alkotmányos alapjoga más büntetőjogi felelősségének megállapításához, büntetőbírósági elítéléséhez. [Lásd: 1/2015. (I. 16.) AB határozathoz csatolt párhuzamos indokolásomat, a 3090/2016. (V. 12.) AB határozathoz csatolt különvéleményemet, a 3147/2016. (VII. 22.) AB végzéshez csatolt párhuzamos indokolásomat, illetve a 3135/2017. (VI. 8.) AB végzéshez csatolt párhuzamos indokolásomat, valamint az Alkotmánybíróság 42/2005. (XI. 14.) AB határozatában foglaltakat (ABH 2005, 504, 519–522.)]

Budapest, 2018. június 5.

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/346/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3211/2018. (VI. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Zalaegerszegi Törvényszék 3.Pf.20.730/2017/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az egyedi ügy alperese volt. Az indítványozó házastársa 2008. augusztus 18-án üdülőhasználati szerződést kötött egy korlátolt felelősségű társasággal, amely jogosult volt a felperes jogelődjének tulajdonában álló apartmanokra nézve üdülőhasználati szerződéseket kötni magánszemélyekkel. Ennek értelmében az indítványozó házastársa megszerezte a szerződés tárgyát képező apartman időben osztott használati jogát minden év 37. hetére, ennek fejében üdülőhasználati díj fizetésére volt köteles. A megállapodás 2009. január 1-jétől számítva 99 évig áll fenn. Az indítványozó házastársa 2010. január 15-én elhunyt, az üdülőhasználati jog az indítványozó, valamint két gyermeke nevére átvezetésre került. Az indítványozó és két gyermeke 2011. június 10-én új, a korábbival egyező tartalmú üdülőhasználati szerződést írtak alá. Az üdülőhasználati jog jogosultjai 2015-ben és 2016-ban nem fizettek üdülőhasználati díjat, ezért a felperes fizetési meghagyás kibocsátását kezdeményezte, amellyel szemben az indítványozó ellentmondással élt, ezért az eljárás perré alakult.
- [3] A felperes keresetében a 2015., valamint a 2016. évre szóló üdülőhasználati díj – mindkét évben 75 253 Ft –, valamint azoknak a fizetési határidő lejártát követő naptól – a tárgyév február 1-jétől – számított évi 20% kamatának megfizetésére kérte kötelezni az indítványozót. Az indítványozó érvénytelenségi kifogással élt, és azzal érvelt, hogy a 2011. évi szerződés a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) rendelkezései alapján semmis, méghozzá a következő okokból: jogszabályba ütközik, illetve jogszabály megkerülésével kötötték, mert tulajdonosi részjogosítványait korlátozza, színlelt, lehetetlen szolgáltatásra irányul, a jó erkölcsbe ütközik, továbbá tisztességtelen általános szerződési feltételt tartalmaz.
- [4] Az első fokon eljáró Keszthelyi Járásbíróság helyt adott a felperes keresetének, az indítványozót pedig ennek megfelelően marasztalta. Az indítványozó érvénytelenségi kifogását a következők szerint utasította el. A bírói gyakorlat szerint a szerződés csak akkor tekinthető színleltnek, ha a színlelés az ügyleti akaratot érinti és valamennyi fél részéről fennáll. Az egyedi ügyben érintett szerződésből azonban egyértelműen megállapítható a szerződési szándék, annak színlelt volta ezért nem állapítható meg. Az üdülőhasználati jog mint vagyoni értékű jog piaci forgalomban átruházható, ezt a szerződés nem korlátozza – leszámítva azt, hogy az üdülőhasználati jog átruházásával a szerződéskötéssel egyidejűleg megvásárolt értékesítői részvényeket is át kell ruházni –, ezért nem merül fel a jogszabályba ütközés. A 99 éves időtartam nem jelent lehetetlen szolgáltatást, mert az üdülőhasználati jog átruházható és örökölhető, az apartman pedig a rendeltetésének megfelelő élettartamú épület. A szerződés nem sért olyan erkölcsi normát, ami a polgári jog szerinti jó erkölcs fogalmába tartozna. A 2011-ben aláírt szerződés vonatkozásában nem merül fel a tisztességtelen szerződési feltétel, ugyanis az indítványozó és gyermekei nem e szerződés által szereztek meg az üdülőhasználati jogot, annak megkötésére nem is volt szükség, hiszen az üdülőhasználati jog tartalmát a 2008-as szerződés határozta meg.
- [5] Az indítványozó fellebbezést terjesztett elő az elsőfokú ítélet ellen. A másodfokon eljáró Zalaegerszegi Törvényszék a Keszthelyi Járásbíróság ítéletét az eljárás megindításakor hatályban volt, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 254. § (3) bekezdése alapján, helyes indokainál fogva hagyta helyben. A jogerős ítéletben mindössze arra tett külön utalást, hogy – a fellebbezésben előadottakkal szemben – az elsőfokú bíróság nem volt köteles megadni a bizonyítási teherrel kapcsolatos, a régi Pp. 3. § (3) bekezdése szerinti tájékoztatást, mert a kisértékű perekben a fél bizonyítási indítványait legkésőbb az első

tárgyalási napon terjesztheti elő, azonban a felek – így az indítványozó – képviselői a 2017. március 21-én – többszöri elnapolást követően – megtartott tárgyaláson nem jelentek meg.

- [6] 2. Az indítványozó ezek után nyújtotta be az Alkotmánybírósághoz alkotmányjogi panaszát, melyben az Alaptörvény R) cikk (1)–(2) bekezdéseinek, I. cikk (1)–(3) bekezdéseinek, XV. cikk (1) bekezdésének, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét állítja, és a Zalaegerszegi Törvényszék ítéletének megsemmisítését kéri.
- [7] Az indítványozó álláspontja szerint a Zalaegerszegi Törvényszék ítéletének indokolása jogilag téves és hiányos. Fellebbezésében az elsőfokú ítélet iratellenességét állította, kifogásolta a bizonyítási kötelezettségre vonatkozó tájékoztatás elmaradását, továbbá részletes jogi indokolást adott elő álláspontjának alátámasztására, azonban a Zalaegerszegi Törvényszék nem foglalkozott ezekkel az érvekkel. A régi Pp. 254. § (3) bekezdése nem mentesíti a bíróságokat attól, hogy a fellebbezés lényegét képező jogszabályértelmezéssel kapcsolatos saját álláspontjukat kifejtsek. A Zalaegerszegi Törvényszék e mulasztása az Alaptörvény sérelmét eredményezte.
- [8] Az indítványozó ezt követően részletesen – elsősorban a 20/2017. (VII. 18.) AB határozatra támaszkodva – ismerteti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jognak az Alkotmánybíróság által kialakított tartalmát. Utána a Gazdasági Versenyhivatal gyakorlata alapján bemutatja az időben osztott üdülőhasználati jog lényegét, és ennek fényében kifogásolja, hogy mint fogyasztó nem tud szabadulni a szerződésből, a régi Ptk. ugyanis nem ad lehetőséget a felmondásra. Az, hogy a szerződés valamely távoli időpontra szólóan határozza meg a tartós jogviszony időtartamát, a jogalkotói akarat megkerülése. A panasz zárásaként az indítványozó idézi az Alaptörvény R) cikk (1)–(2) bekezdéseinek, I. cikk (1)–(3) bekezdésének, és XV. cikk (1) bekezdésének szövegét.
- [9] 3. Az Alkotmánybíróság tanácsa az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. E vizsgálat elvégzése során az alábbiakat állapította meg.
- [10] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A határozott kérelem követelményének teljesüléséhez szükséges feltételeket az Abtv. 52. § (1b) bekezdése tartalmazza. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerint az indítványban foglalt kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével. Az indítvány idézi ugyan az Alaptörvény R) cikk (1)–(2) bekezdését, I. cikk (1)–(3) bekezdését, valamint XV. cikk (1) bekezdését, azt azonban nem fejti ki, hogy az Alaptörvénynek ezek az előírásai hogyan és miért sérültek az egyedi ügy folyamán.
- [11] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.
- [12] Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét állította panaszában, és a sérelem megvalósulását abban látta, hogy a Zalaegerszegi Törvényszék nem tett eleget indokolási kötelezettségének, mert nem vette figyelembe az indítványozó által helyesnek talált jogi álláspontot. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének részét képező indokolt bírói döntéshez való jog tartalmát kifejtve azt az alkotmányos követelményt támasztotta a bíróságokkal szemben, hogy azok „a döntéseik alapjául szolgáló indokokat kellő részletességgel mutassák be”, fenntartva, hogy az egyedi ügy összes körülményének függvénye, mikor kellően részletes az indokolás. Ez egyfelől nem jelenti azt, hogy a bíróságot a felek valamennyi érvelése tekintetében részletes indokolási kötelezettség terhelné, az azonban feltétlen elvárás, hogy a bíróság az ügy lényegi részeit a szükséges alapossgal vizsgálja meg, és erről a vizsgálatáról a határozatának indokolásában is adjon számot {lásd mindehhez: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [31]}. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jognak és így az arra alapított alkotmányjogi panaszok nyomán történő alkotmányossági vizsgálatnak korlátját jelenti, hogy az Alkotmánybíróság nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság nem vizsgálja azt sem, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}.

[13] A régi Pp. 254. § (3) bekezdésének második mondata értelmében ha a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet indokai alapján hagyja helyben, a másodfokú ítélet indokolásában csupán erre a körülményre kell utalnia. Ennek megfelelően járt el a Zalaegerszegi Törvényszék a jelen ügyben támadott jogerős ítélet meghozatalakor. Az indítvány lényegében a peres eljárásra irányadó törvényhely alkalmazását kifogásolja, azonban ezzel összefüggésben nem vet fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet. Az Alkotmánybíróság a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátjaként nevesíti az indokolási kötelezettséget, ennek értelmében a bíróságnak a döntése indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}. A Zalaegerszegi Törvényszék ennek megfelelően járt el, amikor a régi Pp. 254. § (3) bekezdése szerint hozta meg a jogerős döntését. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a másodfokú bíróság ilyenkor nem elmulasztja az indokolási kötelezettségét, hanem az elsőfokú döntésben foglalt indokokkal való egyetértését fejezi ki azok megismétlése nélkül. A jelen alkotmányjogi panasz ügyben rendelkezésre álló dokumentumok a támadott ítélet vonatkozásában nem vetnek fel olyan, az Abtv. 29. §-a szerinti alaptörvény-ellenességet, amely indokolná az alkotmányjogi panasz befogadását és érdemi elbírálását.

[14] 4. Az Alkotmánybíróság a fentiek miatt az indítványt – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2018. június 5.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/408/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3212/2018. (VI. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 17.Pf.20.106/2015/12-II. számú ítélete és a Kúria Pfv.II.22.434/2016/10. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó magánszemély (a továbbiakban: indítványozó), jogi képviselő nélkül eljárva az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte a Fővárosi Ítéltábla 17.Pf.20.106/2015/12-II. számú ítélete és a Kúria Pfv.II.22.434/2016/10. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 2. Az ügy alapjául szolgáló tényállás a következő.
- [3] 2.1. Az indítványozó 2011. február 16-án élettársi vagyonszövetség megosztása iránti keresetet terjesztett elő a per I. rendű alperesével szemben a Fővárosi Bíróságon. (A perben II. rendű alperesként vett részt az I. rendű alperes lánya.) 2014. október 6-án a Fővárosi Törvényszék (korábban: Fővárosi Bíróság) mint elsőfokú bíróság, közbenső ítéletével megállapította, hogy az indítványozó és az I. rendű alperes 1996 decembere és 2005 februárja között élettársi kapcsolatban éltek. Az elsőfokú bíróság a jogalap körében részletes bizonyítási eljárást folytatott le, amelynek következtében megállapította, hogy a felek között szoros érzelmi kapcsolat állt fenn, és a gazdasági közösség fennállását is bizonyítottan fogadta el. A tényállás megállapításakor az elsőfokú bíróság különös jelentőséget tulajdonított az I. rendű alperes egy másik perben tett tanúvallomásának, melyben az I. rendű alperes maga állította, hogy az indítványozóval nyolc éven át élettársi kapcsolatban élt. Erre a körülményre tekintettel az elsőfokú bíróság arra az álláspontra helyezkedett, hogy a bizonyítási teher megfordult, tehát nem az indítványozót terheli a továbbiakban annak bizonyítása, hogy közte és az I. rendű alperes között élettársi kapcsolat állt fenn. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az I. rendű alperes nem tudta bizonyítani, hogy az élettársi kapcsolat nem állt fenn.
- [4] 2.3. A közbenső ítélettel szembeni alperesi fellebbezés nyomán másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla döntésével az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét ítéletnek tekintette, a Polgári Perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 253. § (2) bekezdése alapján azt teljes egészében megváltoztatta és az indítványozó keresetét elutasította. Hivatkozott a másodfokú bíróság a régi Pp. 206. § (1) bekezdés alapján irányadó következetes bírói gyakorlatra (BH 2006.403.), miszerint a bizonyítékok okszerű mérlegelése a másodfokú bíróságot köti. Ennek kapcsán ugyanakkor rámutatott arra, hogy az indítványozót terhelte az élettársi kapcsolat fennálltának bizonyítása, azonban ő ennek a bizonyítási kötelezettségnek (a közös háztartás és a gazdasági közösség tekintetében) nem tudott eleget tenni, tehát nem osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját a – megfordult – bizonyítási teher tekintetében. Megállapította, hogy az elsőfokú bíróság tévedett, „amikor az általa hivatkozott törvényi rendelkezések alapján lehetőséget látott közbenső ítélet meghozatalára, ugyanis a követelés jogalapja körében hozandó döntésnek a jelen perben hiányoz[t]ak a jogszabályi feltételei.” A másodfokú bíróság szerint az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítás terjedelme és a rendelkezésre álló adatok lehetővé tették az indítványozó kereseti kérelemről történő, a régi Pp. 213. § (1) bekezdésén alapuló teljes körű döntés (ítélet) meghozatalát.
- [5] 2.4. Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében kérte, hogy a Kúria a jogerős ítéletet helyezze hatályon kívül és az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét hagyja helyben. Az indítványozó a jogerős ítélet jogszabálysértő voltát

a régi Pp. 206. § (1) bekezdése, a régi Pp. 195. § (1) bekezdése, valamint a régi Pp. 221. § (1) bekezdése sérelmével indokolta, lévén, hogy a másodfokú bíróság „a bizonyítékok egyoldalú és okszerűtlen újraértékelésével megalapozatlanul mérlegelte felül az elsőfokú bíróság érdemben helyes elsőfokú ítéletét.” Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság részletes bizonyítási eljárást folytatott le, a peradatokat helytállóan értékelte és kellő részletességgel meg is indokolta. A régi Pp. 206. § (1) valamint 221. § (1) bekezdéseibe ütköző jogszabálysérelmet az elsőfokú döntés indokolatlan felülmérlegelése képezte.

- [6] Az alperesi ellenkérelem a jogerős ítélet hatályában való fenntartására irányult.
- [7] A Kúria döntésében osztotta a jogerős döntésben foglaltakat, miszerint az élettársi kapcsolat fennállta bizonyításához a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 685/A. § alapján mindhárom törvényi feltételnek (érzelmi- és gazdasági közösség, közös háztartás) együttesen kell bizonyítaniuk lennie. (Hivatkozott ennek kapcsán két korábbi döntésére is: Pfv.II.20.759/1993/4., valamint Pfv.II.22.015/2016.) Az indítványozónak a régi Pp. 195. § (1) bekezdésére való hivatkozását tévesnek értékelte. Az indítványozó által hivatkozott bizonyíték (az alperes megelőző perben jegyzőkönyvbe foglalt nyilatkozata) kapcsán a Kúriai felhívta a figyelmet arra, hogy az „kizárólag azt bizonyítja, hogy a nyilatkozatot a közokiratban meghatározott személy megtette, olyan módon és akkor, ahogy az a közokiratban szerepel. Azt, hogy a nyilatkozat valós vagy sem, a bíróság szabad mérlegeléssel állapítja meg, a nyilatkozatban foglalt tények tekintetében az ilyen okiratnak bizonyító ereje nincs,” az egyúttal nem mentesíti az indítványozót bizonyítási kötelezettsége alól. A régi Pp. 206. §-ára való indítványozói hivatkozást a Kúria szintén alaptalannak találta, mivel nincs eljárási akadálya annak, hogy a másodfokú bíróság a megállapított tényállás alapján az elsőfokú bíróságétól eltérő jogkövetkeztetésre jusson és annak döntését teljes egészében megváltoztassa. (BH 2001.323., EBH 2006.1526., BH 2015.254.). A Kúria utalt arra, hogy számos eseti döntésével állást foglalt abban, hogy a másodfokú bíróságnak az elsőfokú bíróságétól eltérő bizonyítékértékelése nem minősül jogszabálysértésnek. Jogszabálysértés hiányában a szabad bírói mérlegeléssel megállapított tényállás felülmérlegelésének és a bizonyítékok újraértékelésének a felülvizsgálati eljárás keretében nincs helye. (BH 1993.768., BH 1995/226., BH 2013/119.)
- [8] A Kúria indokolásában arra a következtetésre jutott, hogy a jogerős ítélet vonatkozásában a peradatok okszerűtlen mérlegelése nem állapítható meg, így azt hatályában fenntartotta.
- [9] 3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Alaptörvény B) cikke, II. cikke, XIII. cikke, XV. cikke, XXIV. cikke sérelmére alapította. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése megjelölése nélkül másodlagosan kérte, hogy ha a bírói döntések megsemmisítésére az Alkotmánybíróság nem lát lehetőséget, az alkalmazott jogszabályok vonatkozásában az Alkotmánybíróság „folytasson le normakontroll eljárást”, illetve ha hatékonyabbnak találja „az alapjog megsértésének orvoslását, mondja ki mulasztásban megnyilvánuló Alaptörvény-ellenesség megállapítását”.
- [10] Az Alaptörvény B) cikke és részben a II. cikke és XIII. cikke sérelmét azzal indokolta, hogy szerinte jogállamban elképzelhetetlen az, hogy „egy bírósági eljárásban kétséget kizáróan bizonyított tényt maga a bizonyítékot szolgáltató fél vonja kétségbe. [...] Sérti az emberi méltósághoz való jogból levezetett cselekvési szabadsághoz és önkiteljesítési szabadsághoz való jogot is.” Az Alaptörvény II., XIII. és XXIV. cikke sérelmét továbbá abban látta, hogy a korábbi eljárásban bizonyítottak kétségbe vonása a tulajdonhoz való jogát „kiüresítette.” Egyebekben vitatta a másodfokú bíróság és a Kúria jogértelmezését, a bizonyítékok mérlegelését és ezzel összefüggésben sérelmezte a bíróságok részrehajlását. Az Alaptörvény XIII. cikkével kapcsolatban az indítványozó idézte a 3009/2012. (VI. 21.) AB határozatot és a 64/1993. (XII. 22.) AB határozatot, valamint a 3194/2014. (VII. 15.) AB határozatot, az alaptörvényi cikknek a tulajdonvédelmi körre, különösen a tulajdoni várományra is kiterjedő védelme tekintetében. A tulajdonjog sérelmét a bíróság bizonyítékértékelése, illetve az említett tanúvallomás figyelmen kívül hagyása által tartotta megvalósultnak.
- [11] Az Alkotmánybíróság az indítványozó által a tisztességes eljárás sérelme állításakor az Alaptörvény XXIV. cikke (1) bekezdésére való hivatkozását az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésre való hivatkozásként értékelte. Az indítványozó a tisztességes eljárás sérelmét egyrészt a per három évig tartó elhúzódására alapította, ami által sérült az észszerű időn belül hozott döntéshez való joga, másrészt a fentiekben ismertetett bírói bizonyítékértékelés kapcsán sérelmezte „a bírói mérlegelés önkényét”.
- [12] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett és az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.

- [13] Az indítványozó érintettnek tekinthető, mert a sérelmezett döntések bírósági eljárásában felperes félként vett részt.
- [14] A befogadhatóság további feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [15] 4.1. Az Alaptörvény indítványozó által hivatkozott B) cikkére alapított indítványi elemmel kapcsolatosan az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy az Abtv. 27. § a) pontja alapján csak az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelme esetén nyújtható be alkotmányjogi panasz. Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes abban a kérdésben, hogy az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése nem tekinthető az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát tartalmazó alaptörvényi rendelkezésnek, ezért erre alkotmányjogi panasz nem alapítható [lásd pl. 3108/2016. (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [23], valamint 3107/2017. (V. 8.) AB végzés, Indokolás [12]]. Az erre alapított indítványi elem tehát nem felel meg a befogadhatóság feltételének.
- [16] 4.2. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése előírja, hogy az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja szerint a kérelem akkor tekinthető határozottnak, ha az alkotmányjogi panasz egyértelműen megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, illetve az e) pont szerint egyértelműen indokolni kell, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés, illetve bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével.
- [17] Megállapítható volt, hogy az indítványozó az Alaptörvény II. cikke, valamint XV. cikke sérelmét pusztán állította, azonban a kérelem nem tartalmazza „az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét” [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont], illetve az „indítványban foglalt kérelem részletes indokolását” [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]. Az Alaptörvény XIII. cikkének sérelme tekintetében ugyan az indítványozó hivatkozott a tulajdonjog védelmi körére vonatkozó alkotmánybírósági gyakorlatra, de annak a jelen üggyel való összefüggéseit az indítvány nem tartalmazza. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza: „[i]ndokolás hiányában a kérelem nem felel meg határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség. Az Alaptörvény egyes rendelkezéseinek pusztá felsorolása ugyanis nem ad kellő alapot az alkotmányossági vizsgálat lefolytatására” [34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]]. Ezért a fenti alaptörvényi cikkek sérelme tekintetében az indítványt az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatta.
- [18] 4.3. Az Alaptörvény XXIV. cikke (1) bekezdése [valójában XXVIII. cikke (1) bekezdése] sérelmét illetően az Alkotmánybíróság vizsgálta az indítvány befogadásának az Abtv. 29. §-ában foglalt további tartalmi feltételeinek fennálltát.
- [19] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Ez alternatív feltétel, bármelyik megléte indokot ad a befogadásra. Az Alkotmánybíróság a vizsgálata eredményeként megállapította, hogy az indítvány nem fogalmazott meg alapvető alkotmányjogi jelentőségűnek tekinthető kérdést, és az alábbiakban kifejtettek alapján a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye sem merülhet fel.
- [20] Az Alkotmánybíróság általánosságban rámutat arra, hogy nem alkotmányossági, hanem szakjogi-törvényességi kérdés annak megítélése, hogy az eljáró bíróságok mely bizonyítékokat, milyen terjedelemben és milyen eredménnyel értékelték. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában ténylegesen a bíróság által megállapított ténybeli következtetéseket és az ezek tisztázása érdekében megvizsgált bizonyítékok értékelését sérelmezte, melyek felülbírálata kívül esik az Alkotmánybíróság alkotmányvédelmi feladatán.
- [21] Mint azt az Alkotmánybíróság korábban is, a 3351/2012. (XII. 5.) AB végzésében megállapította: „az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére van hatásköre, ebbe azonban a bizonyítékok bírói mérlegelésének és a bírósági eljárás teljes egészének felülbírálata nem tartozik bele” [3351/2012. (XII. 5.) AB végzés, Indokolás [7]]. Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza állandó gyakorlatát, mely szerint „az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik” [3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]]. Az Alkotmánybíróság vizsgálata tehát nem terjed ki jelen ügyben sem arra, hogy a felmerült jogvitát hogyan kellett volna a bíróságnak megítélnie, illetve nincs lehetősége arra, „hogy az Alkotmánybíróság a bírósági

- szervezet feletti szuperbíróság szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28], valamint 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [22] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozónak az ítéletekre alapított érvei, amelyek a bírói bizonyítékértékelés helyességét vitatják, nem vetik fel az Abtv. 29. §-a szerinti, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés lehetőségét.
- [23] Az észszerű határidő sérelmével kapcsolatos panaszselem tekintetében az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy az észszerű határidővel kapcsolatos esetleges döntési késedelem tényleges fennállása sem eredményez általában alaptörvény-ellenes bírói döntést, mint ahogy a jelen esetben sem hivatkozott emiatt ítéletben nyilvánított alaptörvény-ellenességre az indítványozó. Az időszerűség feltételezett sérelme és az ítélet rendelkezései között összefüggés nem állapítható meg. Így e tekintetben az alkotmányjogi panasznak nem áll fenn az Abtv. 27. §-ában foglalt azon feltétele, hogy az – egyébként is csak hipotetikus – alaptörvény-ellenesség következtében maga a bírói döntés Alaptörvényben biztosított jogot sértő tartalmat nyert volna.
- [24] 4.4. Az indítványozó panaszában másodlagosan azt a kérelmet terjesztette elő, hogy az Alkotmánybíróság folytasson le az alkalmazott jogszabályok vonatkozásában normakontroll eljárást, illetve állapítson meg mulasztást. A jogszabályok bírósági eljárások során történő értelmezése kapcsán az Alkotmánybíróság állandó gyakorlatának megfelelően rámutat arra, hogy a jogalkalmazói tevékenység során „a jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. Az Abtv. 28. § (1) bekezdése rendelkezése alapján az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában meghatározott bírói döntés felülvizsgálatára irányuló eljárásban az Abtv. 26. § szerinti, jogszabály Alaptörvénnyel való összhangját illető vizsgálatot is lefolytathat. Azonban az Alkotmánybíróság a normakontroll eljárásra való áttérést jelen esetben nem látta szükségesnek, mert megítélése szerint az alkalmazott jogszabályok tekintetében nem merült fel az alaptörvény-ellenesség kételye.
- [25] Az Alkotmánybíróság jelen döntésében is rámutat arra, hogy az Abtv. 46. § (1) bekezdése alapján megállapíthatja a mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennálltát, ha hatáskörei gyakorlása során folytatott eljárásában ezt észleli; annak indítványozására azonban az indítványozók nem jogosultak {3143/2013. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [18]}. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor hivatalból sem látta alapját a jelen ügygel összefüggésben jogalkotói mulasztás megállapításának.
- [26] Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1)–(2) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Abtv. 26. § (1) bekezdésére valamint 27. §-ára, 29. §-ára, 52. § (1b) bekezdés *b)*, *d)* és *f)* pontjaira, 56. § (3) bekezdésére, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontjaira tekintettel – visszautasította.

Budapest, 2018. június 5.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné Dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1977/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3213/2018. (VI. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 33.Kpk.45.900/2016/7. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] A személyesen eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján nyújtott be alkotmányjogi panaszt.
- [2] A panasz alapjául szolgáló közigazgatási nemperes eljárásban megállapított tényállás, illetve az ügy iratai szerint az elsőfokú hatóság 2014. november 21-én hozott határozatával megállapította, hogy az indítványozó birtokháborítást követett el, ezért arra kötelezte, hogy három napon belül állítsa helyre az eredeti állapotot, és a jövőben tartózkodjon hasonló magatartástól. A határozat megváltoztatása iránt az indítványozó pert indított, a bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Az indítványozó önkéntes teljesítésének elmaradása miatt a birtokvédelmi határozat kikényszerítése érdekében a végrehajtást foganatosító jegyző több ízben is eljárási bírság megfizetésére kötelezte az indítványozót, aki 2016. július 5. napján az elsőfokú hatóság eljárási bírság megfizetésére kötelező egyes végzéseit helybenhagyó BP/1003/02183-2/2016. számú jogerős másodfokú végzés bírósági felülvizsgálata iránt nyújtott be „keresetet”, és ezzel egyidejűleg igazolási kérelmet is. Igazolási kérelmében arra hivatkozott, hogy egészségügyi okból, önhibáján kívül nem tudta határidőben benyújtani a bírósági felülvizsgálat iránti kérelmét. Igazolási kérelméhez egy 2016. július 5. napján kiállított orvosi igazolást csatolt, amely szerint az indítványozó 2016. június 30-tól július 5-ig orvosi kezelés alatt állt, mozgásképtelen volt. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (a továbbiakban: a bíróság) nemperes eljárásban hozott 33 Kpk.45.900/2016/2. számú végzésével az indítványozó igazolási kérelmét, továbbá az elkésztett benyújtott bírósági felülvizsgálat iránti kérelmét elutasította. A bíróság szerint a mulasztás vétlenségét az indítványozó nem valószínűsítette, mert a felülvizsgálat iránti kérelem előterjesztésére nyitva álló 30 napos határidőnek csupán az utolsó két napja vonatkozásában terjesztett csak elő igazolási kérelmet, a felülvizsgálat iránti kérelmet pedig olyan napon adta postára, amikor az orvosi igazolás szerint mozgásképtelen volt. A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény módosításáról és az egyes közigazgatási nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról szóló 2005. évi XVII. törvény 2017. december 31. napjáig hatályos (a továbbiakban: Knp.) 3. § (4) bekezdésének utolsó mondatára hivatkozással a bíróság arról tájékoztatta a feleket, hogy a végzés ellen jogorvoslatnak nincs helye. A végzés ellen benyújtott „jogorvoslati kérelmében” az indítványozó arra hivatkozott, hogy a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 110. § alapján az igazolási kérelmet elutasító végzés ellen helye van fellebbezésnek, ezért a végzés a régi Pp. 110. §-ával ellentétes. A bíróság 5. számú végzésével a fellebbezést a régi Pp. 237. § alapján elutasította, mert álláspontja szerint a Knp. 3. § (4) bekezdésének utolsó mondata a régi Pp. 110. §-ában foglaltaktól eltérő szabályt állapít meg, ezért e jogszabályi rendelkezés folytán az igazolási kérelem elutasítása esetén fellebbezésnek a nemperes eljárásban nincs helye. Az indítványozó a fellebbezést elutasító végzéssel szemben is „jogorvoslati kérelmet” nyújtott be, amelyben azzal érvelt, hogy a Knp. 3. § (4) bekezdése kifejezetten az ügy érdemében hozott, és nem valamennyi végzéssel szemben zárja ki a jogorvoslatot. A bíróság az indítványozó fellebbezését 7. számú végzésével hivatalból elutasította. Végzése indokolásában kifejtette, hogy a Knp. 3. § (4) bekezdés utolsó mondatának szövegében nem található arra vonatkozó utalás, hogy a jogorvoslati jog hiánya kizárólag a nemperes eljárásban hozott érdemi döntésre vonatkozna, a normaszöveg ugyanis általában a bíróság végzéséről rendelkezik.
- [3] Az indítványozó a bíróság 2. és 7. számú végzése ellen benyújtott alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslatihoz való jogának sérelmére hivatkozott. Érvelése szerint a régi Pp. 110. § (1) bekezdése alapján az igazolási kérelmet elutasító végzés ellen helye van fellebbezésnek,

a bíróság pedig nem értelmezheti közigazgatási nemperes eljárásban szűkebben a garantált alapjogokat, mint a peres eljárásban. Jogorvoslathoz való joga sérelmének lényegét abban határozta meg, hogy a bíróság igazolási kérelmét csak egyszer bírálta el, ezért az „ügyben az igazolási kérelemmel szemben hozott bírói döntés tekintetében a jogorvoslattól történő kizárásról hozott” végzése megsemmisítését kérte. Az Alkotmánybíróság főtitkárának hiánypótlásra történő felhívására az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét megállapító jogszabályi rendelkezést, kérelme indoklása tekintetében pedig lényegében megismételte a korábban előadottakat.

- [4] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért az Ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben előírt feltételeknek. Vizsgálata eredményeként az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz az alábbi oknál fogva nem fogadható be.
- [5] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt rögzíti, hogy a panasz befogadhatóságának vizsgálatát az Abtv. 30. § (1) bekezdésére figyelemmel a bíróság 7. számú végzésére vonatkozó részében vizsgálhatta csak. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az (1b) bekezdés értelmében a kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az a)–f) pontokban foglaltakat. Az e) pont szerint az indítványnak indokolást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével. Az indítványozó szerint a 7. számú végzés azért sérti a jogorvoslathoz való jogát, mert a régi Pp. 110. § fellebbezési jogot biztosító rendelkezése ellenére igazolási kérelmét csak egyszer bírálta el a bíróság. A bíróság 7. számú végzése azonban az indítványozó fellebbezését elutasító végzés ellen benyújtott újabb fellebbezés – és nem az igazolási kérelem ellen benyújtott fellebbezés – tárgyában született. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában ennek ellenére az igazolási kérelem elleni jogorvoslat kérdésében kifejtett bírói jogértelmezés alkotmányosságát vonta kétségbe, így kérelme indoklása nincs összefüggésben a támadott bírói döntéssel, az lényegében az általa nem támadott (a panaszban meg sem említett) 5. számú végzésre vonatkozik. Mindebből az következik, hogy az indítvány nem tartalmaz indokolást arra vonatkozóan, hogy az indítványozó által támadott 7. számú végzés miért ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével. Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint ilyen indokolás hiányában a kérelem nem felel meg a határozottság – az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában rögzített – követelményének, így annak elbírálására nincs lehetőség. {Például: 34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212], 3192/2015. (X. 7.) AB végzés, Indokolás [23], 3199/2015. (X. 14.) AB végzés, Indokolás [22], 3215/2015. (XI. 10.) AB végzés, Indokolás [8]}
- [6] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján az alkotmányjogi panaszt a befogadhatóság további feltételeinek vizsgálatát mellőzve – figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésére – az Alkotmánybíróság Ügyrendje 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2018. június 5.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/766/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3214/2018. (VI. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.III.37.793/2016/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (Dr. Mátyás László Ügyvédi Iroda, 1065 Budapest, Révay utca 3., képviseli: dr. Mátyás László ügyvéd) eljáró Szabó István (a továbbiakban: indítványozó) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.III.37.793/2016/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, az ugyanis álláspontja szerint ellentétes az Alaptörvény R) cikk (1) és (2) bekezdésével, T) cikk (3) bekezdésével, I. cikk (3) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével, valamint 28. cikkével.
- [2] 1.1. A panasz alapjául szolgáló egyedi ügyben megállapított tényállás szerint a Csongrád Megyei Kormányhivatal mint elsőfokú területi vadászati hatóság 2016. szeptember 12. napján kelt, CSH/01/865-195/2016. iktatószámú határozatával a 06-802860-102 kódszámú vadászterület határát 2017. március 1. napjától a vadászterületre vonatkozó vadgazdálkodási ütemterv hatályának lejártáig az ott meghatározottak szerint megállapította, mellyel egyidejűleg a vadászterület tulajdoni közösségét nyilvántartásba vette. A határozat rendelkező része a jogorvoslattal kapcsolatosan azt a tájékoztatást adta, hogy az elsőfokú határozattal szemben fellebbezés benyújtására kizárólag az jogosult, aki a hatóság által a fenti kódszámú vadászterület határára vonatkozó ajánlására módosító javaslatot tett. Az indítványozó, más felperesekkel együtt, az elsőfokú területi vadászati hatóság határozatával szemben úgy nyújtott be fellebbezést, hogy a vadászterület határának kijelölésére vonatkozó ajánlással szemben módosító javaslatot nem terjesztett elő, melyre tekintettel az elsőfokú hatóság a fellebbezést érdemi vizsgálat nélkül elutasította. A fellebbezést érdemi vizsgálat nélkül elutasító végzés ugyancsak biztosította a jogorvoslat lehetőségét, azonban azzal az indítványozó nem élt, hanem pert indított a közigazgatási határozat felülvizsgálata iránt. Az első fokon eljáró Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 7.K.27.145/2017/6. számú végzésével a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül elutasította a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 332/A. § b) pontja alapján, miszerint a bíróság a keresetlevelet a 130. § alkalmazása során elutasítja, különösen akkor, ha a felperes anélkül indít pert a közigazgatási határozat felülvizsgálata iránt, hogy a közigazgatási eljárásban bármely fél a jogorvoslati jogát kimerítette volna.
- [3] 1.2. Az indítványozó fellebbezése nyomán másodfokon eljáró Szegedi Törvényszék 2.Kpkf.20.618/2017/2. számú végzésével az elsőfokú bíróság végzését, annak helyes indokaira tekintettel, helybenhagyta. A Szegedi Törvényszék álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, és az abból levont jogi következtetése is helytálló, mellyel a Törvényszék mindenben egyetértett.
- [4] 1.3. Az indítványozó a másodfokon eljárt bíróság végzésével szemben felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Kúriához. A Kúria a felülvizsgálati kérelmet Kfv.III.37.793/2017/2. számú végzésével hivatalból elutasította, ugyanis álláspontja szerint a régi Pp. 270. § (2)–(3) bekezdései értelmében felülvizsgálati kérelem a jogerős ítélet, az ügy érdemében hozott jogerős végzés, továbbá a keresetlevelet a régi Pp. 130. § (1) bekezdés a)–h) pontjai alapján idézés kibocsátása nélkül elutasító, valamint a pert a régi Pp. 157. § a) és g) pontja, valamint a 157/A. § (1) bekezdése szerint megszüntető jogerős végzés ellen terjeszthető elő. A Kúria álláspontja szerint az indítványozó felülvizsgálati kérelmének tárgya a fentiekől eltérően a keresetlevelet a régi Pp. 332/A. § b) pontja alap-

ján idézés kibocsátása nélkül elutasító jogerős végzés, mellyel szemben a régi Pp. 270. § (2)–(3) bekezdései alapján a felülvizsgálat lehetősége kizárt.

- [5] 2. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő alkotmányjogi panaszát az Abtv. 27. §-ára alapítva, melyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.III.37.793/2017/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kezdeményezte, az ugyanis álláspontja szerint ellentétes az Alaptörvény R) cikk (1) és (2) bekezdésével, T) cikk (3) bekezdésével, I. cikk (3) bekezdésével, XXVIII. cikk (7) bekezdésével és 28. cikkével. Az indítványozó szerint a Kúria helytelenül alkalmazta a régi Pp. keresetlevél idézés kibocsátása nélküli elutasításra vonatkozó, illetőleg a felülvizsgálati kérelmet hivatalból elutasító szabályait, mely helytelen alkalmazás az indítványozó jogorvoslathoz való jogának sérelmét eredményezte. Az indítványozó érvelése szerint az ügyben első- és másodfokon eljáró bíróságok megsértették továbbá az indítványozó Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárásból való jogát is, amikor a közigazgatási eljárást lezáró határozattal szemben szabályszerűen előterjesztett kereseti kérelem tárgyalását arra hivatkozással tagadták meg, hogy az indítványozó egy másik közigazgatási ügyben nem merítette ki a jogorvoslathoz való jogát.
- [6] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [7] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozó perbeli jogi képviselője a Szegedi Törvényszék mint másodfokú bíróság végzését 2017. július 21. napján, a Kúria mint felülvizsgálati bíróság végzését 2017. november 20. napján vette át, az alkotmányjogi panaszt pedig 2018. január 8. napján adta postára. Az indítványozó az alkotmányjogi panasz szempontjából a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 27. §-ra alapított alkotmányjogi panaszát.
- [8] 3.2. Az Alkotmánybíróság a 3269/2016. (XII. 20.) AB végzésben akként foglalt állást, hogy „a Kúria mint felülvizsgálati bíróság [...] az indítványozó felülvizsgálati kérelmét – törvénybe foglalt kizáró ok fennállása alapján – hivatalból elutasító végzése nem minősül sem az ügy érdemében hozott döntésnek, sem pedig a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló bírósági eljárást érdemben a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság [...] végzése zárta le. [...] Az indítványozó a jogerős végzés ellen törvényes határidőn belül alkotmányjogi panaszt nem terjesztett elő. Az, hogy az indítványozó az Alaptörvényben biztosított jog sérelme kapcsán – egyebek mellett – az eljárás egészét illető törvényességi kifogásokat is tett, a Kúria érdemi elbírálást nem tartalmazó végzésének alkotmányossági vizsgálatát nem alapozza meg” (Indokolás [17]). Az Alkotmánybíróság a 3368/2017. (XII. 22.) AB végzésben mindezt azzal egészítette ki, hogy „az indítványt vagy kérelmet jogszabályban foglalt kizáró ok alapján elutasító bírósági döntés érdemi alkotmánybírósági vizsgálatát az Abtv. 27. § szerinti eljárásban abban az esetben megalapozhatja az alkotmányjogi panasz, ha az indítványozó kifejezetten az elutasító döntés alapjául szolgáló kizáró oknak a bíróság általi – Alaptörvényben biztosított jogát sértő – értelmezését kifogásolja” (Indokolás [17]). Mindez azt jelenti, hogy tekintettel a Szegedi Törvényszék, illetőleg a Kúria végzése kézbesítésének és az alkotmányjogi panasz benyújtásának időpontjára, valamint a Kúria végzésének jogi természetére, az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét az első- és másodfokú bírósági döntésekkel összefüggésben állító elemében nem vizsgálhatta.
- [9] 3.3. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasznak a Kúria mint felülvizsgálati bíróság végzését támadó elemeivel kapcsolatosan az alábbiakat állapította meg.
- [10] Az Abtv. 27. § a) pontja alapján csak az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelme esetén nyújtható be alkotmányjogi panasz. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint sem az Alaptörvény R) cikk (1) és (2) bekezdése, sem a T) cikk (3) bekezdése, sem az I. cikk (3) bekezdése, sem pedig 28. cikke nem tekinthető az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának {az R) cikk (1) és (2) bekezdéseire: 3139/2018. (IV. 19.) AB végzés, Indokolás [13], a T) cikk (3) bekezdésére: 3120/2018. (IV. 9.) AB végzés, Indokolás [15], az I. cikk (3) bekezdésére és a 28. cikkre: 3361/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [24]}.

- [11] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint e befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [12] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépését követően többször is megerősítette azt a gyakorlatát, miszerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jog a rendes (még nem jogerős határozatokkal szemben igénybe vehető) jogorvoslatokra vonatkozik, ezért a felülvizsgálat mint rendkívüli jogorvoslat a jogorvoslathoz való joggal nem hozható összefüggésbe {legutóbb: 3315/2017. (XI. 30.) AB végzés, Indokolás [20]}. A rendkívüli jogorvoslatra (felülvizsgálatra) ugyanis senkinek, így az indítványozónak sincs az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből levezethető alapjoga. Mindezekre tekintettel az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben sincs helye az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatának.
- [13] 4. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 5. §-a alapján eljárva, az Abtv. 56. § (3) bekezdésében foglaltakra figyelemmel, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a), d) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2018. június 5.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/77/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3215/2018. (VI. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.I.10.367/2016/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. K. Kovács Dóra ügyvéd, 1114 Budapest, Móricz Zsigmond körtér 15. földszint 4.) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv.I.10.367/2016/6. számú ítélete, a Fővárosi Törvényszék 4.Mf.680.557/2015/4. számú ítélete és a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 17.M.1998/2013/45. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a következők szerint foglalható össze.
- [3] 2.1. Az indítványozó, az alkotmányjogi panasz benyújtására okot adó peres eljárás felperese 2005. szeptember 1-jétől állt a Tan Kapuja Buddhista Egyház (a továbbiakban: TKBE) fenntartásában működő felsőoktatási intézmény, a Tan Kapuja Buddhista Főiskola (a továbbiakban: főiskola) alkalmazásában. Az indítványozót 2007. szeptember 1-jétől 2011. augusztus 31-ig terjedő határozott időre a miniszterelnök megbízta a főiskola rektori teendőinek ellátásával. A főiskola az indítványozó munkaviszonyát 2009 júliusában kelt rendkívüli felmondással megszüntette, amelyet a munkáltatói jogkört gyakorló TKBE nevében az Egyházi Tanács vezetője írt alá. A rendkívüli felmondás indokolása szerint az indítványozó 2008. augusztus 31-én bejelentette a rektori tisztségről való lemondását, ezt utóbb többször is megerősítette, ezért a munkáltató rendkívüli rektor-helyettest bízott meg. Az indítványozó ezt követően az egyházzal mint fenntartóval és a főiskola egyes oktatóival szemben olyan magatartást tanúsított, amelyre még rektorként sem lett volna jogosult. Így több személyről elektronikus levélben azt állította, hogy bűncselekményt követett el, ami miatt az indítványozóval szemben magánvádas eljárás is indult. Ez a magatartása alkalmas lehetett mind az egyház, mind a főiskola jóhírnevének és tekintélyének a csorbítására a felmondás indoklása szerint. Annak ellenére, hogy tisztában volt azzal, hogy a főiskolán csak a TKBE előzetes hozzájárulásával alkalmazhat magánszemélyt, egy szakemberrel e nélkül létesített jogviszonyt, utóbb pedig a főiskola ezt a munkaviszonyt csak több millió forint kifizetésével tudta megszüntetni. Több oktató munkaviszonyát 2009 júniusában annak ellenére szüntette meg, hogy tudomása volt arról, hogy a TKBE 2008 szeptemberében a munkáltatói jogokat magához vonta. 2009 júniusában az indítványozó a felmondásban foglaltak szerint törvénybe ütköző módon több személy főiskolai oklevelét visszavonta, és ezt a jogsértést a TKBE felszólítása ellenére sem szüntette meg. Nem hajtotta végre a TKBE mint intézményfenntartó 2009 áprilisában kelt határozatait, azokkal nyíltan szembehelyezkedett, és a hallgatók körében olyan látszatot kívánt kelteni, mintha a fenntartói határozat megalapozatlan és jogellenes lenne. 2009 júniusában kelt elektronikus levelében összehívta a főiskola szenátusát és jutalmat helyezett kilátásba annak, aki ott megjelenik és szavaz. A munkáltató érvelése szerint e magatartásával alapvetően megsértette a TKBE és a főiskola önzetlenséget és békét hirdető célját és küldetését, továbbá magatartása súlyos etikai problémákat is felvetett. A felmondást megelőző közel egy évben folyamatosan olyan magatartást tanúsított, ami sértette a TKBE és a főiskola közti jó viszonyt. Az indítványozó magatartása, nyilatkozatai anyagi és erkölcsi hátrányt okoztak, így – a felmondás szerint – megállapítható volt a munkaviszonyból származó lényeges kötelezettségek folyamatos, jelentős mértékű szándékos megsértése, ami megalapozta a munkaviszony rendkívüli felmondással történő megszüntetését.

- [4] 2.2. Az indítványozó ezt követően keresetet nyújtott be a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz (a továbbiakban: bíróság), melyben a munkáltatói intézkedés jogellenességének megállapítását és az alperes kártérítés megfizetésére kötelezését kérte, hivatkozva arra, hogy a rendkívüli felmondás elkésett volt, az intézkedés nem az arra jogosult munkáltatói jogkör gyakorlójától származott, és a felmondás indokolásában foglaltak sem feleltek meg a jogszabályi elvárásoknak. A bíróság megállapította, hogy a TKBE Alapszabályának a munkáltatói jogkör gyakorlása tekintetében történő módosítása szabályszerűen történt, és önmagában az a körülmény, hogy az indítványozót az Egyházügyi Tanács ülésére nem hívták meg, nem érinti a munkáltatói jogkör delegálására vonatkozó döntés jogszerűségét. A bíróság e körben utalt arra is, hogy nem hagyható figyelmen kívül az a tény, hogy az indítványozó már korábban közölte az oktatókkal, az alkalmazottakkal, az Egyházügyi Tanáccsal és a Szenátussal, hogy a rektori tisztségről lemond, amelyet a Szenátus 2008 szeptemberében elfogadott. Ebből kifolyólag az Alapszabály módosításáról szóló döntés időpontjában a munkáltató- bíróság álláspontja szerint – már alappal nem tekintette az indítványozót rektornak. Megállapította a bíróság azt is, hogy a rendkívüli felmondásról az Egyházügyi Tanács döntött, akinek a nevében azt az elnök írta alá, így az intézkedés az arra jogosulttól származott. A bíróság kifejtette, hogy a rendkívüli felmondásban az indítványozó terhére rótt kötelezettségmegszegéseket úgy foglalták össze, hogy a felmondást megelőző közel egy éven keresztül tanúsított olyan magatartást, ami a jogviszony megszüntetését indokoltá tette, azaz a munkáltató az indítványozó kötelezettségmegszegését folyamatosnak tekintette. A munkáltató ezen álláspontja – állapította meg a bíróság – a tényeknek megfelelt, vagyis az intézkedés meghozatala határidőben történt. A bíróság véleménye szerint a munkáltató részéről az indítványozó terhére rótt nyilvános véleményformálás valóban nem egyeztethető össze a buddhista szemlélettel, a Szenátus összehívása és ott a megjelenésért és a szavazásért jutalom kilátásba helyezése semmiképpen sem felelt meg a főiskola és a TKBE önzetlenséget és békét hirdető céljának, és ez a magatartás etikai problémákat is felvetett. A bíróság megállapította azt is, hogy a főiskolára nézve nyilvánvalóan hátrányos következménnyel járt az is, hogy az indítványozó a hallgatókkal – mint e tekintetben illetéktelen személyekkel – a főiskola tevékenységére vonatkozó alapvető fontosságú információkat közölte. A fenntartó előzetes hozzájárulása nélkül létesített munkaviszony az indítványozó részéről a munkaviszonyából származó lényeges kötelezettségének szándékos és jelentős mértékű megszegését jelentette a bíróság szerint. Az egyes főiskolai tanári munkaviszonyok indítványozó által történő megszüntetése sem felelt meg az indítványozó munkáltatói szabályok, előírások és utasítások szerinti munkavégzési kötelezettségének. Az indítványozó a munkaviszonyából származó kötelezettségét szándékosan és jelentős mértékben szegte meg akkor is, amikor több személy főiskolai oklevelét visszavonta. A bíróság álláspontja szerint mindezek jogszerűen vonták maguk után a munkaviszony rendkívüli felmondással történő megszüntetését a munkáltató részéről, ezért a bíróság az indítványozó keresetét elutasította.
- [5] Az indítványozó fellebbezése folytán a másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék a bíróság ítéletét helyben hagyta. Az ítélete indokolásában – egyebek mellett – rámutatott arra, hogy a bíróság a munkáltatói jogkör gyakorlásával kapcsolatosan helytállóan foglalt állást, és helyesen utalt arra, hogy az Egyházi Tanács határozatának jogszerűsége a munkaügyi perben nem vizsgálható, az indítványozó által sérelmesnek vélt határozatot pedig a bíróság előtt nem támadta meg. E tekintetben a törvényszék ítélete külön is utal az Egyházi Tanács 2008. szeptemberi határozatára, mely szerint „[a] fenntartó magához vonja valamennyi főiskolai munkakör létesítésének, és valamennyi már létező főiskolai munkakör feletti munkáltatói jogkör gyakorlásának a jogát (ideértve a rendkívüli rektor-helyettesi munkakör feletti munkáltatói jogkör gyakorlását is). Ennek megfelelően a mai naptól az új rektor megválasztásáig a TKBF valamennyi már létező, vagy a jövőben esetleg létesítendő munkaviszonya (illetve munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonya) tekintetében kizárólag a fenntartó képviseletében eljáró TKBE ET vezetője előzetes írásbeli egyetértésével lehet munkáltatói intézkedést tenni. A TKBF bármely vezető szervének a fenntartó képviselője egyetértésének hiányában tett ilyen irányú intézkedései hatálytalanok”. A törvényszék megállapította ez alapján, hogy a bíróság a rendelkezésére álló bizonyítékok és tanúvallomások alapján helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy a munkáltató jogszerűen adta ki a rendkívüli felmondást, az az arra jogosulttól származott. A törvényszék rámutatott arra is, hogy a bíróság a felmondás kapcsán helyesen utalt az indítványozó folytatólagos, illetve ismétlődő felrható cselekményeire, így a munkáltatói intézkedés alaki okból sem jogellenes. A törvényszék ítélete szerint az indítványozó által elkövetett cselekmények önmagukban olyan jelentős súlyúak, amelyek külön-külön is jogszerű alapul szolgálhattak a munkaviszony rendkívüli felmondással történő megszüntetésének. Az pedig – szögezte le a törvényszék –, hogy az indítványozó a fenntartó egyház vezetőivel kapcsolatosan elektronikus levélben sértő kijelentéseket tett, nyilvánvalóan ellehetlenítette a munkaviszony további fenntartását.

- [6] Az indítványozó felülvizsgálati kérelme folytán eljáró Kúria a törvényszék ítéletét hatályában fenntartotta, a bíróság és a törvényszék az indítványozó munkaviszonyának megszüntetésére vonatkozó döntéseit megalapozottnak minősítette. Ítéletében rámutatott arra is, hogy a kialakult bírói gyakorlatnak megfelelően a felülvizsgálati kérelem elbírálásakor a korábbi beadványokra hivatkozásokat nem, csak a felülvizsgálati kérelemben konkrétan megjelölt indokokat vehette figyelembe. A Kúria ítéletében utalt még arra, hogy az indítványozó kérelmében felsorolta ugyan azokat a jogszabályokat, amelyek álláspontja szerint az ügyében még irányadó Alkotmánnyal összhangban kizárják, hogy a rektornak felmondjanak, e körben azonban részletes álláspontját nem fejtette ki, nem jelölte meg továbbá, hogy mely jogszabály és miért ellentétes az Alkotmány előírásaival, és milyen jogsértést követett el a munkáltató, amit a bíróság illetve a törvényszék is tévesen értékelt. Ebből következően a felülvizsgálati kérelem ezen része nem felelt meg a törvényi előírásoknak, így az a Kúria részéről érdemben nem volt felülvizsgálható.
- [7] 3. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be alkotmányjogi panaszát, melyet az Alkotmánybíróság főtktárának hiánypótlásra történt felhívására kiegészített. Indítványában az Alaptörvény megsértett rendelkezéseiként az Alaptörvény X. cikke (1)–(3) bekezdéseit és a XXVIII. cikk (1) bekezdését jelölte meg. Az indítványozó nézete szerint mindkét állított alapjogsérelem érdemben befolyásolta a bírói döntést, mert a tudományos kutatás, a tanítás szabadságához, a felsőoktatási intézmények önállóságához való jogból következően a felsőoktatási intézmény rektorának egyszerű munkáltatói aktussal nem lehet felmondani, ez sérti a felsőoktatási intézmény autonómiáját. Ezért szerinte a bíróságnak „minden egyéb körülménytől függetlenül” meg kellett volna állapítania a felmondás jogellenességét. Az ezzel ellenkező bírói döntés csakis az érintett alapjog sérelmével volt lehetséges. A „tisztességes eljáráshoz és elbíráláshoz” való jogának egyértelmű sérelmét jelenti az, hogy ügyében a bíróság indokolási kötelezettségét elmulasztotta. A perben az indítványozó kifejezett kérelme ellenére egyik eljáró bíróság sem bíralt el három, egyenként is perdöntőnek minősülő jogszabálysértést. Az indítványozó által állított jogszabálysértések egyikére sem tér ki a panaszban támadott ítéletek indokolása, holott „ezek mérlegelése ellenkező bírói döntést alapozott volna meg”. Az indítványozó szerint állított alapjogsérelmei alapvető alkotmányjogi kérdéssel „függnek össze”, mivel a felsőoktatási intézmények autonómiájának egyik legfontosabb szerve a rektor, de felette a munkáltatói jogkört az intézmény fenntartója gyakorolja. A munkáltatói jogok rektorral szembeni alkalmazása „alkalmas lehet” véleménye szerint az intézményi autonómia jelentős csorbítására. Az indokolási kötelezettség alkotmányos tartalmát az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában „már elemezte, ezért ennek ismételt vizsgálata nem látszik szükségesnek”.
- [8] Az indítványozó a tudományos kutatáshoz, a tanítás szabadságához, a felsőoktatási intézmények önállóságához való – nézete szerint az Alaptörvény X. cikkében szabályozott – jog megsértésének alátámasztásaként felhív több, e tárgykörben 1992 és 2006 között született alkotmánybírósági döntést. Ezek bemutatását, kivonatos idézését követően egyebek mellett megállapítja, hogy az alkotmánybírósági határozatok fényében a felsőoktatási intézmények autonómiájának az Alkotmány időszakában megvalósuló alkotmányos védelme „hasznoló volt” az Alaptörvény elfogadása utáni helyzettel, így az Alkotmánybíróság kiemelten védendő alapjognak tekintette a kutatás és a tudományos tanítás szabadságát és autonómiáját. Az indítványozó kiemeli, hogy az Alkotmánybíróság egyik, idézett határozatában a rektor megbízására vonatkozó előterjesztés megtételét kifejezetten a felsőoktatási intézmény autonómiájával védett „tudományos, oktatási és kutatási tevékenységet érintő, alapvető döntés”-nek minősítette. Az idézett Alkotmánybírósági döntéseket saját ügyére vetítve megállapítja az indítványozó, hogy a rektor megbízásának megszűnését eredményező döntés, amennyiben abban az intézmény önkormányzati szerve nem vesz részt, kiemelten védett alapjogot sért. Az általa a perben vitatott felmondás során éppen ez történt: a „[f]enntartó felmondott a Főiskola rektorának, ezzel rektori megbízása is megszűnt – noha a Főiskola szenátusa nem határozott a kérdésről, nem is tárgyalta azt”. A rektornak történő felmondás – folytatja az indítványozó – megbénítja a rektor mint felsőoktatási önkormányzati szerv működését, ami által az intézmény működése ellehetetlenül, és közvetlen veszélybe kerül az intézményi autonómia is. Az indítványozó a vonatkozó törvény általa relevánsnak tartott rendelkezéseinek ismertetését követően megállapítja, hogy a törvény alapján a fenntartó munkáltatói joggyakorlása nem korlátlan, „a hivatalban lévő rektor munkaviszonyát nem szüntetheti meg, mivel a rektori megbízás munkaviszonyhoz kötött, ám a rektor felmentésére csak a szenátus kezdeményezése alapján, miniszterelnöki döntéssel van lehetőség”. A bíróságoknak a panaszban támadott ítéleteikben a törvény rendelkezéseit az Alaptörvénnyel összhangban kellett volna értelmezniük, így – az indítványozó véleménye szerint – amikor nem mondták ki a munkáltatói felmondás jogelle-

nességét, megsértették a fokozott alkotmányos védelmet élvező, számára az Alaptörvény X. cikkében biztosított alapjogát.

- [9] Az indítványozó állítása szerint kereseti kérelmében, fellebbezésében és felülvizsgálati kérelmében a jogszabályhelyek megjelölésével, a vonatkozó tények ismertetésével pontosan megjelölt három olyan törvénysértést, amelyek alapján a felmondás jogellenességét a bíróságoknak ki kellett volna mondaniuk. „Ezek értékeléséről egyik bíróság sem adott számot határozatában, és ezzel megsértették az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikkében biztosított alapjogát”.
- [10] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek.
- [11] 4.1. A testület megállapította, hogy az indítvány ezeknek a törvényi kritériumoknak csak részben felel meg, mivel az alább kifejtettek szerint nem tartalmaz elégséges, megfelelően alátámasztott és alkotmányjogilag értékelhető, illetve releváns indokolást arra nézve, hogy az indítványozó által sérelmezett bírói döntések miért elentétesek az Alaptörvény indítványban megjelölt rendelkezéseivel.
- [12] 4.2. Az Abtv. 29. §-a szerint „[a]z Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.” Ez alternatív feltétel, bármelyik megléte indokot ad a befogadásra. Ezért az Alkotmánybíróság azt vizsgálta, hogy az indítványban felhozott érvek alapján felmerülhet-e a bírói döntések alaptörvény-ellenességének kételye, illetve a felvetett kérdés kapcsán az ezzel összefüggésben leírt indokok megalapozzák-e annak alapvető alkotmányjogi jelentőségét.
- [13] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvénynek a támadott bírói döntések által megsérteni állított rendelkezéseiként az Alaptörvény XXVIII. cikke (1) bekezdését és a X. cikke (1)–(3) bekezdéseit jelölte meg.
- [14] 4.3. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d*) pontja alapján az Alkotmánybíróság a bírói döntéseknek kizárólag az Alaptörvénnyel való összhangját bírálhatja felül. Ebből következően az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hivatkozik arra az évek óta folytatott és az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésére visszavezethető, következetes gyakorlatára, amely szerint – mivel a testület „az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve” –, ezért eljárása során nem vizsgálhatja felül a támadott bírói döntés jog-, illetve törvényszerűségét. Ezt már csak azért sem teheti meg, mert ez esetben az Alaptörvény 25. cikk (1) bekezdése szerint a bíróságok számára megfogalmazott, a 25. cikk (2) bekezdésében konkretizált igazságszolgáltatási hatáskörben, következőképpen alaptörvény-ellenesen járna el. Ezért „[ö]nmagukban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” {elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [15] 4.4. A tisztességes tárgyaláshoz fűződő alapjogot az Alkotmánybíróság az eddigiekben követett gyakorlatában a bírósági eljárásokkal szembeni elvárásként értékelte. Eszerint az Alaptörvény a XXVIII. cikk (1) bekezdésében nem kétségesen eljárási, processzuális természetű alapjogot ismer el, amelynek elvi alapját az eljárás egészének minőségében lehet megragadni. Az Alkotmánybíróság által a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában (Indokolás [29]) alkalmazhatónak ítélt 6/1998. (III. 11.) AB határozata értelmében a tisztességes eljáráshoz való jog „olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembe vételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes” (ABH 1998, 91, 95).
- [16] Az indítványozó a tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmeként alkotmányjogi panaszában azt jelöli meg, hogy ügyében az eljáró bíróságok indokolási kötelezettségüket elmulasztották, így – kifejezett kérelme ellenére – egyik eljáró bíróság sem bírálta el három, az indítványozó nézete szerint egyenként is „perdöntőnek minősülő” jogszabálysértést, holott ezek mérlegelése ellenkező bírói döntést alapozott volna meg. Véleménye szerint tehát az ügyében eljáró bíróságok egyes kereseti érveléseit lényegében megkerülték és azokra nem adtak választ. Ez az indítványozói állítás esetlegesen felvetheti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét, azonban ennek érdemi vizsgálatára csak megfelelő, alkotmányosan értékelhető indokolás mellett kerülhet sor.

- [17] Az, hogy az indítványozó a bírósági eljárásban mit tart elbírálandó kérdésnek és a bíróság a kereset tárgyából következően az erre vonatkozó jogszabályi rendelkezések alkalmazása alapján pontosan mit és hogyan bírál el, törvényességi és nem alkotmányossági kérdés. A jelen ügyben az eljáró bíróságok az indítványozó keresetét a munkaviszonya megszüntetése jogellenességének megállapítására és jogkövetkezményeinek alkalmazására irányuló keresetként azonosították és ekként bírálták el, az ehhez megítélésük szerint szükséges és elégséges bizonyítást lefolytatva, a lefolytatott eljárás eredményeként rendelkezésre álló bizonyítékok mérlegelésével és értékelésével megállapított tényállást egybevetve az alkalmazandó jogszabályokkal elbírálnak ítélték a kereseti kérelmet, és ennek alapján hozták meg döntéseiket az alábbi három kérdésben: az indítványozó által kifogásolt munkáltatói intézkedés az arra jogosulttól származott-e, a felmondásban az indítványozó terhére rótt cselekmények tekintetében megállapítható-e az elévülés, illetve a munkáltatói intézkedésben foglaltak megalapozták-e a rendkívüli felmondást, azaz az indítványozó a munkaviszonyából származó lényeges kötelezettségeit szándékosan és jelentős mértékben megszegte-e. Az Alkotmánybíróság e körben rámutat arra is, hogy a Kúria indítványozó által támadott ítéletében részletesen számot adott továbbá arról és megindokolta, hogy az indítványozó felülvizsgálati kérelmében foglalt egyes felvetéseket milyen okokból kifolyólag nem bírálhatott el érdemben.
- [18] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a rendelkezésre álló iratok alapján megállapítható, hogy az ügyben eljáró bíróságok a lefolytatott bizonyítási eljárás alapján osztották a munkáltató azon álláspontját, hogy az indítványozó rektori megbízásáról történt lemondásával – amelyet a főiskola szenátusa kifejezetten el is fogadott – e megbízatása megszűnt. A lemondás tényét egyébként a rendelkezésre álló iratok alapján az indítványozó sem vitatta az eljárás során, emiatt került sor a munkáltató részéről rendkívüli rektor-helyettes megbízására, és erre tekintettel állapította meg a bíróság, hogy ezt követően a munkáltató alappal nem tekintette az indítványozót rektornak. Ebből következően az alkotmányjogi panasz benyújtására okot adó peres eljárás tárgya az indítványozó mint főiskolai tanár munkaviszonya rendkívüli felmondással történő megszüntetésének a jogszerűsége volt, és az eljáró bíróságok megállapítása szerint a rendelkezésre álló bizonyítékok és az általuk megállapított tényállás megalapozták a munkáltató indítványozó által vitatott intézkedését, tehát az – a bíróságok egybehangzó megállapítása szerint – jogszerű és törvényes volt. Az Alkotmánybíróság a fentiek kapcsán hangsúlyozza: annak eldöntése, hogy a bíróság a tényállás megállapításához milyen körben tartja szükségesnek bizonyítási eljárás lefolytatását, illetve milyen esetben lát egy tény, álláspontot bizonyítottnak, az ügyben eljáró bíróság ténymegállapítási hatáskörébe tartozó törvényességi kérdés, amely önmagában nem vet fel alkotmányossági kérdést. Szélsőséges esetben ennek kapcsán nem lehetne kizárni ugyan az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét, de az indítványozó jelen ügyben nem adott elő olyan alkotmányossági indokot, amely ezt a gyanút felvetné. Mivel az indítványozó által támadott bírósági döntések olyan törvényességi, törvényértelmezési kérdésekben foglaltak állást, amelyekhez kapcsolódóan az indítványozó semmilyen olyan érvet nem vetett fel, amely alapján a tisztességtelen eljárás gyanúja felmerülne, ezért az Alkotmánybíróság ezt az indítványi elemet az indokolás [14] bekezdésében leírtak alapján nem vizsgálhatta.
- [19] 4.5. Az indítványozó állítása szerint az alkotmányjogi panaszában támadott bírói döntések sértik „a tudományos kutatáshoz, a tanítás szabadságához, a felsőoktatási intézmények önállóságához való” – az Alaptörvény X. cikkében szabályozott – jogot is. Ezzel kapcsolatosan az indítványozó utal arra, hogy a rektor megbízásának megszűnését eredményező döntés, amennyiben abban az intézmény önkormányzati szerve nem vesz részt, kiemelten védett alapjogot sért, az általa sérelmezett bírói döntésekben jogszerűnek ítélt munkáltatói intézkedéssel „megbénult” a rektor és ellehetetlenült az intézmény működése, továbbá közvetlen veszélybe került az intézményi autonómia is. Az indítványozó hivatkozott arra is, hogy a fenntartó munkáltatói joggyakorlása nem korlátlan, álláspontja szerint a hivatalban lévő rektor munkaviszonyát nem szüntetheti meg, és a rektor felmentésére csak a szenátus kezdeményezése alapján, miniszterelnöki döntéssel van lehetőség. Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatosan utal az indokolás [15]–[18] bekezdéseiben tett – a per tárgyára vonatkozó – megállapításaira. Így az indítványozó által sérelmezett bíróságok eljárása az indítványozó mint főiskolai tanár munkaviszonyának rendkívüli felmondással történő megszüntetése indítványozó által állított jogellenességének elbírálására irányult, azaz arra, hogy az indítványozó munkaviszonyából származó lényeges kötelezettségét szándékosan és jelentős mértékben megszegte-e. A bíróságok által lefolytatott eljárás tárgyát tekintve nem irányult és nem vonatkozott az indítványozó rektori megbízása megszűnésének körülményeire, indokaira, illetve jogszerűségére sem. Ebben a körben a bíróságok az indítványozó által támadott ítéleteikben a tényállás megállapításával kapcsolatosan pusztán rögzítették, megállapították az indítványozónak a főiskolán betöltött státu-

szára vonatkozó – lemondását követően kialakult – helyzetet, de rektori megbízását tekintve jogalakító döntést nem hoztak, illetve ilyen korábbi döntést nem is bíráltak el. A peres eljárásnak és a támadott ítéleteknek az indítványozó rektori megbízása tehát nem volt tárgya, ezért azok az indítványozó rektori státuszát fogalmilag és nyilvánvalóan nem sérthették, így az indítványozónak az Alaptörvény X. cikkének állított sérelmével kapcsolatos érvei nincsenek összefüggésben a sérelmezett bírói döntésekkel, az általa állított jogsérelem és a támadott bírói döntések között alkotmányjogilag értékelhető kapcsolat nem áll fenn, ezért az Alkotmánybíróság érdemben ezt az indítványi elemet sem vizsgálhatta.

- [20] A fentiekben kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikke (1) bekezdésének és X. cikke (1)–(3) bekezdéseinek sérelmét állító indítvány az indokolás [14]–[21] bekezdésekben kifejtettek szerint nem alkalmas arra, hogy azt az Alkotmánybíróság érdemben vizsgálja és befogadja, továbbá nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt feltételek egyikének sem.
- [21] Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1)–(2) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Abtv. 29. §-ára, az 52. § (1b) bekezdés e) pontjára, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjaira tekintettel – visszautasította.

Budapest, 2018. június 5.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1560/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3216/2018. (VI. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.III.20.695/2016/15. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó magánszemély (a továbbiakban: indítványozó) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Fővárosi Törvényszék 38.P.23.023/2011/61. számú, a Fővárosi Ítéltábla 7.Pf.20.597/2015/13. számú, valamint a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.III.20.695/2016/15. számú ítélete megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az indítvány benyújtására okot adó ügynek az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következők.
- [3] 2.1. Az indítványozó idős, súlyos betegségben szenvedő édesanyja kórházba került, ahol alapbetegségéhez kapcsolódóan életmentő műtétet, majd az e műtét szövődményeként kialakult állapot miatt újabb műtétet végeztek el. Az indítványozó édesanyja ezt követően a kórházban elhunyt. A perben büntetőeljárás is folyamatban volt, amelynek abból a szempontból van jelentősége, hogy a később eljárt bíróságok a büntetőeljárásban született szakértői véleményt is figyelembe vették.
- [4] 2.2. Az indítványozó ezt követően keresetet nyújtott be a Fővárosi Törvényszékhez (a továbbiakban: bíróság) az édesanyját ellátó kórházzal (a továbbiakban: alperes) szemben, melyben megállapítani kérte egyrészt az alperes nyolc rendbeli orvosi protokoll sértését, másrészt, hogy ezek következtében sérültek édesanyjának a személyhez fűződő jogai (testi épség, egészség), harmadrészt – mivel mindezek édesanyja halálához vezettek – nem vagyoni kártérítésként (eredetileg 39 000 000 Ft, keresetmódosítást követően) 29 999 995 Ft és törvényes kamatai megfizetésére kérte kötelezni az alperest. A nem vagyoni kártérítést egyrészt hozzátartozói jogutódként, másrészt saját jogaként, kegyeleti jogai megsértése miatt kívánta érvényesíteni. E körben egyrészt arra hivatkozott, hogy az alperes nem értesítette őt édesanyja haláláról, másrészt pedig arra, hogy a halálesettel kapcsolatos ügyintézésekor a kórházi osztályon zenés TV-csatorna ment, melyen az ott tartózkodó nővérek „meglehetősen jól szórakoztak”.
- [5] A bíróság bekérte a büntetőeljárás során keletkezett iratokat, valamint az ügy eldöntéséhez (e körben pl. ahhoz, hogy az alperes a törvényben megszabott ellátásban részesítette-e az elhunytat) szükséges kérdések tisztázása érdekében, az indítványozó indítványára szakértőt vezetett be a perbe.
- [6] A bíróság az alábbiakat fejtette ki a bizonyítással kapcsolatban: „[a] kereset jogcímére figyelemmel a felperes tartozott bizonyítani azt, hogy az alperes a felperes hozzátartozójának gyógykezelése során a felperes élethez, egészséghez, testi épséghez való jogát megsértette azzal, hogy betegként való ellátása során az ellátásában résztvevőktől elvárható gondosságot, valamint a szakmai és etikai szabályokat, illetve irányelveket nem tartották be. Elegendő lett volna e körben annak bizonyítása, hogy a hátrány az egészségügyi intézményben, az általuk végzett kezelés alatt, az orvosok által végzett beavatkozásokkal összefüggésben keletkezett, avagy a bekeletkezett károsodás lehetséges okai között a kifejtett kezelési tevékenységek szerepelnek.”
- [7] A bíróság az indítványozó által állított protokollsértések közül egynél állapította meg, hogy a protokoll megtartása nem bizonyított, azonban arra a következtetésre jutott, hogy még ha meg is valósult (volna) a protokollsértés, aközött és a kialakult szövődmény, illetve az indítványozó édesanyjának halála között oksági kapcsolat nem áll fenn.
- [8] A bíróság kifejtette, hogy nem ért egyet az indítványozó „azon álláspontjával, hogy a protokollsértés egyben a felperes igényének megalapozottságát minden további nélkül bizonyítaná. A felperes bizonyítani tartozott

jogelődje személyiségi jogainak sérelmét. A jogsértő magatartás ennek bizonyítására önmagában nem alkalmas. Azt kellett volna bizonyítania a felperesnek, hogy ezen jogsértő cselekmények folytán halt meg jogelődje, avagy gyógyulási esélyei legalább csökkentek avagy veszélyeztetésre kerültek. Ugyanígy az orvosi iratok vezetésének köteleme nem személyiségi joga a betegnek, így annak jogszabálysértő vezetése önmagában nem alkalmas a személyiségi jog sérelmének megállapítására." Erre, valamint arra tekintettel, hogy a saját, kegyeleti jogának a megsértését az indítványozó nem bizonyította, a bíróság a keresetet elutasította.

- [9] 2.3. A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú ítéletet, az indítványozó felülvizsgálati kérelmére eljáró Kúria pedig a jogerős ítéletet helybenhagyta.
- [10] 3. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be alkotmányjogi panaszát, melyet az Alkotmánybíróság főttkárának hiánypótlásra történt felhívására kiegészített. Az indítványozó úgy nyilatkozott, hogy keresetét és felülvizsgálati kérelmét változatlanul fenntartja, ezen túlmenően az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdését, XXIV. cikk (1) és (2) bekezdését, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését jelölte meg az Alaptörvény megsértett rendelkezéseiként. Nézete szerint sérült továbbá a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.), valamint az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény (a továbbiakban: EJE) több rendelkezése. Álláspontja szerint a bíróságok megkerülték a keresetét, arra nem adtak választ, viszont más szempontokból túlterjeszkedtek azon. Az ítéletek indokolásai hiányosak, nem a keresettel állnak összefüggésben. Hivatkozott arra, hogy nem édesanyja halálának az okát kérte megállapítani, hanem a bíróságoknak csupán az általa állított 8 protokollsértést kellett volna kontrollálni és ennek folyamánként a keresetének helyét kellett volna adni. Az indítványozó elfogadhatatlannak tartotta, hogy „még a Kúria sem fedezte fel, sőt még a Kúria is tagadja, hogy már az elsőfokú bíróság eltávolodott a keresettől, egyben túlterjeszkedett a kereseten, a keresetben foglaltak ellenében”. E körben hivatkozott a régi Pp. 215. §-ára, a bizonyítékok értékelése kapcsán pedig a régi Pp. 206. § (1) bekezdésére és 166. § (1) bekezdésére. Szükségtelennek tartotta az újabb szakértő kirendelését. Kifogásolta továbbá, hogy a bíróságok az egyik bizonyítási indítványát (egy orvostechikai eszköz használati útmutatójának a becsatolása) nem teljesítették, azon „átsiklottak” és a bíróság – a régi Pp. 220–221. §-ában foglaltak ellenére – ezt nem indokolta meg. Az indítványozó szerint az eljárás az alábbiak miatt volt tisztességtelen, részrehajló, nem pártatlan: a bíróság az indítványozót – a kereset elutasítása terhével – „mintegy kötelezte” az újabb szakértő bevezetésének indítványozására, holott erre nem volt szükség, mivel részletes okirati bizonyítékok álltak rendelkezésre, amelyek alapján a bíróságnak döntenie kellett volna. A szakértő kirendelésével annak a lehetőségét teremtette meg, hogy az alperest egy kívülállónak látszó, de mégiscsak szaktársa „kimossa” a felelősség alól. Nézete szerint a kirendeléssel a bíróság „csak a látszatát igyekezett kelteni a törvényességnek” (az alperes, akinek érdekében állhatott volna, nem kérte újabb szakértő kirendelését). Kifogásolta, hogy az alperes nem tért ki „a keresetben foglalt 8 esetbeli törvényt sértés kommentálására, megmagyarázására”. A részrehajlás körében is hivatkozott arra, hogy a bíróság nem kötelezte az alperest a kért használati utasítás becsatolására, valamint, hogy az ezzel kapcsolatban általa hivatkozott szakirodalmat a bíróság annulálta. Hiánypótlásában az alábbiak szerint foglalta össze az Alaptörvény XXIV. cikk (1) és (2) bekezdésének, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét: „1. Az elutasító, érdemi döntés nélküli ítélet egyáltalán nem utal sem hatékony eljárásra, sem hatékony döntésre. 2. Már az eljárás elején az eljáró bíró felperest többszöri megbélyegző jelzővel illetése – laikus – egyáltalán nem utal a törvény előtti egyenlőségre, 3. melynek egyenes folyamánként az eljáró bíró felperes egyik, például költségkihatással se járó bizonyítási indítványának se adott helyet, amellyel gátat vetett a szabad bizonyítás elvének megvalósíthatóságához.” E körben beidézte a régi Pp. 1. §-át és az ahhoz fűzött indokolást, valamint az EJE 1. Cikkét, 6. Cikk 1. pontját, 13. és 14. Cikkét. Az indítványozó nézete szerint önmagában az, hogy a bíróságok is állami intézmények és az alperes is az, megkérdőjelezhetővé teszi a bíróságok függetlenségét, mivel „nem elvitathatóan fennáll az érdekazonosság, az érdekközösség”; nézete szerint emiatt került a keresete elutasításra. Nézete szerint az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése, a törvény előtti egyenlőség is amiatt sérült, hogy vitássá tehető, függetlenek voltak-e a bíróságok. Állítása szerint esetében „még a látszatát se keltették az eljáró bíróságok az egyenlő bánásmódnak”, mivel őt többször is a laikus jelzővel illették és mivel bizonyítási indítványának nem adtak helyet. Kifogásolta, hogy bár a bíróság egy esetben maga is belátta a protokollsértést, azonban ez nem volt elég az érdemi döntés meghozatalához, nem marasztalta el az alperest, holott ennek egy esetben sem szabad bekövetkeznie.
- [11] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány

határidőben érkezett, az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.

- [12] 4.1. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az (1b) bekezdésének e) pontja alapján pedig a kérelem akkor határozott, ha egyértelműen tartalmaz indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével. Az indítványozó megjelölte ugyan az Alaptörvény XXIV. cikk (1) és (2) bekezdését, azonban semmilyen indokát nem adta annak, hogy a hatóságok eljáráshoz kapcsolódó jogok miként állnak összefüggésben az indítványozó bírósági eljárásával. Ugyanígy nem tartalmaz az indítvány semmiféle indokolást az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése vonatkozásában, és az EJEE rendelkezéseit is csak beidézzi érvelésének alátámasztására. Ezen indítványi elemek tehát nem felelnek meg az Abtv. hivatkozott rendelkezésében foglalt feltételnek. Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a bírói döntéseknek az EJEE rendelkezéseivel való ellentétét – hatáskör hiányában – még megfelelő indokolás mellett sem vizsgálhatta volna.
- [13] 4.2. Az Alkotmánybíróság – az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja alapján – a bírói döntéseknek kizárólag az Alaptörvénnyel való összhangját bírálhatja felül. Ezzel összhangban az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hivatkozik arra az évek óta folytatott és az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésére visszavezethető, következetes gyakorlatára, amely szerint – mivel a testület „az Alapörvény védelmének legfőbb szerve” – ezért eljárása során nem vizsgálhatja felül a támadott bírói döntés jog-, illetve törvényszerűségét. Ezt már csak azért sem teheti meg, mert ez esetben az Alaptörvény 25. cikk (1) bekezdése szerint a bíróságok számára megfogalmazott, a 25. cikk (2) bekezdésében konkretizált igazságszolgáltatási hatáskörben, következőképpen alaptörvény-ellenesen járna el. Ezért „[ö]nmagukban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” {elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Mindezekből fakadóan az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatta az indítványnak azokat az elemeit, amelyek a régi Pp.-vel való ellentétet állítottak.
- [14] 4.3. Az Abtv. 29. §-a szerint „az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.” Ez alternatív feltétel, bármelyik megléte indokot ad a befogadásra. Ezért az Alkotmánybíróság azt vizsgálta, hogy az indítványban felhozott érvek alapján felmerülhet-e a bírói döntések alaptörvény-ellenessége; alapvető alkotmányjogi jelentőségűnek tekinthető kérdést az indítványozó ugyanis nem fogalmazott meg.
- [15] A tisztességes bírósági eljáráshoz fűződő alapjogra az Alkotmánybíróság az eddigiekben követett gyakorlatában a hatósági és a bírósági eljárásokkal szembeni elvárásként tekintett. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében nem kétségesen eljárási természetű alapjogot ismer el, amelynek elvi alapját az eljárás egészének minőségében lehet megragadni. Az Alkotmánybíróság által a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában (Indokolás [29]) alkalmazhatónak ítélt 6/1998. (III. 11.) AB határozata értelmében a tisztességes eljáráshoz való jog „olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembe vételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes” (ABH 1998, 91, 95).
- [16] Az indítványozó a tisztességes eljáráshoz való jogának a sérelmét tulajdonképpen három szempontból állította: egyrészt amiatt, hogy a bíróság, bár túlterjeszkedett a kereseti kérelmén, de közben megkerülte azt és nem adott rá választ, másrészt amiatt, mert egy bizonyítási indítványának nem adott helyet, harmadrészt pedig a döntéshozó testületek pártatlanságát vonta kétségbe. Ezek a kérdések esetlegesen felvethetik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét, azonban ennek érdemi vizsgálatára csak megfelelő, alkotmányosan értékelhető indokolás mellett kerülhet sor.
- [17] 4.4. Az, hogy az indítványozó a bírósági eljárásban mit tart elbírálandó kérdésnek és a bíróság a kereset tárgyára vonatkozó jogszabályi rendelkezések alapján pontosan mit és hogyan bírál el, törvényességi és nem alkotmányossági kérdés. A bíróság a keresetet a személyhez fűződő jog megsértésének a megállapítására és emiatt nem vagyoni kártérítés megfizetésére kötelezésre irányuló keresetként azonosította és ekként bírálta el, az ehhez nézete szerint szükséges bizonyításokat lefolytatva, ok-okozati összefüggéseket (illetve ezek hiányát) vizsgálva és megállapítva. Mivel ezek olyan törvényességi, törvényértelmezési kérdések, amelyekhez kapcsolódóan az indítványozó semmilyen olyan érvet nem vetett fel, amely alapján az alkotmányos értelmezési keretet túllé-

pő jogértelmezés gyanúja felmerülne, ezért az Alkotmánybíróság ezt az indítványi elemet az indokolás [13] bekezdésében leírtak alapján nem vizsgálhatta.

- [18] 4.5. Annak eldöntése, hogy a bíróság milyen esetben lát egy tényt, álláspontot bizonyítottak, az ügyben eljáró bíróság ténymegállapítási kompetenciájába tartozó kérdés, amely önmagában nem vet fel alkotmányossági kérdést. Szélsőséges esetben nem lehet kizárni az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét (ilyen lehet pl. ha az eljáró bíróságok kizárólag az egyik fél bizonyítási indítványainak adnak helyt és a másik felet elzárják az általa állítottak bizonyításától), de az indítványozó nem adott elő olyan alkotmányossági indokot, amely ezt a gyanút felvetné. Az indítványozó sem állította, hogy bizonyítási indítványainak a bíróság rendre nem adott helyt, hanem ezt csak egy orvostechnikai eszköz használati útmutatójának a becsatolásával kapcsolatban kifogásolta. Annak eldöntése, hogy az egybehangzó szakértői véleményekkel szemben kellő súlyú bizonyítéknak gondol-e a bíróság egy használati útmutatót, a tényállás megállapításához tartozó olyan törvényességi kérdés, amelyet az Alkotmánybíróság nem bírálhat felül (lásd: Indokolás [13]).
- [19] 4.6. Az indítványozó több indokot is felhozott annak igazolására, hogy a bíróságot miért nem tartja pártatlannak, azonban ezek egyike sem tekinthető alkotmányosan értékelhető indokolásnak. Az indítványozó állította, de semmivel nem bizonyította, hogy a bíróság „mintegy kötelezte” arra, hogy szakértő kirendelését kérje. Fel sem merülhet a bíróság pártossága abban az esetben, ha a bíróság a fél kérelmére, megindokolva, hogy milyen okból van szükség a már meglévő szakvélemény mellett szakértő kirendelésére, úgy rendel ki szakértőt, hogy annak a félre nézve semmilyen költségkihatása nincsen. Szintén nem vethet fel alkotmányossági aggályt az, ha a háromfokú bírósági eljárás első fokán a bíróság a felet – tényszerűen – laikusnak nevezi. Az, hogy az eljáró bíróság a bizonyítás körében mit fogad el és mit vet el, szintén nem vet fel alkotmányos aggályokat az eljáró bíróság pártatlansága tekintetében. Azt az indítványozói érvelést pedig végképp nem tartja alkotmányosan értékelhetőnek az Alkotmánybíróság, hogy a bíróság amiatt lenne elfogult, mert a bíróság is és az alperes kórház is állami szervezet.
- [20] Önmagában az, hogy a bíróság az indítványozó keresetét elutasítja, nem vetheti fel az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt, tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét, ezért az indítványozónak az erre vonatkozó érvelését sem fogadta el olyannak, amely esetleg megalapozhatná a bírói döntés alaptörvény-ellenességét.
- [21] 4.7. Az indítványozó az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban is tulajdonképpen a bíróság elfogultságára hivatkozott, az indokolás [19] bekezdésében felvetett érveket ismételte meg. Ez a jelen Alaptörvényben biztosított jog esetében sem tekinthető elégséges, alkotmányos indoknak ahhoz, hogy az alapján az Alkotmánybíróság az indítványt befogadja.
- [22] A fentiekben kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az indítványnak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének, illetve XV. cikk (1) bekezdésének sérelmét állító része nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt feltételnek.
- [23] Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1)–(2) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Abtv. 29. §-ára, 52. § (1) és (1b) bekezdés e) pontjára, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjaira tekintettel – visszautasította.

Budapest, 2018. június 5.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné Dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1415/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3217/2018. (VI. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Győri Törvényszék 1.Pf.20.574/2016/12. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó magánszemély az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Győri Törvényszék 1 Pf.20.574/2016/12. számú, valamint a Soproni Járásbíróság P.21.404/2011/94. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az indítvány benyújtására okot adó ügynek az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következők.
- [3] 2.1. Az indítványozó megbízási szerződés alapján mintegy tíz éven keresztül gondnoki, ügyintézési feladatokat látott el egy külföldön élő, külföldi állampolgár (a perben felperes, a továbbiakban: felperes) magyarországi, vendégházként működő ingatlanjai tekintetében. A megbízási szerződés megszűnését követően a felperes tartozás megfizetése tárgyában pert indított az indítványozóval szemben a Soproni Járásbíróság előtt.
- [4] Az indítványozó meghatalmazottként jogosult volt pénzt felvenni a felperes számlájáról, ebből fizette az ingatlanokkal kapcsolatos közüzemi és biztosítási díjakat, adókat és egyéb költségeket. A bíróság megállapítása szerint az indítványozó egy spirálfüzetben vezette a havi pénzfelvételeket, a felmerült kiadásokat, a havi kimutatásokon rövid összegzést készített és ezen feltüntette az előző hónapról fennmaradt, áthozott pénzt is (göngyöltett elszámolást végzett). Az indítványozó fia ezen összegzéseket számítógépen táblázatba foglalta, angol nyelvre lefordította és megküldte a felperes részére, aki azt minden hónapban megkapta. A felperes félévente jött Magyarországra, amikor is a spirálfüzetbe kézzel írt kimutatást leellenőrizte. Az ingatlanokkal kapcsolatosan felmerült befizetési csekkeket, számlákat az indítványozó átadta a felperesnek. A megbízási jogviszony a felek között 2010 novemberében megszűnt, e hónapban a felperes az indítványozó apósának is adott meghatalmazást, aki pénzt vett fel a felperes számlájáról.
- [5] A bíróság igazságügyi könyvszakértőt vont be az eljárásba, aki az e-mailes kimutatások alapján azt állapította meg, hogy az indítványozó a havi elszámolások egyenlegét a következő hónapra tovább göngyöltette, amely göngyöltés folyamatos volt, így az esetleges visszafizetéseknek, készpénz átadásoknak meg kellett volna jelenniük az elszámolásokban. Megállapította továbbá, hogy egyes pénzfelvételek nem kerültek bele a kimutatásba, továbbá, hogy a közüzemi számlák vonatkozásában magasabb összegeket számolt el az indítványozó, mint amennyit ténylegesen kifizetett. Nem számolt el továbbá a közüzemi szolgáltatók által teljesített visszafizetésekkel sem. Nem volt arra utaló megjegyzés, bizonylat, elismervény, mely szerint a felperes részére készpénzes vagy egyéb kifizetés történt volna. Könyvszakértői módszerrel nem volt megállapítható, hogy az indítványozó bármilyen összeget visszaadott volna a felperesnek; az indítványozó ezt semmilyen bizonyítékkal nem tudta alátámasztani, így ezt a bíróság nem fogadta el valónak. Az indítványozó az eljárás során vitatta a szakvéleményben foglaltakat, arra hivatkozva, hogy annak alapja nem valós; a felek között voltak ugyanis olyan további egyeztetések, kifizetések, amelyek az e-mailekben nem tűnhetnek fel; ezt csak a spirálfüzetes kimutatással lehetne bizonyítani. Az indítványozó arra is hivatkozott, hogy az egyenlegként fennmaradó összeget félévenként átadta a felperesnek, a bíróság álláspontja szerint azonban ennek ellentmond a göngyöltett elszámolási módszer. Az indítványozó hivatkozott továbbá arra, hogy az apósa által felvett összeggel nem köteles elszámolni, a bíróság azonban azt állapította meg, hogy ő teljesítési segédként vett részt a megbízási szerződés teljesítésében.

során, amire az indítványozó betegsége miatt került sor. Mindezek alapján állapította meg a bíróság P.21.404/2011/94. számú ítéletében az indítványozó fizetési kötelezettségét.

- [6] 2.2. Az indítványozó fellebbezése alapján eljáró Győri Törvényszék 1.Pf.20.574/2016/12. számú ítéletében a Soproni Járásbíróság ítéletét helybenhagyta. A bíróság egyetértett az elsőfokú bírósággal abban a kérdésben, hogy az indítványozó apósa az ő teljesítési segédjeként járt el. Iratellenesnek találta az indítványozónak azon álláspontját, „mely szerint a járásbíróság nem értékelt a felperes terhére a 2010. novemberi elszámolás 2015. évi becsatolását, illetve az ezzel kapcsolatos bírói felhívás elmulasztását, hiszen az elsőfokú ítélet részletesen taglalja e tény, és ennek jogkövetkezményét. (94. sz. ítélet 13. oldal utolsó bekezdés)”
- [7] 3. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be alkotmányjogi panaszát, melyben az ítéletek alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének, XXVIII. cikk (1) bekezdésének, valamint 28. cikkének a sérelmére hivatkozva. Az Alkotmánybíróság főtítkára hiánypótlásra szólította fel az indítványozót, aki kiegészített indítványában az ítéleteknek az Alaptörvény II. cikkével való ellentétét is állította. Indítvány-kiegészítésében következetesen az Alaptörvény XXVI. cikk (1) bekezdését jelölte meg, azonban az Alkotmánybíróság észlelte, hogy ez nyilvánvalóan elírás a XXIV. cikk (1) bekezdése helyett, így az alkotmányjogi panaszt e részében továbbra is ez utóbbi alaptörvényi rendelkezésre vonatkozóként vizsgálta.
- [8] Az indítványozó az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének a sérelmével kapcsolatban az indokolási kötelezettség sérelmét emelte ki; e körben azt kifogásolta, hogy a bíróságok nem indokolták azon döntésüket, hogy nem értékelték a felperes terhére a számlák felszólítás ellenére történő becsatolásának elmaradását, illetve a felperes szavahihetősége megkérdőjeleződését. A bíróságok indokolási kötelezettségével kapcsolatban hivatkozott a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 221. § (1) bekezdésére is.
- [9] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséhez kapcsolódóan az indítványozó azt kifogásolta, hogy a bíróságok az e-maileket teljes bizonyító erejű magánokiratként fogadták el a számlák nélkül, továbbá – e cikkhez is kapcsolódóan –, hogy a felperes szavahihetőségének a megkérdőjeleződését illetve a számlák becsatolásának elmaradását nem értékelték a felperes terhére.
- [10] Az Alaptörvény 28. cikkének a sérelmét pedig abban a bírói döntésben látta, hogy az apósát teljesítési segédnek tekintette (bár nem az indítványozó választotta ki a személyét), és így az ő általa felvett pénzzel is az indítványozó volt köteles elszámolni.
- [11] Az indítványozó az Alaptörvény II. cikkének, XXIV. cikk (1) bekezdésének és XXVIII. cikk (1) bekezdésének az együttes sérelmét látta amiatt, mert a bíróságok nem alkalmazták a régi Pp. 190. § (2) bekezdését illetve 120. §-át és – a felszólításon túlmenően – nem kötelezték a felperest a számlák becsatolására, pedig ez – nézete szerint – teljesen más bírói ítéletet eredményezett volna. Álláspontja szerint ez sérti a tisztességes eljárásból való jogát valamint az, hogy ezt a „sérelemes és igazságtalan helyzetet túrni” köteles, sérti az emberi méltóságát. Szintén az emberi méltóságát sértően igazságtalannak tartja, hogy a bíróságok apósát – tévesen – teljesítési segédjeként jelölték meg, és így az ő általa felvett pénzt is az indítványozónak kell megfizetnie.
- [12] Összegezésül az indítványozó előadta, hogy az „eljárás nem tekinthető tisztességesnek akkor, amikor a Bíróság egyértelműen rosszhiszemű pervitelt és önmagának ellentmondó nyilatkozatokat nem szankcionálja és ítéletében nem értékeli azokat felperes terhére, a kezében lévő eljárásjogi eszközökkel nem szerez érvényt határozatának és hagyja, hogy ítéletét érvényben befolyásoljon több felperesi mulasztás is.”
- [13] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [14] 4.1. Az Abtv. 27. § a) pontja alapján csak az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelme esetén nyújtható be alkotmányjogi panasz. Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes abban a kérdésben, hogy az Alaptörvény 28. cikkét nem tekinti olyan, az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát tartalmazó alaptörvényi rendelkezésnek, amelyre alkotmányjogi panasz alapítható {legutóbb lásd pl. 3075/2018. (II. 26.) AB

végzés, Indokolás [24], [26]; 3070/2018. (II. 26.) AB végzés, Indokolás [15]]. Ezért az Alkotmánybíróság az erre alapított indítványi elemet nem vizsgálhatta.

- [15] 4.2. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése a hatóságok eljárásához kapcsolódóan állapít meg olyan, mindenkit megillető alapjogokat, illetve a hatóságokra vonatkozó kötelezettségeket, amelyek az eljárás tisztességességét biztosítják. Az indítványozó ügyében hatósági eljárás nem volt folyamatban; a XXIV. cikk sérelmére egyébként az indokolás hiánya miatt hivatkozik. Bár az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése külön nem rendelkezik a bíróságok indokolási kötelezettségéről, az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján a XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljárás körében, erre irányuló panasz esetén vizsgálendő, hogy a bíróság eleget tett-e indokolási kötelezettségének. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is a XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelme körében térhet és tér ki az indokolási kötelezettség kérdésére, ezért a XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmére alapított indítványi elemet nem vizsgálhatta.
- [16] 4.3. Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hivatkozik arra az évek óta folytatott és az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésére visszavezethető, következetes gyakorlatára, amely szerint – mivel a testület „az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve”, ezért – eljárása során nem vizsgálhatja felül a támadott bírói döntés jog-, illetve törvényszerűségét. Ezt már csak azért sem teheti meg, mert ez esetben az Alaptörvény 25. cikk (1) bekezdése szerint a bíróságok számára megfogalmazott, a 25. cikk (2) bekezdésében konkretizált igazságszolgáltatási hatáskörben, következetesképpen alaptörvény-ellenesen járna el. Ezért „[ö]nmagukban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” {elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Mindezekből következően az Alkotmánybíróság nem bírálhatta el az indítványnak azokat az elemeit, amelyek az eljáró bíróságoktól a régi Pp. szabályai alkalmazásának elmaradását kérik számon, mivel az, hogy a bíróságok mely eljárási szabályokat alkalmaznak és melyeket nem, általában és a jelen esetben is a bíróságok mérlegelési jogkörébe tartozó, törvényességi kérdés. Ugyancsak törvényességi kérdés, ezért nem vet fel alkotmányossági kérdést és az Alkotmánybíróság által nem bírálható felül, hogy a bíróság egy konkrét kérdésben – jelen esetben abban a kérdésben, hogy az indítványozó apósa az indítványozó teljesítési segédjének tekinthető-e – miként dönt. Szintén törvényességi kérdés, hogy bíróság a tényállás megállapításához, illetve a felek állításainak igazolásához milyen bizonyítékokat vesz figyelembe; mely bizonyítékok becsatolásától, illetve ennek kikényszerítésétől tekint el. Az tehát, hogy – az indítványozó álláspontját követve – szükséges lett volna-e a számlák becsatolásának kikényszerítésére, törvényességi és nem alkotmányossági kérdés; ezen az sem változtat, hogy nézete szerint ez ellentétes bírói döntést eredményezett volna.
- [17] 4.4. Az Abtv. 29. §-a szerint „az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.” Ez alternatív feltétel, bármelyik megléte indokot ad a befogadásra. Ezért az Alkotmánybíróság azt vizsgálta, hogy az indítványban felhozott érvek alapján felmerülhet-e a bírói döntések alaptörvény-ellenessége; alapvető alkotmányjogi jelentőségűnek tekinthető kérdést az indítványozó ugyanis nem fogalmazott meg.
- [18] 4.5. A tisztességes bírósági eljáráshoz fűződő alapjogra az Alkotmánybíróság az eddigiekben követett gyakorlatában a hatósági és a bírósági eljárásokkal szembeni elvárásként tekintett. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében nem kétségesen eljárási természetű alapjogot ismer el, amelynek elvi alapját az eljárás egészének minőségében lehet megragadni. Az Alkotmánybíróság által a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában (Indokolás [29]) alkalmazhatónak ítélt 6/1998. (III. 11.) AB határozata értelmében a tisztességes eljáráshoz való jog „olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembe vételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes” (ABH 1998, 91, 95).
- [19] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét állító azon indítványi elemek, amelyek a bíróságok pervezetésével, a szankciók elmaradásával, a felperes mulasztása értékelésének állítólagos elmaradásával kapcsolatban fogalmaznak meg észrevételeket, az indokolás [16] bekezdésében kifejtettek szerint törvényességi kérdések, így értelemszerűen nem vethetik fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kétélyét.

- [20] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint „az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. [...] Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Ugyanebben a döntésében arra is rámutatott a testület, hogy „az indokolt hatósági döntéshez való jog semmiképpen sem jelentheti azt, hogy az ügyben eljáró bíróságot a felek valamennyi érvelése tekintetében részletes indokolási kötelezettség terhelné” (Indokolás [31]). Az Alkotmánybíróság megítélése szerint az indítványban e körben kifejtettek nem vetnek fel olyan, a bírói döntés alkotmányosságára kiható kételyt, amelynek vizsgálata az indítvány befogadását megalapozná, mivel az ítéletek tartalmazznak indokolást abban a körben, hogy a felek állításai helytállóságának vizsgálatát a bíróság az e-mailes levelezés vizsgálata alapján miért tartotta lefolytathatónak, illetve, hogy miként értékelte a felperes terhére annak mulasztását.
- [21] 4.6. Az Alaptörvény II. cikkében foglalt alapjogának a sérelmét az indítványozó abban látta, hogy a – nézete szerint – igazságtalan bírósági eljárást és (számára kedvezőtlen) döntést köteles eltérni. Ez az indítványozói érvelés sem tekinthető olyannak, amely a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét vetné fel.
- [22] A fentiekre tekintettel az Abtv.-ben foglalt, az alkotmányjogi panaszok befogadására vonatkozó feltételeknek az indítvány nem felel meg.
- [23] Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1)–(2) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Abtv. 27. § a) pontjára, 29. §-ára, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjaira tekintettel – visszautasította.

Budapest, 2018. június 5.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné Dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1611/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3218/2018. (VI. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Bfv.I.1101/2017/2. számú végzése, valamint a büntető-eljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 78. § (3) bekezdése, 371. § (4) bekezdése és 414. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó magánszemély jogi képviselője útján (dr. Lokár Gábor Antal ügyvéd, levelezési cím: 1024 Budapest, Margit körút 49. IV. emelet 1.) az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének c) pontjára, (3) bekezdésének a) és b) pontjára hivatkozva, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Bfv.I.1101/2017/2. számú, a Győri Ítéltábla Bpkf.89/2017/4. számú és a Tatabányai Törvényszék 2.Bpi.432/2016/4. számú végzése, valamint a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 78. § (3) bekezdése, 371. § (4) bekezdése és 414. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az indítvány benyújtására okot adó ügynek az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következők.
 - [3] 2.1. Az indítványozót a Tatabányai Törvényszék ítéletével bűnösnek mondta ki testi sértés büntetőjében és testi sértés vétségében, ezért börtönbüntetésre ítélte, melynek végrehajtását felfüggesztette. Az indítványozó a jogerős ítélettel szemben 2016. november 23-án perújítási indítványt terjesztett elő a Tatabányai Törvényszék előtt, melyet az 2.Bpi.432/2016/4. számú végzésével elutasított. Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Győri Ítéltábla mint másodfokú bíróság Bpkf.89/2017/4. számú végzésével a perújítást elutasító végzést helybenhagyta.
 - [4] 2.2. Az indítványozó ezt követően felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Kúriához, amely azt, mivel az indítvány alapján a felülvizsgálatot kizártnak tartotta, elutasította. A Kúria hivatkozott a Be. 416. § (1) bekezdésére, mely szerint felülvizsgálatnak kizárólag a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen van helye; utalt arra, hogy a Be. 257. § (1) bekezdése, XIII. Rész II. Címe, 544. § (3) bekezdése határozza meg, hogy mi tekinthető ügydöntő határozatnak, továbbá, hogy a perújítási indítványt elutasító végzés nem tartozik ebbe a körbe.
- [5] 3. Az indítványozó ezt követően jogi képviselője útján nyújtotta be alkotmányjogi panaszát, melyet – miután az Alkotmánybíróság főtárgya hiánypótlásra szólította fel – kiegészített. Az indítványozó személyesen is kiegészítette indítványát.
- [6] Az indítványozó az ítéletek, valamint a Be. 78. § (3) bekezdése, 371. § (4) bekezdése és 414. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének a sérelmére hivatkozva kérte. Az indítványozó megjelölte továbbá az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény (és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyv) kihirdetéséről szóló 1993. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: EJE) 6. cikkét (Tisztességes tárgyaláshoz való jog) is, e vonatkozásban azonban külön indokolást nem terjesztett elő.

- [7] Az indítványozó – bár alkotmányjogi panaszának alapjaként megjelölte az Abtv. 27. §-át is – a bírói döntések alaptörvény-ellenességét külön nem állította, azt a Be. kifogásolt rendelkezéseinek alaptörvény-ellenességére tekintettel tartotta megállapíthatónak.
- [8] 3.1. A Be. 78. § (3) bekezdésében foglalt, az indítványozó álláspontja szerint a bíró szabad mérlegelést korlátlanná tevő szabályozás nézete szerint ellentétes a jogbiztonsággal, kiszámíthatósággal, illetve az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt, a tisztességes eljáráshoz való joggal. Az indítványozó az Alkotmánybíróság számos korábbi határozatát idézte érvelésének alátámasztására.
- [9] 3.2. A Be. 371. § (4) bekezdését az indítványozó azért tartja az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével ellentétesnek, mert egyrészt e rendelkezés alapján nem biztosított, hogy a bíróság megfelelően indokolja döntését, másrészt – mivel a másodfokon eljáró bíróság érdekelt az eljárás minél gyorsabb, egyszerűbb befejezésében – sérülhet a pártatlanság, illetve annak látszata. Az indítványozó e körben is több alkotmánybírói döntésre hivatkozott.
- [10] 3.3. Bár az indítványozó kérte a Be. 414. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését is, ám ezt a kérelmét külön nem indokolta. Vélhetően e rendelkezést is amiatt tartja alaptörvény-ellenesnek, mert a Be. nem engedi meg a perújítás során hozott jogerős döntés ellen felülvizsgálati kérelem benyújtását, így nézete szerint sérül az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jog. Álláspontja alapján „a perújítási kérelem során indult eljárásban hozott végzés eredményét tekintve egyenértékű az eljárást megszüntető végzéssel, így ezt is ügydöntőnek kellene tekinteni, de legalább a felülvizsgálat lehetőségét biztosítani kellene”. Az indítványozó az Alkotmánybíróság több határozatát megjelölte vonatkozó állásfoglalásként.
- [11] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [12] 4.1. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az (1b) bekezdés e) pontja alapján pedig a kérelem akkor határozott, ha indokolást tartalmaz arra nézve, hogy a kifogásolt bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével. Az indítványnak az Abtv. 27. §-ára, a bírói döntések alaptörvény-ellenességére alapított része nem felel meg ennek a követelménynek. Szintén nem tartalmaz indokolást a döntéseknek, illetve a kifogásolt szabályozásoknak az EJEE 6. Cikkébe ütközése tekintetében sem.
- [13] 4.2. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján akkor lehet alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz fordulni, ha az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az érintett Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be, és a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [14] Az Alkotmánybíróság Ügyrendje (a továbbiakban: Ügyrend) – értelmezve az Abtv. ezen rendelkezését – azt állapítja meg, hogy a jogorvoslati lehetőség kimerítése nem vonatkozik a felülvizsgálatra mint rendkívüli jogorvoslatra; alkotmányjogi panasz akkor is benyújtható, ha törvény a felülvizsgálatot is lehetővé teszi [lásd Ügyrend 32. § (1) bekezdése]. Ugyanakkor az Ügyrend alapján nem minden, a Kúria felülvizsgálati eljárásában hozott döntése ellen nyújtható be alkotmányjogi panasz: „32. § (2) Az (1) bekezdésre figyelemmel az Abtv. 27. §-a alkalmazásában az ügy érdemében hozott, vagy a bírósági eljárást befejező döntésnek minősül és alkotmányjogi panasszal megtámadható, illetve az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal megtámadható a Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott olyan döntése is, mely
- a) a megtámadott határozatot hatályában fenntartja, vagy
 - b) a jogerős határozatot egészben vagy részben hatályon kívül helyezi és helyette, illetve az elsőfokú határozat helyett új és a jogszabályoknak megfelelő határozatot hoz, vagy

- c) a jogerős határozatot megváltoztatja és a törvénynek megfelelő új határozatot hoz, vagy
 d) a megtámadott határozatot hatályon kívül helyezi, és az eljárást megszünteti, feltéve, hogy az indítványozó a jogerős döntést az Alkotmánybíróság előtt nem támadta meg, vagy a jogerős döntés ellen benyújtott panaszt az Alkotmánybíróság a Kúria folyamatban lévő eljárására tekintettel utasította vissza.”
- [15] A jelen ügyben hivatkozott, a Kúria Bfv.I.1101/2017/2. számú végzése nem felel meg a fenti követelménynek, mivel a felülvizsgálati indítványt nem érdemben bírálta el a Kúria, hanem azt mint törvény által kizártat, elutasította.
- [16] Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a Kúria eljárása során a Be. megsemmisíteni kért rendelkezéseit nem alkalmazta, így az indítvány ezen okból sem felel meg az Abtv. 26. § (1) bekezdésében foglalt követelményeknek.
- [17] 4.3. Az Alkotmánybíróság ezt követően azt vizsgálta meg, hogy a jogerős, a Györi Ítéltábla Bpkf.89/2017/4. számú végzése alapján fennáll-e lehetősége az alkotmányjogi panasz befogadásának. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet az Alkotmánybíróságnál benyújtani; és bár a határidő elmulasztása igazolási kérelemmel kimenthető, a döntés közlésétől számított száznyolcvan nap elteltével nincs helye alkotmánybírósági eljárás megindításának [Abtv. 30. § (3)–(4) bekezdése]. Az indítványozó 2017. december 15-én benyújtott alkotmányjogi panaszában egyrészt nem terjesztett elő igazolási kérelmet, másrészt – bár a jogerős ítélet kézbesítésének pontos napja nem áll az Alkotmánybíróság rendelkezésére – a felülvizsgálati kérelem benyújtásának időpontjából (2017. június 14. – amikor az indítványozó részére már biztosan kézbesítésre került a végzés) megállapítható, hogy az alkotmányjogi panasz a döntés kézbesítésétől számított száznyolcvan napon túl került benyújtásra.
- [18] Az Ügyrend 32. § (4) bekezdése alapján „Ha a jogerős döntést megtámadó alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróság a Kúria folyamatban lévő eljárására tekintettel visszautasította, majd a Kúria a felülvizsgálati kérelmet, illetve indítványt elutasító döntést hozott a hiánypótlás vagy kiegészítés elmaradása, vagy a felülvizsgálatra nyitva álló határidő indítványozó általi elmulasztása miatt, vagy azért, mert a felülvizsgálat kizárt, akkor a Kúria ezen döntését az Abtv. 26. § (1) bekezdése vagy 27. §-a alapján megtámadó – és az Abtv. 30. § (1) bekezdésében foglalt határidőn belül benyújtott – alkotmányjogi panaszt, amennyiben az a jogerős döntésre is kiterjed, nem lehet elkésettnek tekinteni e határozat vonatkozásában.” A jogerős döntés tehát akkor támadható a Kúria nem érdemi döntésén keresztül, ha az indítványozó korábban, a megfelelő határidőben már nyújtott be alkotmányjogi panaszt a jogerős döntéssel szemben, ám a párhuzamosan benyújtott felülvizsgálati kérelem okán az visszautasítására került. A jelen ügyben az indítványozó korábban, a felülvizsgálati kérelemmel párhuzamosan nem nyújtott be alkotmányjogi panaszt, így az Ügyrend 32. § (4) bekezdése jelen ügyben nem alkalmazható.
- [19] A fentiekből következően az indítvány a Györi Ítéltábla végzéséhez kapcsolódóan elkésett.
- [20] 4.4. Az Alkotmánybíróság megjegyzi továbbá, hogy „az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jog az Alkotmánybíróság értelmezésében és következetes gyakorlata szerint a rendes, azaz a még nem jogerős határozatokkal szemben igénybe vehető jogorvoslatokra vonatkozik, a jogorvoslathoz való jog alkotmányos tartalma ezért a felülvizsgálattal mint rendkívüli perorvoslattal nem hozható összefüggésbe {például 3120/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [22], 3194/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [19], 3273/2014. (XI. 4.) AB végzés, Indokolás [11]}, ez pedig a panasz érdemi elbírálásának szintén gátja” {3118/2016. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [22]}. Az Alkotmánybíróság ezt az álláspontját több döntésében is megerősítette, pl. a 3005/2017. (II. 2.) AB végzésben kifejtette: „[a]z Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében meghatározott jogorvoslathoz való jog csak a követelményt támasztja, hogy az első fokon meghozott érdemi bírói döntésekkel szemben magasabb fórumhoz lehessen fordulni, illetve a hatósági döntésekkel szemben biztosított legyen a bírói út {összefoglalóan: 36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [60]}. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján a felülvizsgálat – mint rendkívüli perorvoslat – az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt rendelkezéssel nem hozható összefüggésbe {3120/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [21]–[23]}. [...] A jogorvoslathoz való jog tehát nem követeli meg a rendkívüli perorvoslati rendszer létét, így egy rendkívüli perorvoslati eljárásban hozott ítélet felülvizsgálhatóságának lehetőségét sem.” (Indokolás [24]–[26])

[21] Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1)–(2) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdése alapján eljárva, az Abtv. 26. § (1) bekezdésére, 30. § (1) és (3)–(4) bekezdéseire, 52. § (1) bekezdésére és (1b) bekezdésének e) pontjára, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés h) pontjára, valamint 32. §-ára tekintettel – visszautasította.

Budapest, 2018. június 5.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné Dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/71/2018.

Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg. A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza. Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtítkára
layout: www.estercom.hu

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu
Felelős kiadó: Köves Béla ügyvezető
HU ISSN 2062–9273